

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ชูชัย สมितिไกร. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- ปรีชา ธรรมมา และ ถาวร เกิดเกียรติพงษ์. พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นไทยที่ขัดกับสังคม. รายงานการวิจัยฉบับที่ 15 ของสมาคมระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กกรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2518.
- วัชรีย์ ททรัพย์มี. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- วัชรีย์ ฐะควา. จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

เอกสารอื่น ๆ

- จินตนา เคียรทิจิตร. "การพัฒนาคุณภาพแห่งตนโดยการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- นพวรรณ สมานสุขุมาล. "ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- นริศ มณีขาว. "ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการยอมรับตนเองของเยาวชน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- บัณฑิตา จุฑังคะ. "การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับ ป.ศ.ต้น ที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียนและการสร้างแบบจำลองของปัญหา (Simulation) เพื่อใช้ฝึกสอนนักศึกษาในการคิดแก้ปัญหา ก่อนออกฝึกสอน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.
- นิยนา รัตนมาศทิพย์. "ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของรอเจอร์ที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของผู้ป่วยมะเร็งเพศหญิง ในช่วงการรับรังสีรักษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- ปรีชา วิหคโคต. "การฝึกครูประจำการในการประยุกต์หลักพฤติกรรมเพื่อสร้างและรักษาพฤติกรรมที่อยู่ในระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียน." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- พรชูลี อาชวบูรณ์ และ สงบ ลักษณะ. "การปรับพฤติกรรมก่อนวันชั้นเรียน." วารสารครุศาสตร์ 6 (2) กรกฎาคม-สิงหาคม 2519, 49-55.
- พรพิมล เพ็ญชะ. "ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- เพชรสุดา เพชรใส. "การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- มาลินี อยู่โพธิ์. "การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- มาลี วงษ์แก้ว. "ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- วรรณภา คงสุริยะนาวิน. "ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อเจตคติต่อการศึกษากาฬปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์. "ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวด้านสังคมของกลุ่มนักเรียนที่ถูกเพื่อนชิงชังซึ่งได้รับการรับรู้ความรู้สึกก่อนกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ศุภาวดี ชูวงศ์. "การศึกษานโยบายทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครศรีธรรมราชในทัศนะของครู." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- สิริณา เส็นครุฑ. "การศึกษากฎกรรมของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง ที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียนและการสร้างแบบจำลองของปัญหา (Simulation) เพื่อใช้ฝึกสอนนักศึกษา

- ในการคิดแก้ปัญหา ก่อนออกฝึกสอน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.
- สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน. "ผลการให้ค่าปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- เสงี่ยม อินภิรมย์. "การสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จังหวัดพระนคร." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2505.
- อาภรณ์ มหาคำ. "ผลการให้ค่าปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2525.
- อารี ธัญวงศ์. "การศึกษาพฤติกรรมของนิสิตระดับการศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษาที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และการสร้างแบบจำลอง (Simulation) เพื่อใช้ฝึกสอนนิสิตฝึกสอนในการคิดแก้ปัญหา ก่อนออกฝึกสอน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.
- อำไพ เพ็ญฟู. "ผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ภาษาต่างประเทศ

Books

- Boy, Angelo, V. and Pine, Gerald J. The Counselor in the Schools : a Reconceptualization. New York : Houghton Mifflin Company, 1968.
- Corey, Gerald F. Theory and Practice of Group Counseling. Monterey : Calif., Brooks/Cole Pub., 1981.
- Dinkmeyer, Don C. Guidance and Counseling in the Elementary School : Readings in Theory and Practice. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1968.
- Hamblin, Douglas H. The Teacher and Counseling. Basil Blackwell, 1984.

- Hansen, James C., Warner, Richard W., and Smith, Elsie J. Group Counseling : Theory and Process. 2 nd. ed. Boston : Houghton Mifflin Company, 1980.
- Howell, Robert G., and Howell, Patricia L. Discipline in the Classroom: Solving the Teaching Puzzle. Virginia : Reston Publishing Company Inc., 1979.
- Kazdin, Alan E. Single-Case Research Designs. New York : Oxford University Press, 1982.
- Kohout, Frank J. Statistics for Social Scientists : a Coordinated Learning System. New York, John Wiley & Sons, Inc., 1974.
- Mahler, Clarence A. Group Counseling in the Schools. Boston : Houghton Mifflin Company, 1969.
- Neely, Margery A. Counseling and Guidance Practices with Special Education Students. Illinois : The Dorsey Press, 1982.
- Ohlsen, Merle M. Group Counseling. 2 nd ed. New York : Holt, Rhinehart and Winston, 1977.
- Patterson, C.H. An Introduction to Counseling in the School. New York : Harper & Row, Publishers, 1971.
- Rao, S. Narayana. Counseling Psychology. New York : McGraw-Hill Publishing Company, 1981.
- Ross, Alan O. Psychological Disorders of Children. New York : McGraw-Hill Book Company, 1974.
- Shertzer, Bruce and Stone, Shelley C. Fundamentals of Counseling. New York : Houghton Mifflin Company, 1968.
- Trotzer, James P. The Counselor and the Group : Integrating Theory, Training and Practice. California : Brooks/Cole Publishing Company, 1977.

Woody, Robert H. Behavioral Problem Children in the School. New York :
Appleton-Century-Crofts, 1969.

Articles

- Ayllon, Teodoro and Robert, Michael D. "Eliminating Discipline Problems by Strengthening Academic Performance." Journal of Applied Behavior Analysis 7 (1974): 71-76.
- Ayllon, Teodoro, Layman, Dale and Burke, Sandra. "Disruptive Behavior and Reinforcement of Academic Performance." The Psychological Record 22 (1972): 315-323.
- Boyle, Thomas J. "Effects of Group Counseling on the Self-Concept of Students Identified as Deviant." Dissertation Abstracts International 38 (October 1977): 1884-A.
- DeEsch, Jesse B. "Group Counseling with Disruptive Students." Journal for Specialists in Group Work 4 (Summer 1979): 117-122.
- Dunham, Jack. "Disruptive Pupils and Teacher Stress." Educational Research 23 (1981): 205-213.
- Eaton, Merrill T., et. al. "Problem Behavior in School." Journal of Education Psychology 47 (October 1956): 350-357.
- Feldman, Gary Martin. "An Evaluation of an Intensive Group Therapy Program for Behaviorally Dissuptive and Academically Underachieving Upper Elementary Black Schoolchildren in an Urban Public School." Dissertation Abstracts International 46 (November 1985): 1709-B.
- Gordon, Paul c. and Gallimore Ronald. "Teacher Rating Behavior Problems of Hawiian-American Adolescents." Journal of Cross-Cultural Psychology 3 (June 1972): 209-213.

- Holt, Essie Williams. "The Effects of Behavioral Group Counseling Using Self-Verbalization on the Self-Responsibility and Academic Achievements of Culturally Different Adolescents." Dissertation Abstracts International 39 (May 1979): 6546-A.
- Lang, Everett Francis, Jr. "The Effects of Group Counseling on Selected Culturally Disadvantaged Students." Dissertation Abstracts International 37 (November 1976): 2638A-2639A.
- Omizo Michael M., and Omizo Sharon A. "Group Counseling's Effects on Self-Concept and Social Behavior Among Children with Learning Disabilities." Journal of Humanistic Education and Development. 26 (March 1988): 109-117.
- Samulewicz, Edward. "The Effects of Critical Thinking and Group Counseling upon Behavior Problems Students." Dissertation Abstracts International 36 (November 1975): 2645-A.
- Trotzer, James P. "Developmental Tasks in Group Counseling : The Basis for Structure." Journal for Specialists in Group Work 4 (1979): 177-185.
- Vernot, Gerald Gratian. "A Study of The Effectiveness of Group Counseling Using a Human Relation Treatment Program with Disruptive Tenth Grade Boys." Dissertation Abstracts International 36 (December 1975): 3420-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่ามัชฌิม เลขคณิต (Mean)

สูตรที่ใช้
$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วง เวลาของพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนในแต่ละระยะเวลาทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน

ΣX คือ ผลรวมของค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วง เวลาของพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนในแต่ละระยะเวลาทดลองของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน

N คือ จำนวนครั้งของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการก่อนกวนในชั้นเรียนในแต่ละระยะเวลาทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สูตรที่ใช้
$$SD = \sqrt{\frac{1}{N-1} \left[\Sigma X^2 - \frac{(\Sigma X)^2}{N} \right]}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่าง

N คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วง เวลาของพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลาทดลอง โดยใช้สูตรค่าที (t-test)

สูตรที่ใช้
$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1-1)S_1^2 + (N_2-1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \cdot \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

โดยมีขั้นแห่งความเป็นอิสระ = $N_1 + N_2 - 2$

เมื่อ

\bar{X}_1 คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนกวดขัน
ชั้นเรียนในระยะทดลองและระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง

\bar{X}_2 คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนกวดขัน
ชั้นเรียนในระยะทดลองและระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มควบคุม

N_1 คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งหมด

N_2 คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุมทั้งหมด

S_1^2 คือ ค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของ
พฤติกรรมก่อนกวดขันชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

S_2^2 คือ ค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของ
พฤติกรรมก่อนกวดขันชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม

4. หาค่าความเท่าเทียมกันของความแปรปรวนของพฤติกรรมก่อนกวดขันชั้นเรียนของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

$$\text{สูตรที่ใช้} \quad F = \frac{S_1^2}{S_2^2} \quad (S_1^2 > S_2^2)$$

เมื่อ S_1^2 คือ ความแปรปรวนของพฤติกรรมก่อนกวดขันชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

S_2^2 คือ ความแปรปรวนของพฤติกรรมก่อนกวดขันชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนงานในชั้นเรียนแบบช่วงเวลา

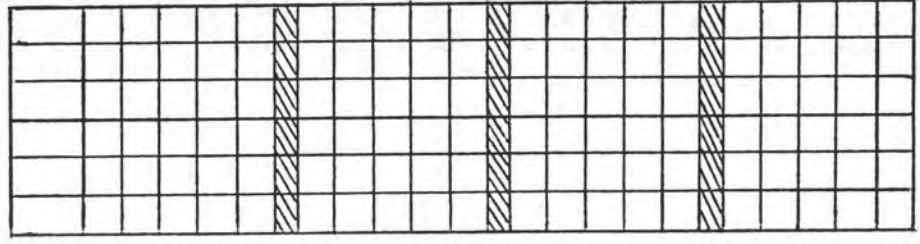
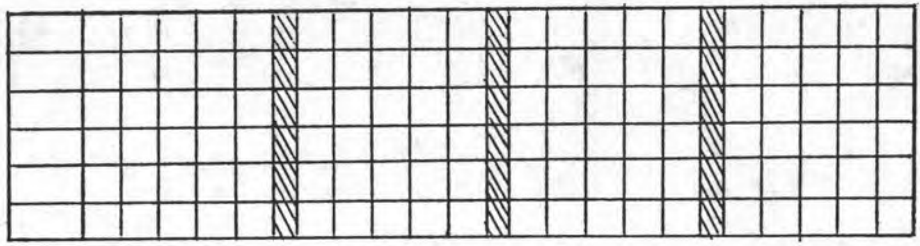
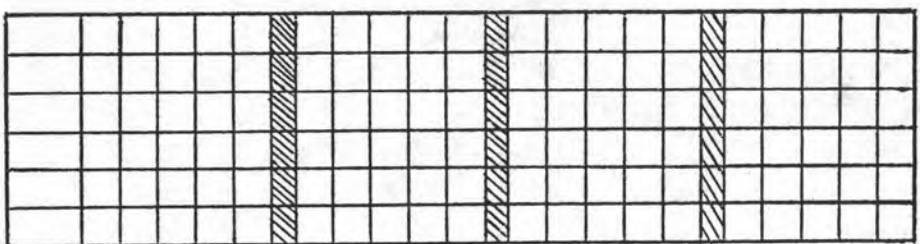
โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยานุกูล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ผู้สังเกต..... เวลา..... น.

พฤติกรรมก่อนงานในชั้นเรียนได้แก่

1. การลุกออกจากที่นั่ง หรือเดิน หรือวิ่งไปมารอบ ๆ ห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูผู้สอน
2. การคุยกับเพื่อนในชั้นเรียน
3. การแหย่หรือรังแกเพื่อนโดยใช้วิธีวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายไปกระทบร่างกายของเพื่อน กระแทบโต๊ะเรียน หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ของเพื่อนโดยเจตนาในชั้นเรียน
4. การเล่นกับเพื่อนหรือวัตถุสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน
5. การทำเสียงดังโดยการเปล่งเสียงออกจากลำคอ หรือโดยการใช้สิ่งของ หรือใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เช่น ตะโกน การทำให้เกิดเสียงดัง ทูบโต๊ะ เคาะโต๊ะ ฉวปาก กระตืบเท้า เป็นต้น

ชื่อผู้รับการทดลอง 1..... 2..... 3.....
4..... 5..... 6.....

ภาคผนวก ค

แห่งความเป็นเพื่อน

ก้าวแรกของมิตรภาพอันอบอุ่นคือการ เป็น เพื่อนและการ เป็น เพื่อนจะทำหน้าที่ของมันเป็นเอง การ เป็น เพื่อนนั้นควร เริ่มตรงที่เราต้อง เป็น เพื่อนกับตนเองก่อน โดยการ เชื่อถือถึงสูงสุดและดีที่สุดในตนเอง และโดยการยกระดับตนเองให้กลมกลืนกับคุณค่าอันอมตะของชีวิตมนุษย์ซึ่ง เกิดขึ้นมา เพื่อ ความงอกงามและก้าวหน้า

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรจะเป็น เช่นเดียวกับร่มเงาของก้อนหินใหญ่ในแผ่นดินอันแห้งแล้ง เราควรจะเป็นแหล่งพึ่งพิงและให้กำลังใจแก่ผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่อย่างมีคณ

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควร เชื่อในความดีและพลังงานอันยิ่งใหญ่ซึ่งแฝง เร้นอยู่ในมนุษย์ทุกคน เราควรปฏิบัติต่อ เพื่อนมนุษย์ด้วยความใจกว้างและมอง เขาด้วยทัศนคติ

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรพยายามส่งเสริม เพื่อนและให้ เกียรติ เพื่อน มิใช่การดึง เขา ลงมา สร้างกำลังใจมิใช่ก่อให้เกิดความท้อแท้ พยายาม เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในผู้อื่น

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรจะละ เอียดอ่อนกับความเฝื่อนและความปรารถนาของ เพื่อน และแสดงความประทับใจอย่างจริงจังต่อคุณประโยชน์ซึ่ง เพื่อนได้ทำให้ชีวิต เราอัม เอมขึ้น

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรรู้จักใช้ความเจียมซึ่งแฝงไว้ด้วยไมตรีและวาจาอันอ่อนโยน ในการสร้างมิใช่ทำลาย ในการช่วยเหลือส่งเสริมมิใช่ขยขวาง

การ เป็น เพื่อนนั้น เราไม่ควรมองหาความผิดพลาดบกพร่องของผู้อื่น แต่พยายามมองหา ของตนเอง

การ เป็น เพื่อนนั้น เราไม่ควรพยายาม เปลี่ยนแปลงหรือตำหนิ แต่ควรกระทำเฉพาะสิ่งที่จะทำให้อื่นมีความสุขเท่าที่จะสามารถทำได้

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรเป็นตัวของตัวเอง เราควรเลิกการเสแสร้ง และความ ผิดเดิน ไม่จริงใจ เราควรพบและกลมกลืนกับผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน

การ เป็น เพื่อนนั้น เราควรอดทน เราควรมีหัวใจที่จะ เข้าใจและมีธรรมชาติแห่งการ ให้อภัย และตระหนักว่าคนเราอาจผิดพลาดได้ ผู้ที่ไม่ เคยทำอะไรผิดพลาดเลยนั้นย่อมไม่พบ

กับความสำเร็ใจคิดเลย

การเป็นเพื่อนนั้น เราควรร่วมมือกับบุคคลซึ่งมีชีวิตอยู่เพื่อหลักการ เพื่อเป้าหมาย และความมุ่งหวังอันยิ่งใหญ่ เราควรรักษาแรงของเราช่วยผลักดันกงล้อแห่งการไปสู่เป้าหมายของเขานั้น

การเป็นเพื่อนนั้น เราควรทำส่วนของเราให้เกินครึ่งเสมอ เราควรท้าทายผู้อื่นก่อน แทนที่จะคอยการท้าทายจากเขา เราควรหลังไหลไมตรีอันจำเป็นไปสู่ผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา

การเป็นเพื่อนนั้น เราควรจะจดจำไว้เสมอว่าเราเป็นแม่เหล็กมนุษย์ สิ่งที่เหมือนกันจะดึงดูดกัน และหากเราให้สิ่งใดเราก็จะได้รับสิ่งนั้น

การเป็นเพื่อนนั้น เราจะต้องตระหนักว่าไม่มีใครที่รู้อะไรไปหมดเสียทุกอย่าง และเราจะต้องเพิ่มความรู้นในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีไมตรีต่อผู้อื่นอยู่ทุก ๆ วัน

ภาคผนวก ง

แห่งการให้

เพื่อแสดงความ เป็นผู้คุณแก่ธรรมชาติและสรรพสิ่งซึ่งได้ให้ชีวิต เป็นของขวัญแก่เรา เราจึงควรมอบของขวัญอันดีแก่ชีวิตนี้แก่ผู้ที่อยู่รอบข้างด้วยศิลปะแห่งการให้ที่ครอบคลุมสาระต่างๆ ของชีวิต เข้าไว้ด้วยกัน และการให้ที่นั่นหมายถึงวิถีแห่งชีวิตที่สคืดและหลังไหลไม่มีสิ้นสุด

โดยแท้จริงแล้ว การให้อันบริสุทธิ์คือการให้ตนเอง เมเธอร์ลิ่งค์กล่าวว่า ความคิดภายในตัวท่านจะ เปล่งประกายออกจากท่าน เปรียบดังแจกันโปร่งแสงอันสวยงาม

การให้ของขวัญอัน เป็นวัตถุไม่อาจมีค่า เทียบได้กับการให้จิตใจของตน

เอ เมอร์ลิ่งค์กล่าวไว้ว่า "วงแหวนและ เพชรพลอยบน เรือนแหวนที่แวววาวนั้นไม่ใช่ ของขวัญ แต่ เป็นตัวแทนของของขวัญ ของขวัญที่แท้จริงนั้นคือ จิตใจของผู้ให้นั่นเอง"

เราให้ตัวเรา เมื่อเราให้หัวใจของเราอันได้แก่ความรักอันบริสุทธิ์ ความกรุณาอันอ่อนโยน ความสุขอันร่าเริง ความเข้าใจอันลึกซึ้ง การปลอบประโลมใจอันละมุนละไม ความอดทนอัน มั่นคงและการให้ภัยอันซึ่งใจ

เราให้ตัวเรา เมื่อเราให้กระแสน้ำความคิดของเราอันได้แก่ความคิด ความฝัน ความหวัง อุทิศตน หลักการ แผนการณ์ งานสร้างสรรค์และบทกวี

เราให้ตัวเราเอง เมื่อเราให้จิตใจของเรา โดยการอธิษฐาน การมุ่งมั่น ความมุ่งมั่น แรงบันดาลใจอันสวยงาม ความสงบแห่งชีวิตและความ เชื่ออันดีงาม

เราให้ตัวเราเอง เมื่อเราให้ เวลาแก่ผู้อื่น ในอันที่จะนำความชื่นชม เบิกบานไปสู่ชีวิต ของเขา

เราให้ตัวเราเอง เมื่อเราให้ภาษาอันบริสุทธิ์และอ่อนหวาน ดังเช่นการ เสริมกำลังใจ การสร้างแรงบันดาลใจ และการแนะแนวทางชีวิต

เราให้ตัวของเรา เมื่อเราให้ความอบอุ่นดัง เช่นแสงแดดอันสดใสและ เปลวไฟที่มีพลัง แก่ผู้อื่น ซึ่งมันจะทำให้ตัวเราเองอบอุ่นด้วย

เราควรรีการ ให้การ เป็นคนดีแก่ชุมชนที่ เราอยู่

เราควรรักษาบ้านของเราโดยการเป็นสามีนุ่อบลู่่น เป็นภรรยาที่อ่อนหวาน เป็นพ่อผู้
เข้าใจ และเป็นแม่ผู้อารี

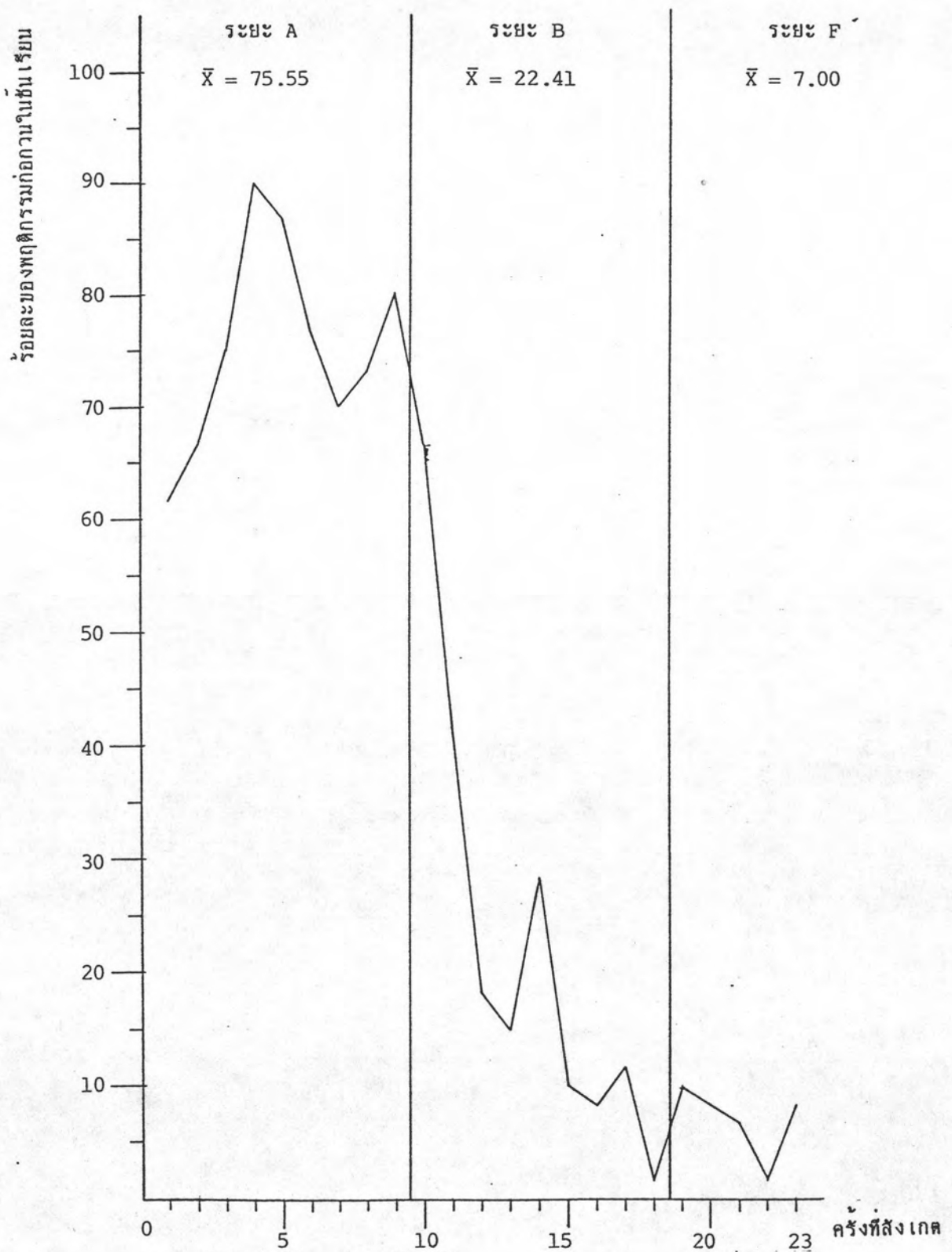
เราควรรักษาประเทศของเราด้วยการเป็นประชาชนที่ซื่อตรง

เราควรรักษาแก่โลก เพื่อโลกที่ดีกว่าเดิม โลกอันสวยงามซึ่งมนุษย์เต็มไปด้วยชีวิตชีวาที่
สร้างสรรค์

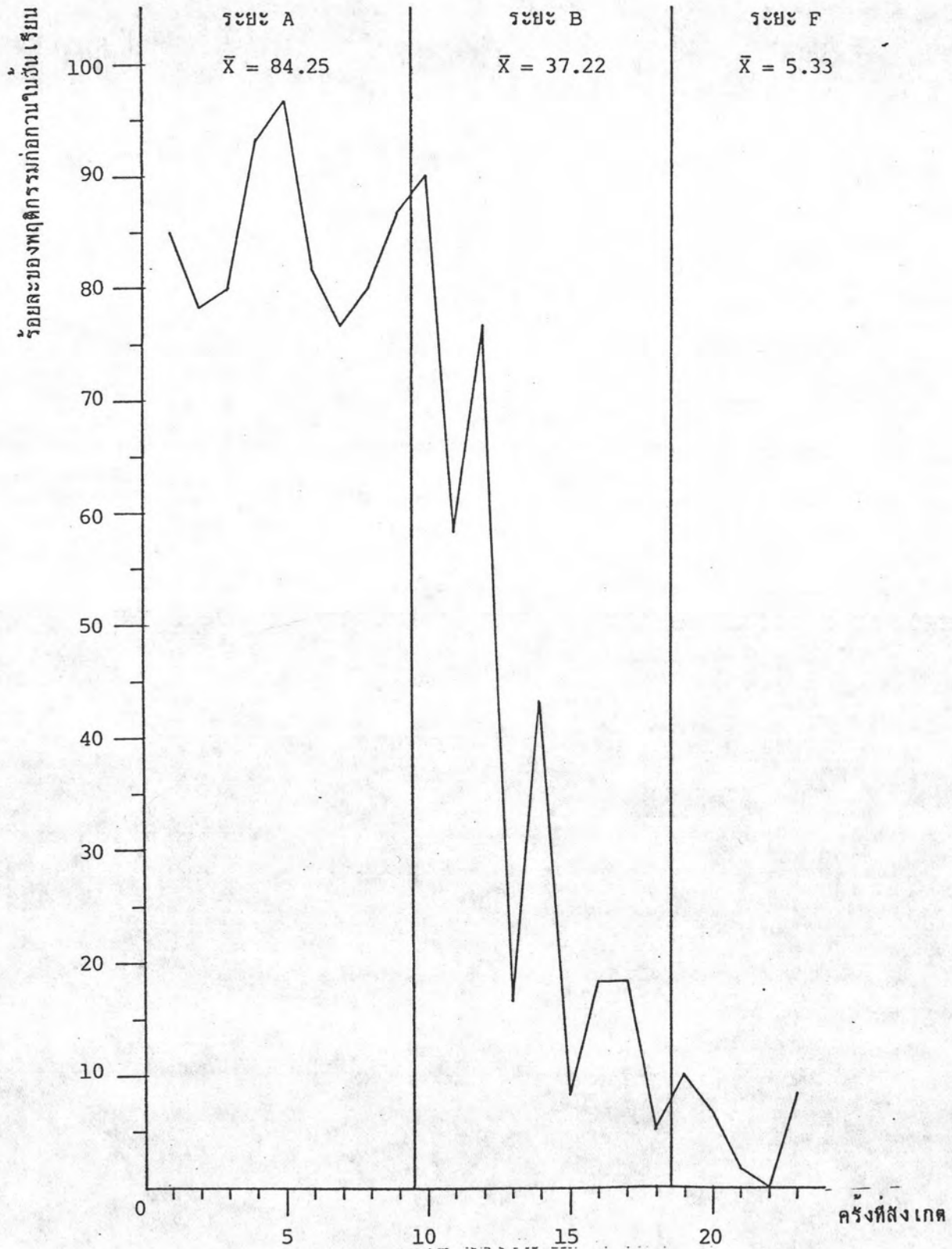
ของขวัญอันงดงามที่สุดที่มนุษย์จะให้แก่ยุคสมัยของเขาได้ คือการดำรงชีวิตอยู่อย่าง
สร้างสรรค์ และมีคุณประโยชน์

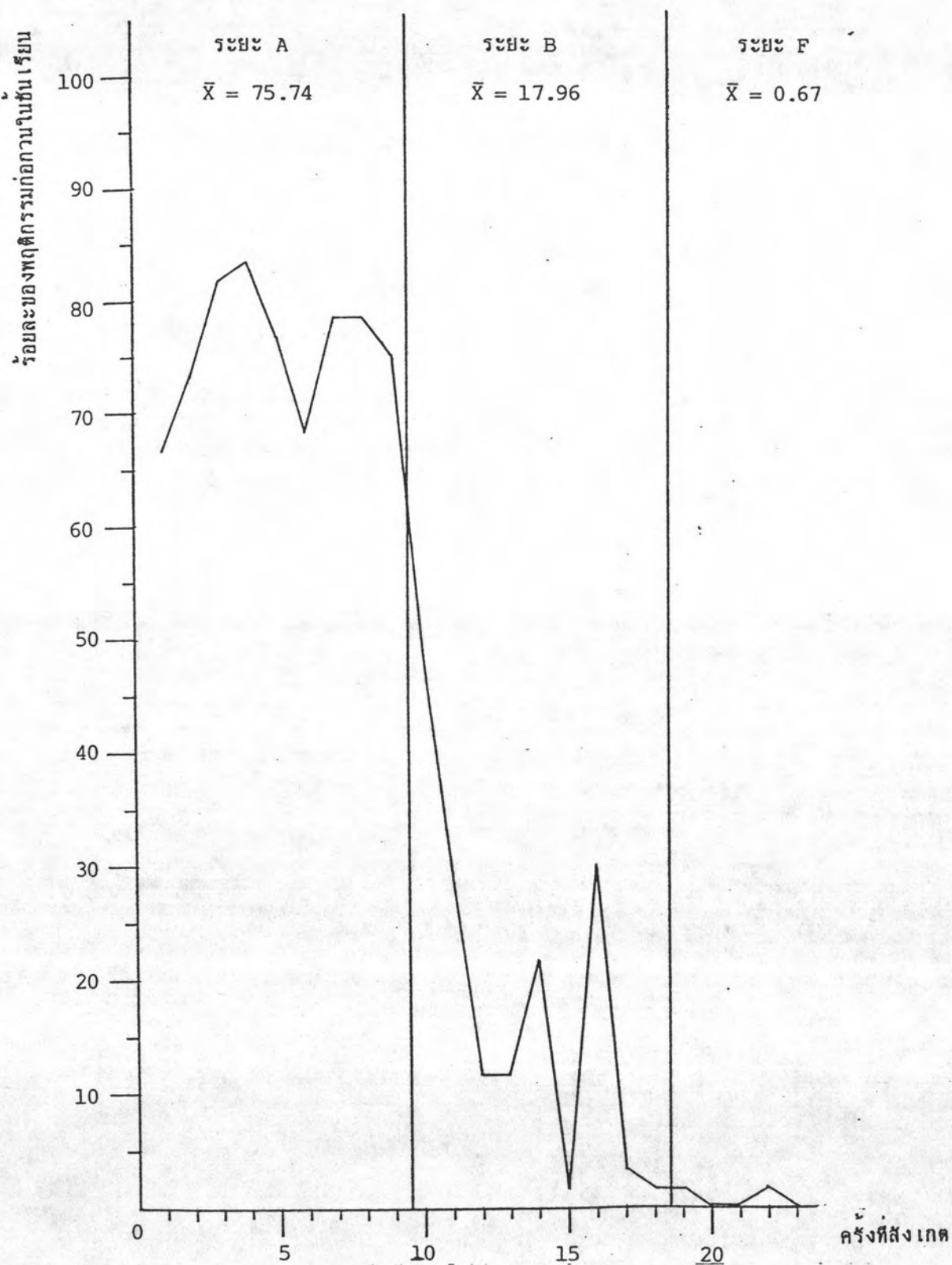
ภาคผนวก ๑

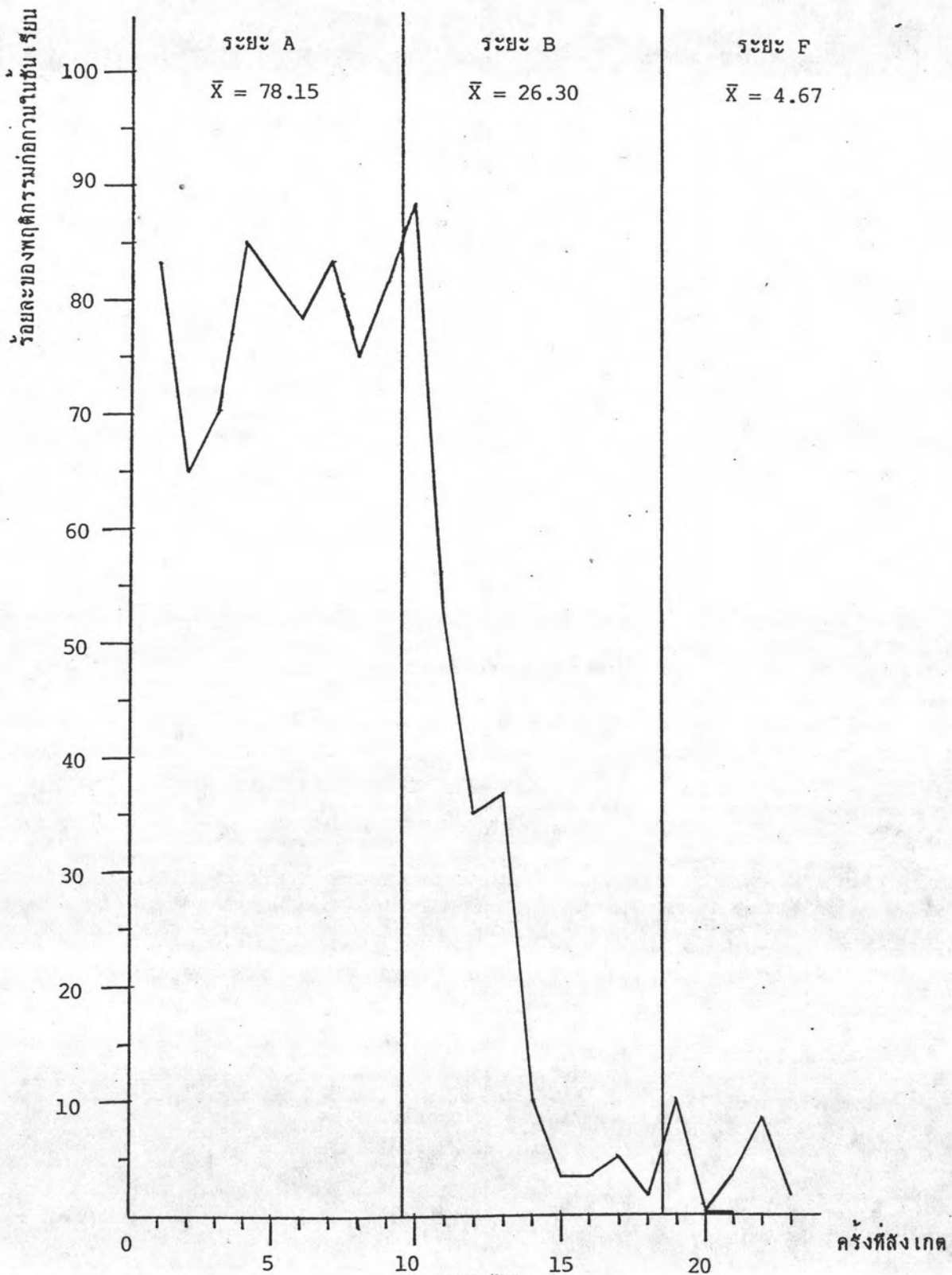
รูปที่ 2 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนทบทวนในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 1 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

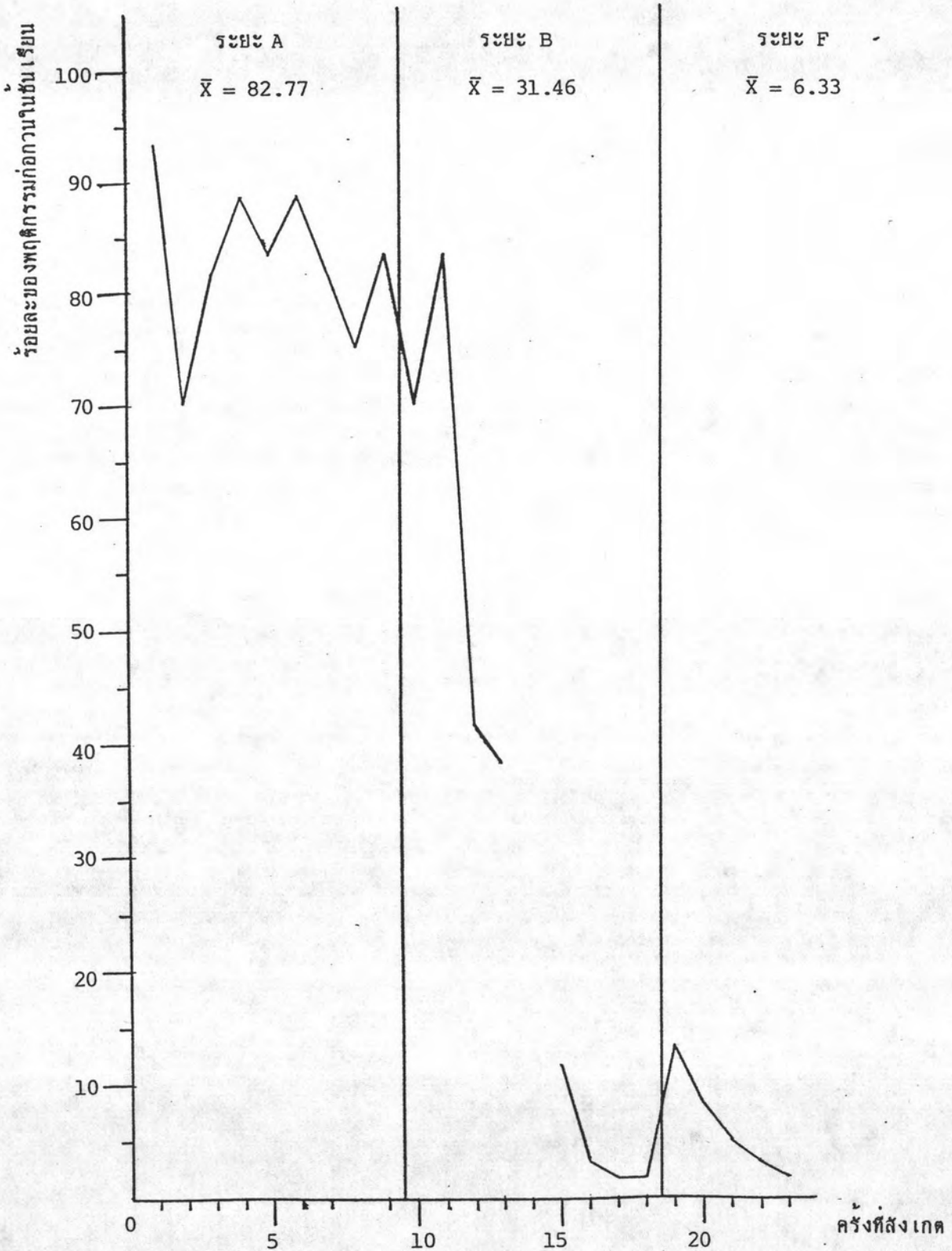
รูปที่ 3 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนงานวันเรียนของ นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 2 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

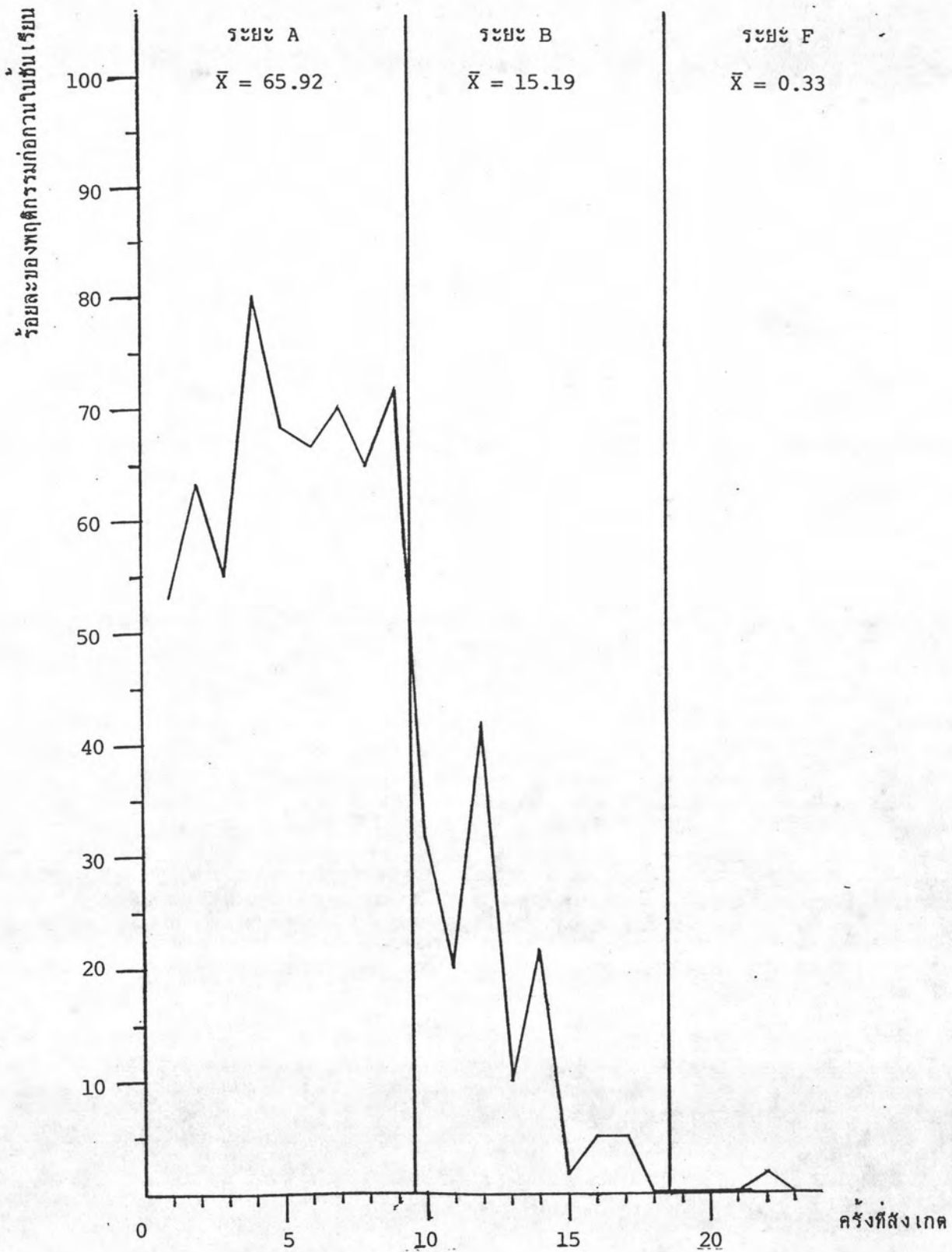
รูปที่ 4 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนงานในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 3 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

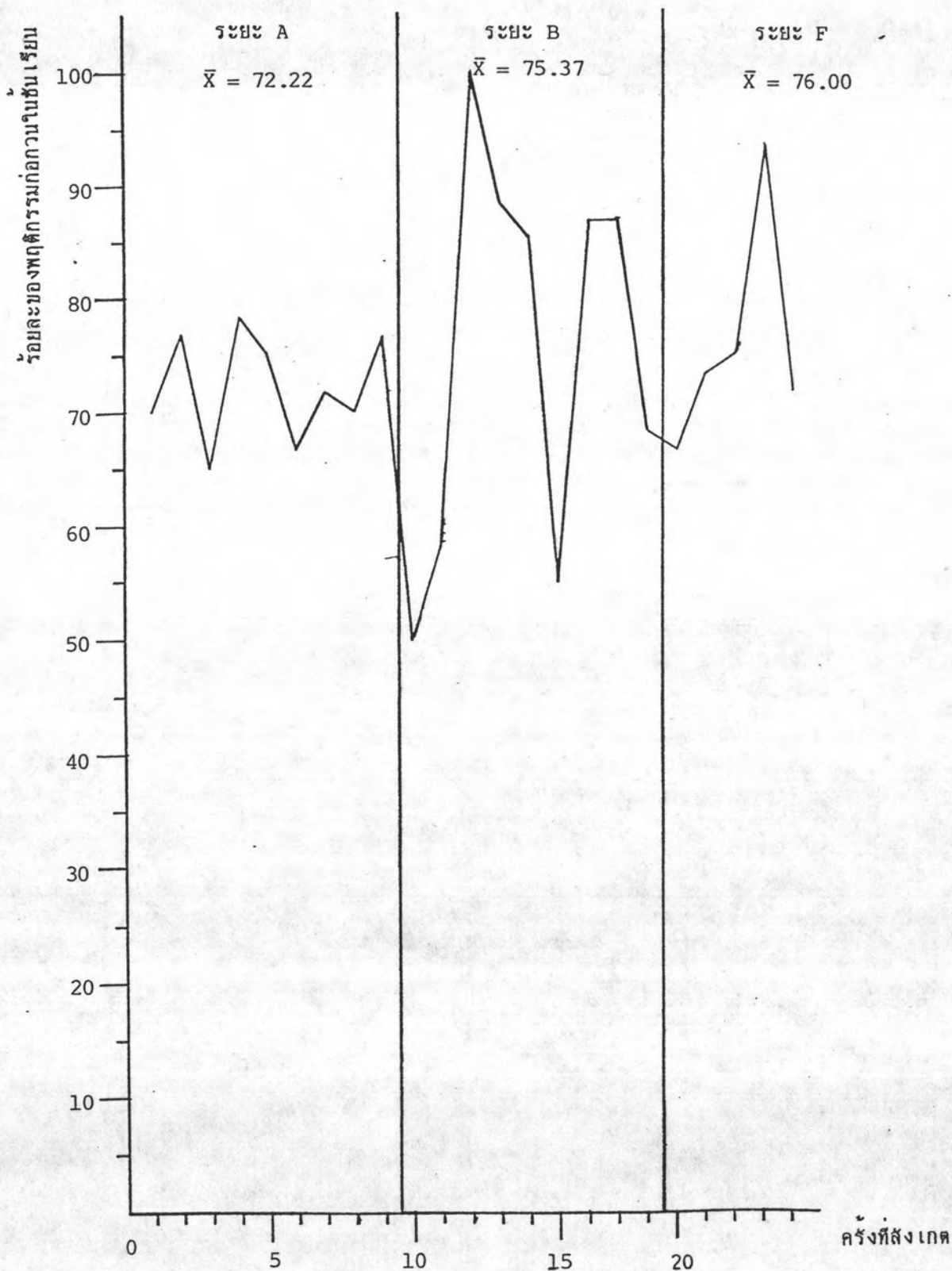
รูปที่ 5 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนกวดขันเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 4 ในระยะเสถียรภาพ ระยะให้บริการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

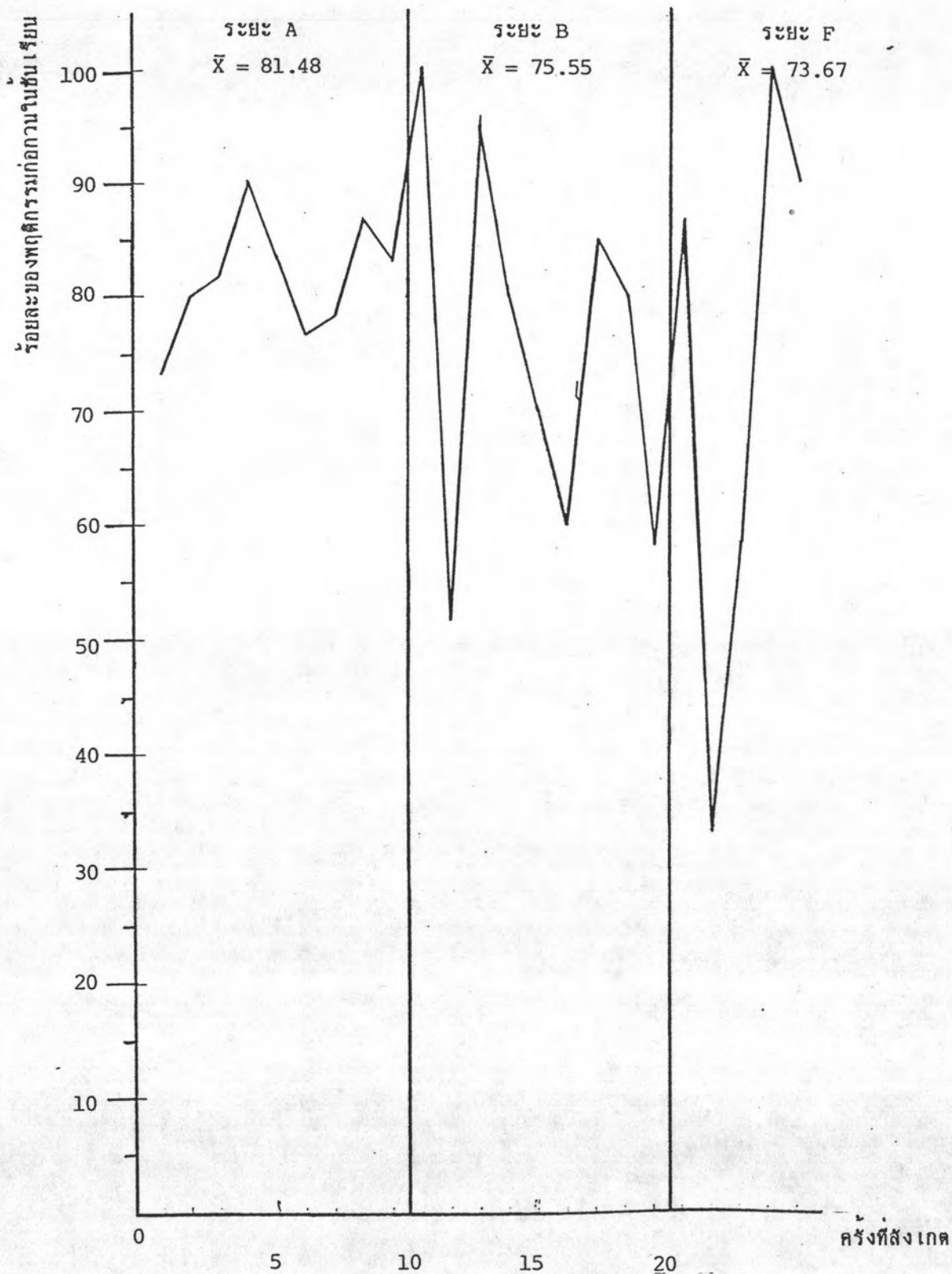
รูปที่ 6 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนของนักศึกษาในกลุ่มทดลองคนที่ 5 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

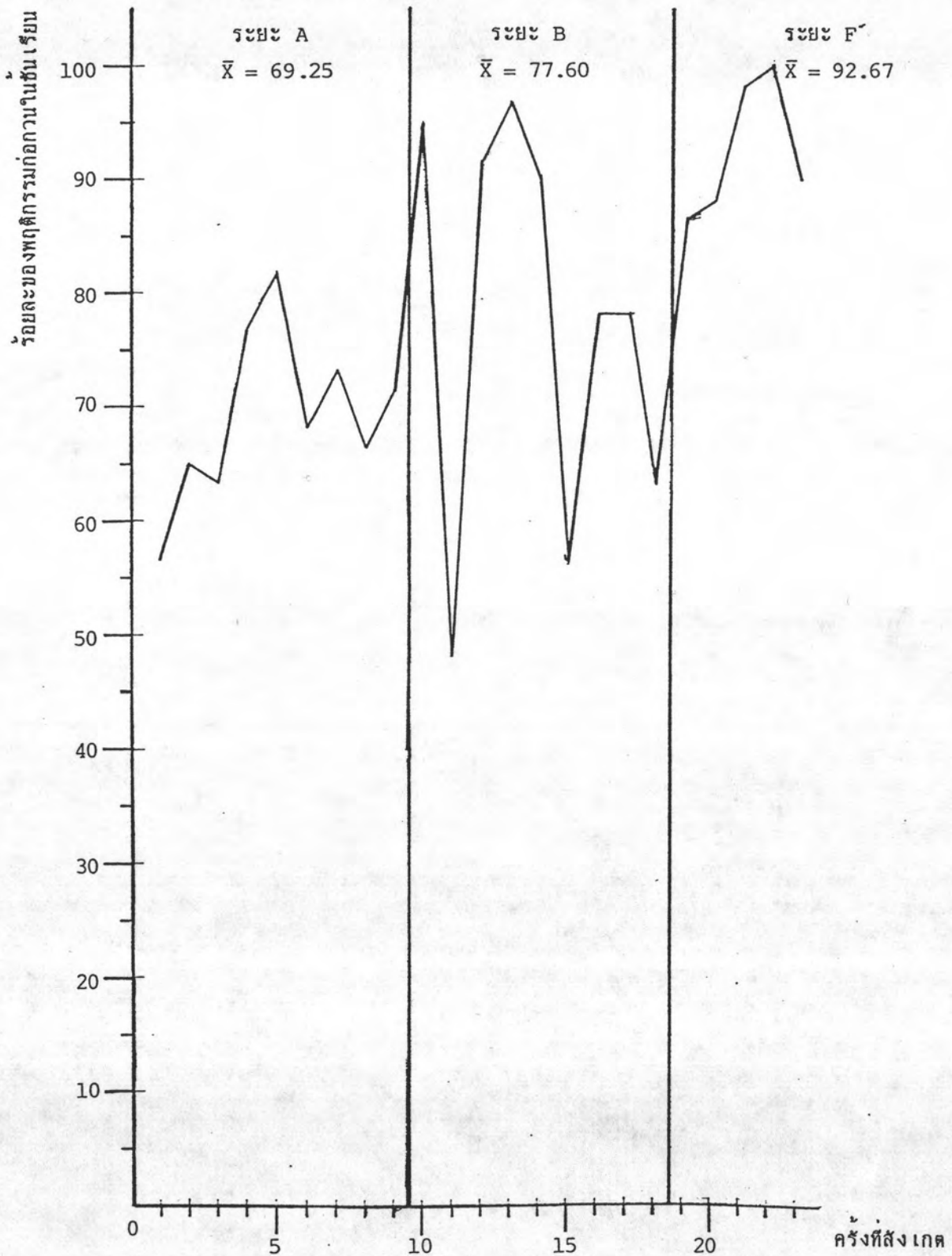
รูปที่ 7 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนก้าวข้ามชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 6 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

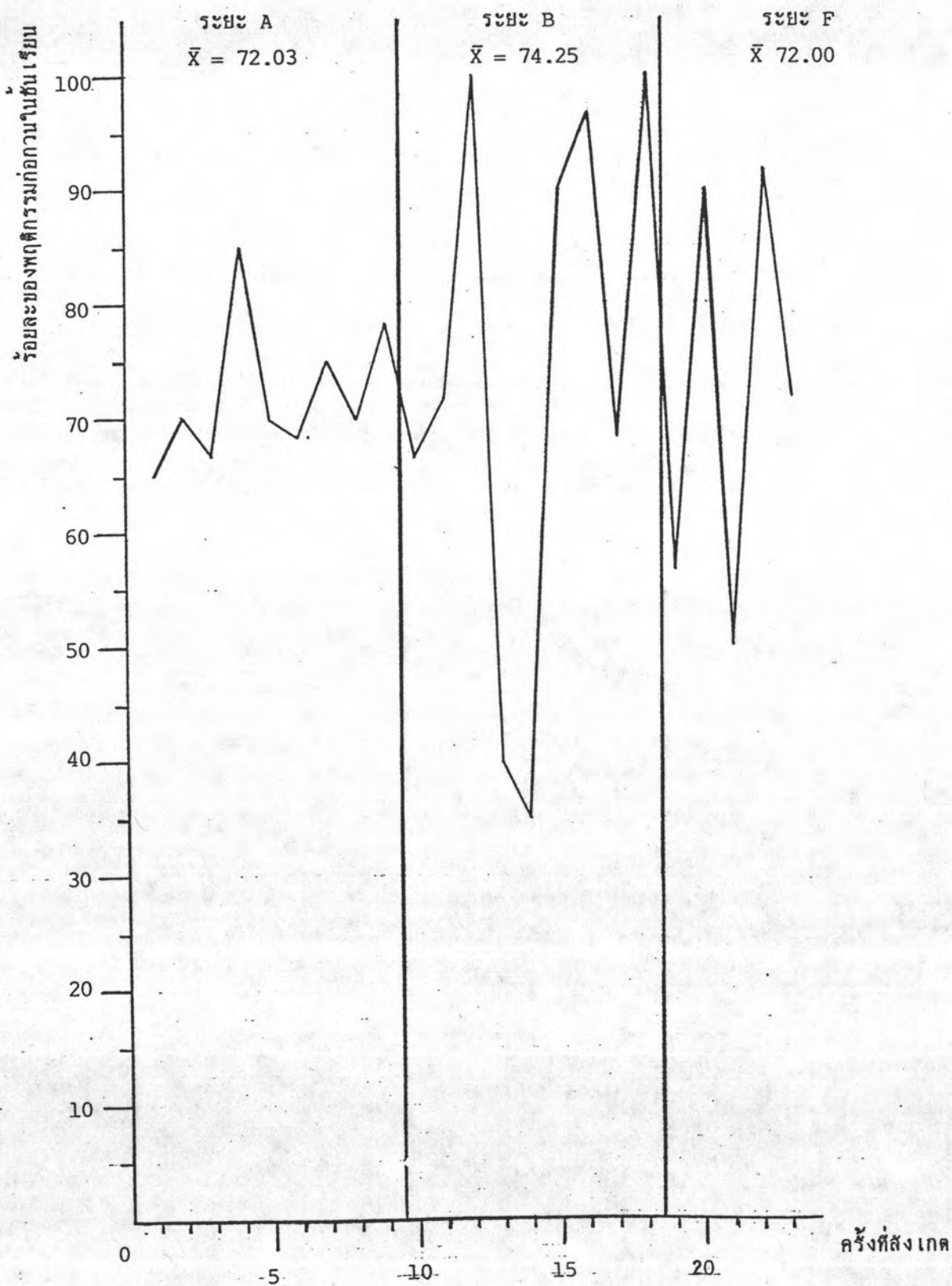
รูปที่ 8 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนก้าวขึ้นเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 1 ในระยะเสถียรภาพ ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

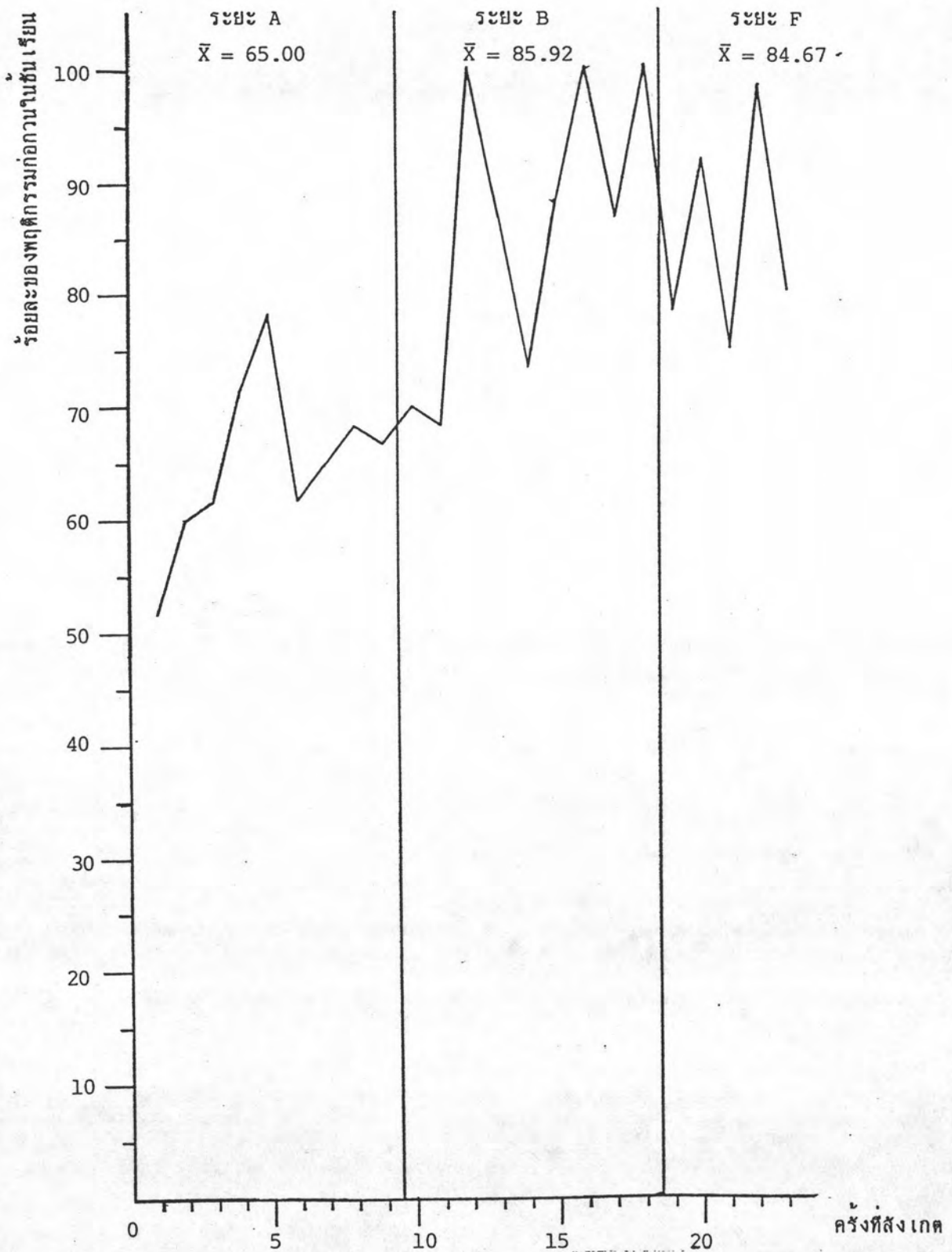
รูปที่ 9 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนกวดขันเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 2 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

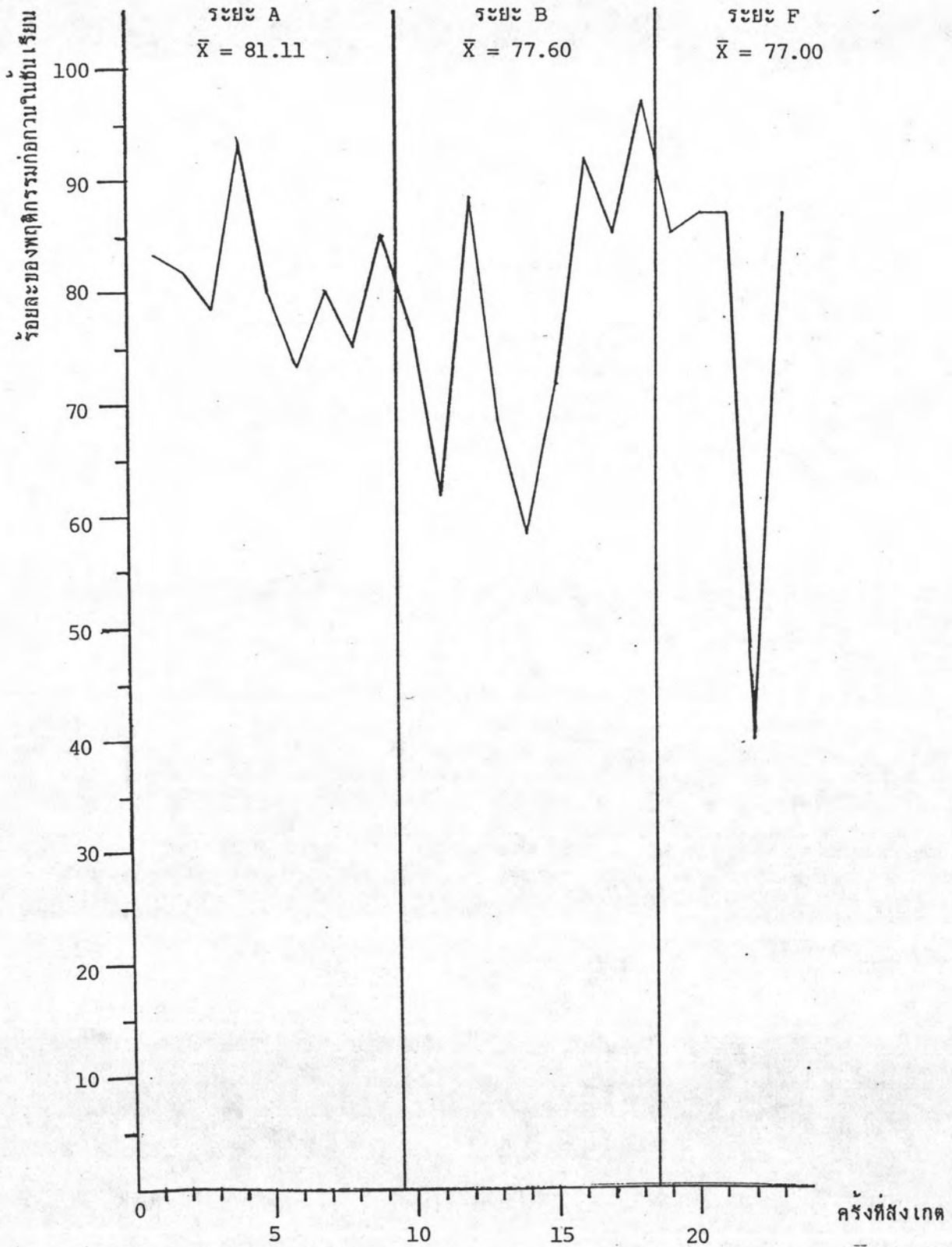
รูปที่ 10 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนทบทวนในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

รูปที่ 11 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งที่สังเกตช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนงานในชั้นเรียนของ นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 4 ในระยะเส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

รูปที่ 12 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วง เวลาของพฤติกรรมก่อนเข้าชั้นเรียนของ นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 5 ในระยะ เส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

รูปที่ 13 กราฟแสดงค่าร้อยละของจำนวนครั้งของช่วงเวลาของพฤติกรรมก่อนงานชิ้นเรียนของ นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 6 ในระยะ เส้นฐาน ระยะให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มกับกลุ่มทดลอง และระยะติดตามผล

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่ม เป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่ม เป็นรายบุคคลในช่วงต่าง ๆ ของกระแสการเคลื่อนไหวของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการลดพฤติกรรมก่อความรุนแรงในชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ดังนี้

สมาชิกคนที่ 1 : เอก

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : เอกมีเพื่อนร่วมงาน 3 คน ตนเองเป็นคนสุดท้อง มีพี่ชาย 1 คน พี่สาว 1 คน บิดาเคยรับราชการตำรวจ แต่ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้วด้วยโรคมะเร็ง มารดาเป็นข้าราชการครู เมื่อบิดาถึงแก่กรรม มารดาก็ย้ายครอบครัวไปอยู่กับครอบครัวของคุณยาย ก่อนเข้ากลุ่ม เอกเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นอยากที่จะเข้ากลุ่มมาก ซึ่งทราบได้จากคำบอกเล่าของนายเอกเอง เช่น เอก "ผมรู้สึกดีใจมากที่อาจารย์ได้เลือกผมครับ" และทราบได้จากคำบอกเล่าของเพื่อนสมาชิกบางคนภายในกลุ่ม เช่น "เค้าดีใจมากครับ"

การสังเกตของผู้นำกลุ่มพบว่า เมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ กำลังพูดถึงเรื่องของตนให้กลุ่มฟัง เอกให้การใส่ใจในเพื่อนสมาน้อยมาก ส่วนใหญ่จะนึกถึงแต่เรื่องของตนเอง อยากที่จะเล่าแต่เรื่องของตน และมีจะพูดสอดแทรกขึ้นมาในขณะที่เพื่อนสมาชิกกำลังพูด หรือไม่ก็จะพูดแซวหยอกล้อเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ บางครั้งเมื่อไม่สนใจฟัง ก็จะหันไปให้ความสนใจกับเทปบันทึกเสียงซึ่งใช้ในการบันทึกการประชุมกลุ่ม ภายในกลุ่มเมื่อสมาชิกกลุ่มแย้งกันพูดจนฟังกันเองไม่รู้เรื่อง ผู้นำกลุ่มก็ให้ข้อสังเกตแก่กลุ่มว่า ภายในกลุ่มถ้าทุกคนแย้งกันพูด ก็จะไม่มีคนฟัง เช่น ผู้นำกลุ่ม "นี่ก็เรียนสังเกตไหมว่าถ้าคนหนึ่งพูด แล้วมีอีกคนหนึ่งพูด แล้วคนอื่น ๆ ก็พูด ก็จะไม่มีคนฟังใช่ไหมคะ" เอกซึ่งให้การใส่ใจโดยการฟังผู้นำกลุ่มพูดในขณะนั้น ก็พูดกับกลุ่มว่า "พูดคนหนึ่งทุกคนฟังใช่ไหมครับ" ผู้นำกลุ่มก็ยอมรับคำพูดของเอก และสรุปคำพูดของเอกให้กลุ่มได้ตระหนักอีกครั้งหนึ่งถึงเรื่องของการฟัง

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าเอกเริ่มให้การใส่ใจในคำพูดของผู้นำกลุ่มมากขึ้น โดยจะคอยเตือนสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ที่หันไปพูดคุยกันเอง และไม่สนใจฟังว่า "เฮ้ย ฟังครูพูดหน่อยสิ" และยังได้พูดถึงเพื่อนสมาชิกบางคนในกลุ่มในแง่ที่ดีว่า "จิตใจเค้าเต็มไปด้วยความดี"

ความบริสุทธิ์ ถึงตัว เขาอาจจะคำแต่ใจ เขาอาจจะสะอาด" ซึ่งเมื่อผู้นำกลุ่มกล่าวชม เอกถึง เรื่องการพูดถึง เพื่อนสมาชิกบางคนในแง่ที่ดี เอกก็บอกกับกลุ่มว่า "ผมไปฝึกการพูดใหม่ครับ เมื่อคืนนี้" นายเอก เป็นสมาชิกที่ให้การมีส่วนร่วมกับการเป็นช่วง ๆ บางครั้งเมื่ออยากทราบข้อมูลบางอย่าง ก็จะตั้งคำถามขึ้นมาในกลุ่ม เช่น "ครูเป็นลูกคนที่เท่าไรครับ" และ "อาจารย์ครับแล้วที่ ๆ อาจารย์เสียไปแล้วกี่คนครับ" หรือถ้าคิด เช่นไรก็มักจะพูดขึ้นมาให้กลุ่มทราบ เช่น "อาจารย์ครับ ผมกลัวอาจารย์ไป เปิด เทปให้ที่เค้าฟังครับ" และในขณะที่ผู้นำกลุ่มกำลังดำเนินกลุ่ม บางครั้ง นายเอกก็จะตั้งคำถามที่ตนเองอยากทราบคำตอบกับ เพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนว่า "ประกริชคิดว่า เค้าจะแก๊งใหม่"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : เอกใส่ใจในการฟังกลุ่มมากขึ้น และยังคงให้การมีส่วนร่วมกับการเป็นช่วง ๆ ในแบบฝึกหัด "trust circle" เอกได้บอกให้กลุ่มได้ทราบถึงผลของการทำแบบฝึกหัดครั้งนี้ เมื่อตนเองเป็นผู้ยืนตรงกลางวง และเป็นผู้ที่จะได้รับการใส่ใจจากเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีเพื่อนสมาชิกบางคนไม่ได้ใส่ใจที่จะทำแบบฝึกหัดอย่างแท้จริง แต่กลับมีการแก่งัดกันในขณะที่กำลังทำแบบฝึกหัด เป็นผลทำให้เอกซึ่งในขณะนั้น เป็นผู้ที่กำลังได้รับการใส่ใจจากเพื่อน ๆ สมาชิกได้เกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการใส่ใจอย่างเต็มที่จากเพื่อน ๆ สมาชิก และทำให้ต้องระวังตนเองและต้องคอยสังเกตว่าสมาชิกคนใด เป็นผู้แก่งัดคน เช่น เอก "ตอนผมทำครั้งแรกผมก็ไม่กลัว เพราะผมเป็นคนหัวเสกหัวเบา อีกอย่างหนึ่งอาจารย์ก็อยู่ด้วย คิดว่าอาจารย์คงไม่ปล่อยให้ล้มแน่ ผมลองทำดู ครั้งแรกผมก็ถูกจับท่าก่อนครับ ผมก็คอยดูว่าใครเป็นคนจับครับ... คราวนี้ผมก็เลยมองดูว่าใครเป็นคนจับกันแน่ครับ... ..ผมเห็น 2 มือครับ คนละคนครับ คนหนึ่งอยู่ท่า คนหนึ่งอยู่ตูด ผมเลยลืมตา ผมเห็นนายภาสจับไอ้ตรงนั้นครับ"

เอกรู้สึกตนเองไม่ได้รับความรู้สึกที่ดีจากกลุ่ม จึงได้ขอร้องให้มีการทำแบบฝึกหัด เดิมนี้ใหม่ อีกครั้งหนึ่ง โดยบอกกับผู้นำกลุ่มว่า "เอาใหม่ครับอาจารย์ ครั้งแรกมีการเล่นกัน ทำให้ความรู้สึกของเราไปคิดแต่เรื่องเดียวครับ"

ผู้นำกลุ่มให้โอกาสแก่สมาชิกกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง โดยการให้สมาชิกกลุ่มได้ทำแบบฝึกหัด "trust circle" เป็นครั้งที่ 2 ตามคำเรียกร้องของกลุ่ม ในการได้ทำแบบฝึกหัด "trust circle" ครั้งที่ 2 นี้ เอกได้รับการใส่ใจที่ดีจากเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มมากขึ้น โดยบอกกับกลุ่มว่า "ครั้งนี้ไม่ล้มครับอาจารย์.... และผมรู้สึกว่าไม่มีใครมาทำอะไรผมครับ.... และรู้สึกไม่ระแวง"

อะไร.... และเพื่อน ๆ ก็ให้ความอบอุ่นและให้การหนุนหลังเราครับ.... ครั้งนี้รู้สึกไม่กลัว และมีความมั่นใจขึ้นมากเลยครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : เอกได้บอกกับกลุ่มถึงผลของการได้เข้ากลุ่มมาแล้ว 3 ครั้งว่า "ทำให้รู้สึกว่าได้ใกล้ชิดกับเพื่อนมากขึ้น และทำให้รู้ว่าสิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดีมากขึ้นครับ" และเอกยังได้บอกกับกลุ่มถึงพฤติกรรมการนั่งเรียนหนังสือของคนในขณะที่มีการเรียนการสอนว่า "ตอนนั่งเรียนผมก็นั่งแบบนอนนะครับ แบบว่าไม่ค่อยนั่งตัวตรง.... เวลาเรียนหนังสือในห้องผมก็เล่นมากเกินไป... ..ฟังบ้างไม่ฟังบ้างทำให้ผมฟังอาจารย์สอนไม่รู้เรื่อง... ..แล้วก็ทำให้เพื่อน ๆ บางคนไม่ชอบครับ" เอกยังได้พูดถึงผลของการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวของตนเองว่า "อาจารย์คงคิดว่าเราไม่ตั้งใจเรียน... ..เมื่อเวลาเราไม่ตั้งใจเรียน เราก็จะชวนคนอื่นคุย พอไม่ฟังอาจารย์ก็โกรธ ทำให้อาจารย์ด่า ก็เสียไปหมดทั้งห้อง และการฟังก็ไม่ปะติดปะต่อกัน และทำให้อาจารย์เสียอารมณ์ครับ" ซึ่งเอกก็ได้เล่าให้กลุ่มได้ทราบถึงความรู้สึกของตนเองว่า ตนเองรู้สึกว่าอาจารย์กลับไม่ค่อยชอบตน และอาจารย์มีอคติต่อตน โดยบอกกับกลุ่มว่า "ผมรู้สึกว่าอาจารย์จะมีอคติกับผม ตอนนั้นผมคุยกับเพื่อนอยู่ดี ๆ แล้วเพื่อนผมแย่งเอาไม้ขีดไฟไป ผมก็แย่งเอาคืนมา แล้วอาจารย์ก็เดินมาตีผมครับ แล้วพูดว่าหยอกกันทำไม เล่นกันทำไม ส่วนเพื่อนที่เล่นกับผมอาจารย์ไม่มอง ไม่พูดว่าเค้าเลยครับ คล้าย ๆ กับว่าเค้าไม่ผิด อาจารย์ก็มาว่าแต่ผม เป็นอย่างนี้หลายครั้งแล้วครับ หรืออย่างเวลาย้ายห้องเรียนแล้วผมเข้าไปแย่งที่นั่งก่อน แล้วนายพร้อมพงศ์ เค้าก็มาแย่งที่นั่งของผม ผมก็เถียงกับเค้าครับ เพราะผมไม่ผิด อาจารย์ก็เดินมาตีผม หัวว่าผมมาทวนเพื่อนครับ... ..อีกอย่างหนึ่งอาจารย์เค้าไม่ค่อยถามเหตุผลหรอกครับ พอเห็นมีเรื่องอะไรก็มาลงแต่ผม" สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ให้ความสนใจและความสนใจและรับฟัง ส่วนประกริชซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งก็สนใจรับฟัง และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่เอก ทำให้เอกได้ทราบถึงผลการกระทำพฤติกรรมของตนว่า "ผมขออธิบายหน่อยครับ ปกตินายพร้อมพงศ์ เค้ามีนิสัยดี แล้วนายเอกปกติเป็นคนซุกซน อาจารย์กลับก็เลยนึกว่านายพร้อมพงศ์ถูก นายเอกผิด" และเมื่อก่อนได้เล่าถึงประสบการณ์ของตนเองที่เคยผิดใจกับอาจารย์กลับให้เอกฟังว่า ตนเองก็เคยคิดว่าอาจารย์กลับไม่เข้าใจตนเองเหมือนกัน ซึ่งตอนนั้นตนเองก็ชอบพูดแทรกอาจารย์ ชอบเดินเล่นในห้อง ชอบพูดเสียงดัง แล้วชอบหยอกเพื่อน ๆ ทำให้อาจารย์ไม่พอใจ และอาจารย์ก็ด่าตนเองด้วยคำพูดที่เสียงดังมาก โดยเล่าให้กลุ่มฟังว่า "อาจารย์เค้าด่าผม ด่าออกมาเสียงดัง ๆ เลย... ..ทำให้ผมทั้งอายทั้งน้อยใจครับ ทั้งเกลียดทั้งโกรธด้วยครับ"

ผมคิดว่าจะไม่สนใจยตีกับอาจารย์อีกแล้ว แต่ในที่สุดก็คิดได้ ตอนนั้นผมค่าอาจารย์ด้วยครับ ที่หลังผมคิดว่าผมไม่น่าทำเลยชะ... ..แล้วตอนนี้อาจารย์กับผมก็เข้าใจกันดีแล้วครับ" และเมายังได้ให้ข้อคิดแก่เอกต่อไปอีกว่า "ตอนแรกผมเห็นอาจารย์มีปฏิริยากับผมไม่ดีผมก็คิดโกรธ แต่มาคิดว่าถ้าอาจารย์กับผมไม่เข้าใจกันเลยนี้ ผมก็จะมีอะไรที่ไม่ดีติดตัวไปตลอด ผมก็เลยทำตัวดี ๆ ไปพูดดีกับอาจารย์ ตอนแรกอาจารย์เค้าก็ไม่อยากพูดด้วย เวลาผมไปพูดด้วย จนผมเกือบจะล้มเลิกความตั้งใจที่จะพูดกับอาจารย์แล้วชะ เพราะอาจารย์ก็ไม่ยอมพูดด้วยสักที แต่ผมก็คิดว่าจะลองดูอีกสักทีแล้วที่นี้อาจารย์ก็พูดด้วย พอทำไปนาน ๆ อาจารย์ก็กลับมาพูดดีกับผมเหมือนเดิมครับ... คำแนะนำของ เม่าทำให้เอกคิดได้ และพูดขึ้นมาในกลุ่มว่า "ถ้าเมื่อเราทำไม่ดีแล้ว เราก็ควรคิดก่อนทำ ถ้าคิดได้ว่าเราทำผิดตรงไหนก็ควรไปคืนดีกับอาจารย์" และเอกยังได้บอกให้กลุ่มได้ทราบถึงความรู้สึกของคน เมื่อมีเรื่องอะไรในใจกับอาจารย์ มันทำให้ในใจรู้สึกหงุดหงิด และทำให้อารมณ์ไม่สงบ ซึ่งเอกบอกกับกลุ่มว่า "ทำให้มันมีเรื่องคิดนะครับ" จนบางครั้งก็รู้สึกว่าจะไม่อยากอยู่ใกล้กับอาจารย์ ไม่อยากพูดกับอาจารย์ และแม้แต่ชื่อของอาจารย์ก็ยังไม่อยากเรียก ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้ เอก เห็นว่าสิ่งเหล่านี้มันยิ่งสร้างความรู้สึกในใจทางลบมากขึ้นทุกที และเมื่อตัวเรามีปฏิริยาต่ออาจารย์เช่นนี้ อาจารย์ก็ต้องมีปฏิริยาตอบ แล้วพอเราทำอะไรก็ยิ่งถูก เทุง เสงี่ยมากขึ้นทุกที ซึ่งมันทำให้ เป็นผล เสียต่อเราทั้งนั้น และยังชี้ให้ เอก เห็นอีกว่า อย่าง เม่า แก้ไขปัญหาที่ตนเอง โดยใช้วิธีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น โดยการลดการกระทำพฤติกรรมก่อกวนชั้น เรียนนี้ให้น้อยลงและกลับมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น และเมื่ออาจารย์ให้ทำแบบฝึกหัดหลังจากที่อาจารย์สอนเนื้อหาจบแล้ว เม่าก็จะทำส่งทุกครั้ง จนทำให้อาจารย์รู้สึกพอใจและในที่สุดอาจารย์ก็กลับมาคืนดีกับ เม่าเหมือนเดิม

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : การที่ผู้นำกลุ่มได้ เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อกวนชั้น เรียนของกลุ่มทดลองในวิชาสังคมศึกษา ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าวันนี้เอกมีพฤติกรรมก่อกวนชั้น เรียนลดน้อยลงมาก และกลับมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้นำกลุ่มจึงบอกให้กลุ่มทราบถึงสิ่งที่ผู้นำกลุ่มได้สังเกตเห็น และได้กล่าวชม เชย เอกถึงการที่มีพฤติกรรมก่อกวนชั้น เรียนลดน้อยลงในชั่วโมงสังคมศึกษา ซึ่งเอกก็ได้รายงานให้กลุ่มฟังว่า

เอก "วันนี้ผมก็ทำตัวดีครับ แล้วอาจารย์ก็เลิกไม่ดูหรือว่าจะอะไรผมสักคำ... ..อาจารย์ก็ไม่ค่อยสนใจ ก็ไม่เชิงว่า มองผ่าน ๆ ธรรมดาเดิน ๆ นะครับ อาจารย์ก็ไม่คิดอะไร"

ผู้นำกลุ่ม "ที่เอกว่าทำตัวดี ทำยังงัยละ"

เอก "ผมก็นั่งเรียนหนังสือ ไม่คุยไม่หยอกล้อเพื่อน แล้วก็ไม่ต้องเสียงดังด้วย... ..ผมก็ตั้งใจเรียน ตั้งใจเขียนก่อนที่อาจารย์จะลบกระดาน... ..แล้วผมก็ส่งสมุดเรียนร้อยตามที่อาจารย์ให้ส่งครบ แล้ววันนี้ก็มีการบ้านด้วยครับ เมื่อผมทำการบ้านเสร็จผมก็ไปส่ง แล้วอาจารย์ก็ให้ไปเขียนมาใหม่ครับ ผมก็เอาไปเขียนใหม่ครับ ผู้นำกลุ่มรับฟังและพูดสนับสนุนให้กำลังใจแก่เอกว่า "ดีมากเลยคะ เป็นสิ่งที่ดีเป็นการกระทำที่ดี ที่เอกได้ขบคิดแล้วว่าไปปฏิบัติ ครูตั้งใจมากนะที่ทราบว่าคุณได้ขบคิดจากกลุ่มแล้วเอกได้นำไปปฏิบัติ อย่างถ้าเด็กเรียนทราบว่าการทำงานกับเพื่อนนี่เป็นสิ่งดีนะ ทำให้เพื่อนไม่โกรธเรา แต่จริง ๆ แล้ว นักเรียนยังมีพฤติกรรมก่อกวนอยู่ อย่างนี้ก็ไม่เป็นประโยชน์ แต่จะทำให้เกิดผลดีกับนักเรียน นักเรียนจะต้องนำไปปฏิบัติด้วย ซึ่งครูฟังดูว่าคุณได้นำไปปฏิบัติกับชีวิตจริงแล้ว ตอนนี้เอกได้เริ่มพูดน้อยลง คุยน้อยลง เล่นกับเพื่อนน้อยลง ในชั่วโมงคณิตศาสตร์และชั่วโมงสังคมศึกษาก็ตั้งใจเรียนมากขึ้น" เอกซึ่งใส่ใจในการฟังอย่างเต็มที่ก็บอกกับผู้นำกลุ่มว่า "แล้วผมก็จะนำไปปฏิบัติในทุก ๆ วิชาครับ" ผู้นำกลุ่ม "ดีมากคะ เป็นสิ่งที่ดีมากแล้ววันนี้ที่เอกได้ทำแล้วเป็นยังงัยบ้างคะ" เอก "ก็ดีครับ ทำให้อาจารย์เลิกความรู้สึกไม่ชอบเรา แล้วก็มาชอบเรา เฮินดูเรา... ..แล้วผมเรียนหนังสือรู้เรื่องขึ้นมากครับ เพราะว่าอีกอย่างอาจารย์ก็สอนไปโดยไม่มีอุปสรรคอะไรมาขัด แบบว่าอาจารย์ก็สอนไปได้เรื่อย ๆ ถ้าสอนแล้วมีการหยอกกัน พูดแทรกกันอาจารย์ก็มาด่าพวกเรา การสอนก็ไม่ปะติดปะต่อกัน แต่วันนี้สอนต่อตลอดเลยครับ เพราะว่าอาจารย์ใจดีขึ้นครับ" และเมื่อสมาชิกบางคนในกลุ่มได้พูดถึงเพื่อนบางคนในห้องเรียนซึ่งไม่ตั้งใจเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน เอกก็พูดสนับสนุนว่า "ทั้ง 2 คน ไม่ตั้งใจเรียนทุกวิชา วิชาวิทย์ก็ไม่ทำแบบฝึกหัด แล้วก็ชวนเพื่อนคุย นั่ง ๆ อยู่ก็เอาดินมาเตะได้โต๊ะครับ ทำให้เพื่อนเสียสมาธิครับ" ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้สมาชิกกลุ่มเห็นว่า พฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนของเพื่อน 2 คน มันก่อความรำคาญให้กับเราและเพื่อนคนอื่น ๆ ฉะนั้นเราก็อย่ากระทำพฤติกรรมเช่นนั้น เพราะมันจะก่อความรำคาญให้คนอื่น และผู้นำกลุ่มก็ยังให้ข้อคิดแก่กลุ่มอีกว่า เราจะไปห้ามไม่ให้เพื่อนคนอื่นทำพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่คนที่เราจะห้ามได้ง่ายกว่าคือตัวเราเอง ฉะนั้นขอให้มาดูที่ตัวเราเองก่อน เราต้องพยายามควบคุมตัวเราเองไม่ให้กระทำพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนเช่นนั้น และก่อนจบกลุ่มในวันนั้นายเอกก็พูดกับกลุ่มว่า "ผมก็อยากจะพูดกับเพื่อน ๆ ว่า ขอให้เพื่อน ๆ ทุกคนทำตัวดี ๆ ครับ เป็นเพราะนายเม่าครับ นายเม่าให้ข้อคิดแก่ผมมากมายครับ แล้วเค้าก็คอยเตือนผมตลอดเวลาครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 : ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบในการมาเข้ากลุ่มตรงเวลาทุกครั้ง ในครั้งนี้ผู้นำกลุ่มจึงกล่าวชมเชยสมาชิกกลุ่มทุกคน ในการประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 นี้ เอกซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง ก็ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม และมีความรับผิดชอบในการมาเข้ากลุ่มมาก เอกจะให้การมีส่วนร่วมร่วมกับกลุ่มโดยการฟังและแสดงความคิดเห็นของตนกับกลุ่ม ในขณะที่เอกกำลังพูดให้กลุ่มฟัง เมื่อสมาชิกบางคนในกลุ่มไม่สนใจฟัง แต่กลับหันไปพูดคุยกันเอง เอกจึงได้บอกให้เพื่อนสมาชิกได้ทราบถึงความรู้สึกของตน จากตัวอย่างคือ

ผู้นำกลุ่ม "เมื่อเอกกำลังพูดให้กลุ่มฟัง แล้วมีเพื่อนบางคนคุยกันนี้ เกรงใจยิ่งไง"

เอก "มี 2 กลุ่ม มีกลุ่มที่สนใจฟังผมก็พอใจแล้ว แต่ถ้าฟังได้หมดทุกคนก็ยิ่งดี"

ผู้นำกลุ่ม "คะ ในกรณีที่มีบางคนพูดแทรกขึ้นมาในขณะที่เอกกำลังพูด อยากให้เอกลองนึกดูนะว่าในขณะที่เอกกำลังพูด แล้วมีคนอื่นพูดแทรกขึ้นมาทันที ลองนึกถึงความรู้สึกของเราดู อย่างเพิ่งรีบตอบ นึกดูว่าพอเราพูดแล้วมีคนอื่นพูดแทรกขึ้นมาเรารู้สึกยังไง เมื่อไม่มีคนฟังเลย"

เอก "ก็รู้สึกเสียใจครับ ว่าเค้าไม่เห็นความสำคัญของเรา"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : หลังจากที่เอกได้อ่านบทความ "แห่งความเป็นเพื่อน" เอกก็บอกกับกลุ่มว่าตนเองรู้สึกชอบบางประโยคในบทความนี้ คือ ประโยคที่ว่า "การเป็นเพื่อนนั้นเราไม่ควรมองหาความบกพร่องหรือความผิดพลาดของคนอื่น แต่ควรมองหาของตนเอง" ซึ่งเอกบอกกับกลุ่มว่า "ผมเคยพยายามมองหาความผิดพลาดของนายหมงว่าเป็นยังไงบ้าง แต่ไม่ได้มองความผิดพลาดของตนเอง... .. เช่น ชอบมองว่า หมงเค้าไม่เต็มใจเข้ากลุ่ม"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วจริง ๆ เราทราบไหมว่าหมงเค้าเต็มใจเข้ากลุ่มหรือไม่"

เอก "ไม่ทราบครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ไม่ทราบนะคะ แล้วเอกอยากทราบไหมว่าหมงเต็มใจหรือไม่"

เอก "อยากครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ถ้าอยากทราบก็ทำไปไม่ตามหมงดูละคะ"

เอก "หมง ตอนที่นายจะมาเข้ากลุ่ม นายเต็มใจจะเข้ากลุ่มไหม"

หมง "เต็มใจ ถ้าไม่เต็มใจไม่มาหรอก"

ผู้นำกลุ่ม "คะ ครูก็คิดอย่างนั้น ถ้าหมงไม่เต็มใจ หมงก็คงหนีไปแล้ว แต่นี่หมงก็พยายามมาเข้ากลุ่มทุกครั้งเลยไม่เคยขาด แต่บางครั้งพฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นสไตล์ลักษณะของแต่ละคนนะคะ พวกเราได้ฟังจากหมงแล้วรู้สึกยังไงบ้าง ที่หมงบอกว่าเค้าเต็มใจมาเข้ากลุ่มกับเรา"

ประกฤษ "ลึกซึ้งครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เอามีอะไรจะพูดกับกลุ่มอีกไหมคะ"

เอก "ผมว่าทุกคนมีแต่มองความผิดของเพื่อนครับ แบบว่าชอบมองเพื่อนในแง่ร้ายเสมอทุก ๆ คนเลยครับ ไม่เคยมองในแง่ดีของเค้าเลยครับ ซึ่งผมก็เคยมองในแง่ร้ายของเค้าครับ ที่แรกผมไม่ทันนึกครับ พอมาได้อ่านบทความนี้ผมถึงได้ทราบครับ" และ เอกยังได้บอกกับกลุ่มอีกว่า "ในการเป็นเพื่อนกันนั้น เราต้องมีความจริงใจให้แก่กัน"

ในช่วงนี้ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าเอกเริ่มให้การใส่ใจในคนอื่นเพิ่มมากขึ้น บางครั้งเมื่อมีเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนเล่นกันในกลุ่ม เอกก็ได้หันไปเตือนสติเพื่อนสมาชิกกลุ่มว่า "อย่าเพิ่งเล่น เกรงใจอาจารย์หน่อย" แล้วเอกก็หันมาพูดกับผู้นำกลุ่มว่า "ผมรู้สึกที่อาจารย์ใจเย็นครับ... ..ผมว่าอาจารย์เรียนหลักจิตวิทยานี้ถูกต้องแล้วครับ ทำให้เด็ก ๆ ชอบอาจารย์มากครับ" และก่อนจบกลุ่ม เอกก็ได้บอกกับผู้นำกลุ่มว่า "ผมรักอาจารย์ครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : ครั้งนี้สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่มาเข้ากลุ่มกันตรงเวลา แต่หมงซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มมาช้ากว่าคนอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อเปิดการประชุมกลุ่ม เอกจึงพูดขึ้นมาในกลุ่มว่า "ผมว่าทุกคนรู้ว่าอะไรไม่ดีนะ เช่น เรื่องไม่มีระเบียบนี่ละอะ ทั้ง ๆ ที่รู้แต่ก็เลิกทำไม่ได้อะ รู้แต่ก็ยังทำไม่รู้จักห้ามยังงี้ ผมก็ไม่ทราบอะ" หมงซึ่งได้ฟังแล้วก็ก้มหน้าบึ้ง ร้องไห้ แล้วได้พูดว่า "ผมรู้สึกที่เพื่อน ๆ ชอบซ้ำเติม ซึ่งน่าจะหยุดพูดได้แล้ว ทำให้ผมเสียใจ ผมอยากให้เค้าเข้าใจกับบทความที่เราอ่านไปเมื่อวานนี่อะครับ"

เอก "ผมเข้าใจความรู้สึกของหมงดีครับ ซึ่งผมก็เคยเป็นเหมือนหมงบ่อยมากครับ... ..แต่ถ้าดูในแง่ทั้ง 2 ฝ่ายนะครับ ต้องปรับปรุงตัวทั้ง 2 ฝ่ายครับ"

และเอกยังได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หมงว่า "หมงน่าจะเข้าใจเพื่อน ๆ บ้าง บางทีเพื่อนพูดหยอกมึงหมงก็ถือว่าเพื่อน ๆ แกล้ง แล้วก็โกรธมาก แล้วอีกอย่างหมงชอบเอาแต่ใจตัวเอง ดูว่าตัวเองถูกตลอดเวลา... ..แล้วบางทีเรามากันเยอะ ๆ เพื่อน ๆ นั่งกันอยู่ที่โต๊ะ พอมีคนถือของมาถ้าเป็นของที่หมงชอบ หมงก็จะรับใส่จานหมงก่อนเพื่อน อันที่หมงไม่ชอบหมงก็วางให้เพื่อน ๆ กิน เพื่อน ๆ ก็ไม่พอใจ มีอะไรที่ชอบ พอวางลงหมงจะต้องคว่ำก่อน เพื่อน ๆ ก็ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี... ..คล้าย ๆ กับว่าหมงเป็นคนที่ต้องการหมดทุกอย่าง เป็นผู้นำเรา ชอบอะไรก็เอาไปหมด ส่วนที่ไม่ชอบก็เหลือไว้ให้เรา ทำให้เรารู้สึกว่าเหมือนเป็นทาสครับ" จากข้อมูลย้อนกลับซึ่งเอกได้ให้แก่หมง ทำให้หมงทราบว่าการกระทำของหมงทำให้เพื่อน ๆ รู้สึกเช่นไร และหมงก็

ได้พูดกับกลุ่มว่า "เค้าคงรู้สึกที่ผม... ผมคิดว่า... เพื่อนเค้าคงแบบว่า... ไม่ค่อยอยากกินของเหลือนะครับ" และก่อนจบกลุ่มผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้พูดกับกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเอาก็ได้พูดกับหมงว่า "ในการมาเข้ากลุ่มครั้งนี้ทำให้เข้าใจหมงมากขึ้น หมงก็ไม่ถึงกับจะมีส่วนไม่ไปเสียทั้งหมด แต่ก็มีส่วนดีในตัวเค้าบ้าง... ..ถึงหมงจะเป็นเด็ก ๆ แต่หมงก็น่ารักนะครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : วันนี้ผู้นำกลุ่มให้โอกาสแก่สมาชิกกลุ่มในการได้ฝึกฝนการใส่ใจในเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ โดยการให้ทวนเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่ม ซึ่งเอก็ได้บอกถึงความรู้สึกของการเป็นผู้ได้รับการทวนว่า ทำให้รู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ใส่ใจในตนเอง แล้วรู้สึกอบอุ่น และบอกว่ารู้สึกชอบที่มีเพื่อน ๆ มาทวนให้ รู้สึกมีความสุขมาก และเมื่อตนเองเป็นฝ่ายทวนให้เพื่อน ๆ บ้าง เอก็ได้บอกว่าคุณเองก็ทวนให้เพื่อนอย่างตั้งใจ และอยากทำให้เพื่อนรู้สึกสบาย

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : วันนี้เป็นวันสุดท้ายของการเข้ากลุ่ม เอก็ได้บอกกับกลุ่มว่า "ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 10 ผมรู้สึกว่าตั้งแต่วันแรกเข้ามา กับเพื่อน ๆ ทุกคน แม้อยู่ห้องเดียวกัน ก็ยังไม่รู้จักสนิทกันขนาดนี้ ไม่รู้จักใจกัน ทำให้รู้ว่าเพื่อนชอบอะไรบ้าง เดี่ยวนี้ผมรู้สึกว่าความสนิทสนมกันมากขึ้น รู้ว่าหมงไม่ชอบอะไร รู้จักกันมากขึ้น คล้าย ๆ เป็นพี่น้องครอบครัวเดียวกันจริง ๆ สนิทสนมกับอาจารย์มากขึ้นด้วยครับ มีประสบการณ์มากขึ้น ทำให้รู้ว่าเพื่อนเอาใจใส่เราอย่างไร ซาบซึ้งถึงน้ำใจเพื่อน แล้วก็ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้น ทุกวันที่มาเข้ากลุ่มผมก็ได้ข้อคิดดี ๆ เพิ่มขึ้นทีละข้อ ๆ ทำให้ผมมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีข้อคิดประจำใจเพิ่มขึ้น แล้วปกติผมก็คิดว่าหมงเป็นคนอย่างนี้ ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจเพื่อน มองแต่สิ่งที่ร้าย ๆ ของเพื่อน พอเข้ากลุ่มแล้วทำให้มองสิ่งที่ดี ๆ ของเพื่อนบ้าง ตอนนี้ผมก็มักจะมองเพื่อนในทางที่ดีมากกว่าทางที่ไม่ดี" และเอก็ยังได้บอกให้กลุ่มฟังถึงกรณีของตนเอง เคยรู้สึกว่าอาจารย์กลั่นไม่ชอบตน และมีอคติกับตนเองว่า "ผมว่ามันอยู่ที่ใจเราครับ ถ้าเรามองอาจารย์ในทางที่ดี ๆ อาจารย์เค้าก็ไม่ได้อะไรผมครับ วันนี้อาจารย์เดินผ่านไปคูมาที่ผมแล้วก็ไม่ได้อะไรครับ" และเพื่อนสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มเล่าให้กลุ่มฟังว่า "วันนี้นายเอกนั่งเก้าอี้ 2 ขา แล้วทำเก้าอี้ล้มลง อาจารย์ก็เทศน์ 1 นาที แล้วอาจารย์ก็ยิ้ม ๆ" แล้วเอก็ได้เล่าให้ฟังต่อว่า "อาจารย์หัวเราะ หัวเราะทั้งคำ ครั้งแรกก็ยิ้ม ๆ แล้วก็คำ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วเอารู้สึกว่าตอนนี้อาจารย์กลั่นมีท่าทีที่ดีต่อเอกขึ้นบ้างไหม"

เอก "อาจารย์มีท่าทีที่ดีขึ้น ผมว่ามันอยู่ที่ใจ ผมรู้สึกว่าผมมองอาจารย์ในแง่ดี อาจารย์ก็ดีขึ้นครับ"

สมาชิกคนที่ 2 : เม่า

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : เม่าเป็นเด็กที่มีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่กว่าเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันมาก และเป็นเด็กที่ตัวโตที่สุดคนห้อง เมื่อเวลาหยอกล้อเล่นกับเพื่อนมักจะทำให้เพื่อนเจ็บตัวอยู่เนือง ๆ ทำให้เพื่อน ๆ บางคนไม่ค่อยกล้าเข้าใกล้และไม่อยากเล่นด้วย ซึ่งทราบได้จากคำบอกเล่าของเม่าซึ่งเล่าให้กลุ่มฟังในการประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 ว่า "เพื่อนเค้าไม่อยากเล่นกับผม ตอนอยู่ ป. 6 เพื่อนไม่อยากเล่นด้วยเลย แบบว่าเล่นสู้กันอย่างนี้ไม่อยากเล่นด้วย เค้านอกว่ากลัว" และในระหว่างการประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 เม่าก็มีการหยอกเล่นอย่างรุนแรงกับเอกโดยการยกเท้าขึ้นเตะปากเอกถึง 2 ครั้ง แต่ในครั้งที่ 2 ได้เตะปากเอกจนปากบวมและเลือดไหลออกตามไรฟันเล็กน้อย ผู้นำกลุ่มจึงได้ถามถึงความรู้สึกของเอกที่เป็นผู้ประสบกับเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า

ผู้นำกลุ่ม "เจ็บไหมคะ เอก"

เอก "เจ็บครับ"

เม่า "ไม่เป็นไรหรอกแค่นี้เอง"

ผู้นำกลุ่ม "เลือดออกนะคะ"

เม่า "มากกว่านี้ยังไม่เป็นไรเลย"

ประกฤษ "ดูซิ เคน้ำตาไหล"

เม่า "เค้าน้อยใจนะครับ น้อยใจนะ"

ผู้นำกลุ่ม "รู้สึกอะไรบ้างที่ถูกเพื่อนตบ"

จิว "ถูกเตะครับ ไม่ใช้ตบ"

เอก (ยิ้มแหย ๆ และมีน้ำตาคลอ มือจับอยู่ที่ปาก) "ก็ไม่รู้สึกอะไรครับ ก็สนุกดี ผมก็เจ็บหน่อย ๆ ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เจ็บหน่อยเดียว ถ้าให้โดนอีกสักครั้งจะเอาไหม"

เอก (รีบลนลานตอบ) "ไม่เอาครับ"

ประกฤษ "โอ้อาจารย์ ถ้าเอาอีกอย่างเมื่อกี้ อาจารย์ก็บอกให้นายเม่าจัดการสิครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ก็เอบอกกว่าไม่เป็นไร ครูก็เลยถามว่าถ้าให้โดนอีกสักทีจะเอาไหม"

เอก (รีบตอบเสียงสั้น ๆ) "ไม่เอาครับ"

เม่า "ธรรมดาครับ พวกนี้มันน่า ผมดูนะ"

ผู้นำกลุ่ม "เม่านอกว่าธรรมดา แต่เพื่อนเค้าก็บอกแล้วว่าเจ็บ"

เม่า "ก็ใช่ครับ ก็เค้าเจ็บ... เจ็บ..."

ผู้นำกลุ่ม "ใช่ไหมคะ เพื่อนเค้าเจ็บ"

ประกริช "ธรรมดาเหรอ หัวตัว ตัวใหญ่แล้วก็บอกว่าธรรมดา"

เม่า "ผมก็... คือ... ผมก็สงสาร แต่ชอบทำ"

ประกริช "เอ้า ยังไงล่ะ! สงสารแต่ชอบทำนะ"

ผู้นำกลุ่ม "ตอนนี้เม่าเห็นเพื่อนเค้าเสียดอกกะ เห็นเพื่อนน้ำตาไหลมานี่นะ รู้สึกยังไงบ้าง"

เม่า "ถ้าเป็นคนอื่นที่ไม่สนิทหน่อยก็สงสารเค้า แต่มีสงสารน้อยครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ทำไมละถึงได้สงสารน้อย"

เอก "เค้าตีผมบ่อยทุกวันครับ"

เม่า "เราเปลี่ยนตากันสิครับ"

ประกริช "ไม่มีใครตีตัวได้หรอก เข้าใกล้ตัวนิดหน่อยตัวก็ตีแล้ว"

ผู้นำกลุ่ม "ดูซิปากนายเอกขวมเลย"

เอก "บางครั้งผมก็นั่ง ๆ อยู่อย่างนั้นะครับ เค้าก็หมัดป้ามาเลยครับ หลบหันก็หัน หลบไม่ทันก็เจ็บครับ"

เม่า "ผมมันชอบทำ ไม่รู้เป็นใจอีกอย่างหนึ่ง"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : จากการที่ผู้นำกลุ่มได้เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองในวันนี้ ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่า เม่ากระทำพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่กลับมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนและตั้งใจฟังอาจารย์สอนเพิ่มมากขึ้น จนเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนยังรู้สึกผิดสังเกต และได้พูดขึ้นมาในกลุ่มว่า

ภาส "วันนี้เม่าไม่ค่อยพูด"

ผู้นำกลุ่ม "คะ ครูก็ว่ายังงั้น เป็นอะไรหรือนายเม่า"

เม่า "ไม่มีอะไร"

เอก "พูดง่าย ๆ ไม่มีอะไร"

เม่า "ผมก็... ก็ลองเปลี่ยนดูครับว่ามันจะเป็นยังไงครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วเป็นยังไงล่ะ"

เม่า "แต่ก่อนผมพูดมาก แล้วจะลองเปลี่ยนดู"

ผู้นำกลุ่ม "ค่ะ แล้วคิดอะไร อยู่ ๆ ถึงอยากเปลี่ยน"

เม่า "ก็อยากลองเปลี่ยนพฤติกรรมที่มันไม่ดี"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วเม่าคิดว่าพฤติกรรมที่มันไม่ดีมันมีพฤติกรรมอะไรบ้างคะ"

เม่า "แบบพูดมากอะไรอย่างนี้ ก็พูดให้น้อยลง แล้วก็อย่างผมชอบพูดแข่งอาจารย์ แล้วก็ไม่ค่อยตั้งใจเรียนว่าจะลองทำ ตอนแรกว่าจะลองทำตัวเจียม ๆ ดูก่อนครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ค่ะ แล้วลองแล้วเป็นยังไงบ้างคะ"

เม่า "ก็ดีครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วทำได้มาตลอดทุกคาบเลยไหม เจียมมาตลอดทุกวิชาเลยหรือ"

ประกริช "ครับ ดีขึ้นมากเลยครับ"

และเม่ายังได้บอกเล่าให้กลุ่มได้รับรู้ถึงความรู้สึกของตนถึงการที่ตนเองเคยทำให้เพื่อน ๆ ต้องเจ็บตัวอีกว่า "แบบว่า ผมก็เคยทำแต่ไม่ค่อยคิด ทำแต่... แบบทำแล้วเพื่อนเค้าไม่พอใจ แล้วก็ค่อยมาคิดตอนที่ทำให้เพื่อนเค้าไม่พอใจ... มาคิดเวลาจะทำอะไรนี่นะ แต่ก็ทำไปแล้ว ผมก็เคยลองคิดว่า ถ้า...ถ้าผมเป็นเพื่อนเค้า นี่นะ เราจะคิดยังไง จะทำยังไง"

และผู้นำกลุ่มยังชวนให้กลุ่มได้ฝึกถึงเหตุการณ์ตอนที่ผู้นำกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ทำแบบฝึกหัด trust walk โดยการให้สมาชิกกลุ่มจับคู่กันเอง พอผู้นำกลุ่มบอกให้สมาชิกกลุ่มได้จับคู่กัน สมาชิกคนอื่นก็รีบเข้าคู่กันหมด จนเหลือเอกกับเม่า 2 คน เมื่อเอกเห็นว่าเหลือตนกับเม่าก็มีท่าทางตกใจ แล้วรีบวิ่งไปหาสมาชิกคนอื่นซึ่งเข้าคู่กันได้แล้ว ผู้นำกลุ่มจึงให้โอกาสแก่เม่าได้รับรู้ถึงความรู้สึกของเอกว่าในขณะที่เอกมีความรู้สึกอย่างไรกับตน เช่น

ผู้นำกลุ่ม "เม่าสังเกตไหมว่าคนอื่นเค้าจับคู่กันหมด หลายคนไม่กล้ามาจับคู่กับเม่า ครูอยากให้เม่าได้ข้อคิดอะไรบางอย่าง พอเอกรู้ว่าจะต้องเข้าคู่กับเม่า ตอนนั้นเอกรู้สึกอะไรคะ"

เอก "กลัวครับ"

ผู้นำกลุ่ม "กลัวนะคะ แล้วไม่ทราบว่ามันตอนนั้นเม่ารู้สึกยังไง"

เม่า "ก็น้อยใจอยู่บ้างอะ"

ผู้นำกลุ่ม "ก็น้อยใจอยู่บ้าง น้อยใจนะอะ ว่าทำไมคนอื่นจับคู่กับคนอื่นคนอื่นนี้ แต่ทำไมกับเราเพื่อนไม่ยอมเข้าคู่ แต่พอเม่าได้เข้าคู่กับประกริชแล้ว เม่าก็ปฏิบัติต่อประกริชได้ดีมาก นุ่มนวลมากจนประกริชรู้สึกพอใจ และรู้สึกว่าเม่าเข้าใจเค้า แล้วพอให้ทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีก เป็นครั้งที่ 2 ครูก็ให้จับคู่กันเองใหม่ หมงรีบวิ่งไปหาใครคะ ไปหาเม่าทันทีเลย ไม่ทราบว่ามันตอนนั้นทำไมหมงถึงวิ่งไปหาเม่าคะ"

หมง "ผมรู้สึกว่าคุณทำดี ผมก็เลยเอาเค้าครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เมื่อได้ยินอย่างนี้ แม่รู้สึกยังไงคะ"

แม่ "ไม่รู้สึกอะไร"

ผู้นำกลุ่ม "แม่ลองนึกดูใหม่อีกทีนะคะ ว่าพอหมงวิ่งเข้ามาหาเรา ตอนนั้นเรารู้สึกอะไรไหม"

แม่ "ก็รู้สึกว่าเรามีค่าขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง"

ผู้นำกลุ่ม "คะรู้สึกว่าเรามีค่าขึ้นมาอีกนิดหนึ่งนะคะ"

และจากแบบฝึกหัด trust walk ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าแม่ให้การใส่ใจดูแลคู่ของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งแม่เองก็ได้บอกถึงความต้องการของคนที่ต้องการจะให้คู่ของตนเองได้สัมผัสกับสิ่งที่ดี ๆ กับกลุ่มว่า "ผมต้องการให้เค้าได้สัมผัสสิ่งที่ดี ๆ และไม่ต้องการให้เค้าเจ็บตัว.... ..ต้องการให้เค้าคิดดี ๆ กับเรา ไม่ให้คิดไปทางลบ แต่ต้องการให้คิดไปทางบวกกับเรา" เมื่อประกริชได้ทราบถึงความรู้สึกของแม่ที่ต้องการทำสิ่งที่ดี ๆ ให้กับตนเอง ก็พูดกับกลุ่มด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลว่า "รู้สึกยังไงครับ" และยังได้บอกให้แม่ทราบถึงความรู้สึกของตนเองในช่วงแรก ๆ ว่า ครั้งแรกตนเองคิดว่าแม่จะต้องแกล้งตน แต่พอทำไปจริง ๆ แล้ว ผลปรากฏว่าแม่กลับดูแลเอาใจใส่ตน เป็นอย่างดีจนตนเองรู้สึกผิดคาด และประกริชยังได้บอกถึงความรู้สึกของตนเองกับกลุ่มต่อไปว่า จากแบบฝึกหัดครั้งนี้ ทำให้ตนเองรู้สึกว่าแม่มีความเข้าใจตนเองมากขึ้น เพราะในขณะที่เมื่อกำลังพาตนเองไปสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวนั้น ตนเองรู้สึกหิวน้ำมาก เมื่อแม่รินน้ำให้ตนเองดื่ม ตนเองก็รู้สึกว่าแม่เข้าใจถึงความรู้สึกของตน รู้ว่าตนกำลังหิวน้ำ และตอนนั้นตนเองก็รู้สึกขอบคุณแม่อยู่ในใจ ซึ่งทราบได้จากคำบอกเล่าของประกริชว่า "ผมรู้สึกว่าแม่แบบเข้าใจความรู้สึกของผมครับ ... เข้าใจว่าผมหิวน้ำ ผมกำลังหิวน้ำพอดีเลยครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : ในการประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 จากการให้สมาชิกกลุ่มได้ทำแบบฝึกหัด trust circle เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสฝึกฝนการใส่ใจในคนอื่น จากการทำแบบฝึกหัดครั้งนี้ทำให้แม่ได้ข้อคิดและได้บอกกับกลุ่มว่า "ในการทำอะไร ถ้าเล่นมากไปมันก็จะทำงานนั้นไม่สำเร็จ ไม่สำเร็จแล้วก็ต้องเริ่มใหม่ เริ่มใหม่แล้วก็ต้องออกแรงใหม่ แล้วทำให้ใช้เวลานานขึ้นด้วย... .. และถ้าหากว่ามีคนหนึ่งทำทำงานนั้น เสียมันก็ต้องมีการโทษภัยกันด้วยครับ... .. และในการทำอะไรก็ตาม เราต้องมีความรับผิดชอบในสิ่งที่เราทำด้วยครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : จากการที่เม่าได้สำรวจพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนของตนเอง แล้วเม่าก็ได้ตระหนักว่าพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนเหล่านั้นไม่ทำให้เกิดผลดีแก่ตนเอง แต่กลับทำให้เกิดผลในทางลบแก่ตนเอง ซึ่งทราบได้จากคำบอกเล่าของเม่าภายในกลุ่ม จากตัวอย่าง เช่น

ผู้นำกลุ่ม "จากพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนที่พวกเราบอกมา เมื่อกี้มันมีผลเสียต่อเรายังไงบ้างคะ"
เม่า "เยอะแยะครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คะ ที่ว่าเยอะแยะนั้นมีอะไรบ้าง"

เม่า "ทำให้เข้าใจเรื่องที่อาจารย์พูดไม่ติดต่อกัน และเข้าใจผิดไปจากเรื่องที่อาจารย์พูดครับ เพราะว่าพอฟังไปได้ตอนหนึ่งแล้ว อยู่ ๆ ก็เอาใจไปไว้ที่อื่นตอนหนึ่ง แล้ววกกลับมา ก็ต่อกันไม่ติด" ประกริช "และทำให้ฟังไม่รู้เรื่อง"

เม่า "ทำให้ผมฟังไม่รู้เรื่อง บางครั้งก็ทำให้ผู้อื่นเสียสมาธิไปด้วย เพราะถ้าเราหัวเราะเสียงดัง คนอื่นเค้าก็มองมาที่เรา อาจารย์ก็หยุดพูด เรื่องมันก็ไม่ติดต่อก"

ผู้นำกลุ่ม "คะ จากการพูดคุยกันในกลุ่มนะคะ พวกเราก็ได้พูดผลเสียที่ตัวเองได้รับจากการที่ตัวเองมีพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนใช่ไหมคะ แสดงว่าพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนนี้ ดีไหมคะ"

สมาชิกกลุ่ม "ไม่ดี"

ผู้นำกลุ่ม "ไม่ดีนะคะ เพราะมันทำให้เกิดผลเสียต่อตัวเรา"

เม่า "และคนอื่นด้วยครับ"

ผู้นำกลุ่ม "และคนอื่นด้วยนะคะ มันเป็นผลเสียต่อคนอื่นยังไงคะ"

เม่า "ถ้าเราหัวเราะเสียงดัง ๆ พูดเสียงดัง เพื่อนเค้าก็มองมาที่เรา อาจารย์เค้าก็ต้องหยุดพูดไปเลย เพราะว่าอาจารย์เค้าโกรธนะครับ เพราะว่าไปขุดจังหวะ เพราะอาจารย์เค้ากำลังพูด และเพื่อนเค้าไม่สนใจเพราะมองมาที่เรา และอาจจะซุบซิบคุยกัน แล้วในที่สุดก็คุยกันไปเลย แล้วพออาจารย์พูดต่อก็อีกนานกว่าเค้าจะตั้งใจฟังเหมือนเดิมครับ" แล้วเม่าก็ได้เล่าถึงประสบการณ์ของตนเองให้กลุ่มได้รับทราบถึงพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนของคนที่ม่อสัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับอาจารย์กลับ โดยเล่าให้กลุ่มฟังว่า

เม่า "มีวันหนึ่งพออาจารย์สอน ผมก็พูดแทรกอาจารย์ขึ้นมา อาจารย์ก็ด่าผม ตั้งแต่นั้นอาจารย์ก็ไม่พูดติดกับผมอีกต่อไป ไม่ค่อยพูดกับผมด้วย อาทิตย์ต่อมาผมก็ไม่พูดแทรกก็พยายามทำตัวให้มันเจียบ ๆ ไป เดี๋ยวนี้อาจารย์กลับมาพูดติดกับผมเหมือนเดิม มาหัวเราะ มายิ้มด้วยครับ" และจากประสบการณ์ของเม่ากับอาจารย์กลับครั้งนี้ เม่าก็ได้ให้ข้อคิดแก่เอก เมื่อเอกได้เล่าให้กลุ่มฟังถึง

สัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับอาจารย์กลิ่น ว่า

เอก "อาจารย์กลิ่นเค้าไม่ค่อยเข้าใจผมครับ"

ประกริช "ก็ตัวเองนะนี่คือ ยี้คือ พุดมาก"

จิว "ตัวเองนะนี่คือ และก็พุดมากด้วย"

เม่า "ผมคิดว่าอาจารย์กลิ่นคงจะมีปฏิกริยากับนาย เอกแบบผมตอนนั้นนะครับ แต่ก่อนนี้อาจารย์กลิ่นก็พุดกับนายเอกดีมากเลยครับ แต่เดี๋ยวนี้อาจารย์เค้าจะทำหน้าโกรธ ๆ"

เอก "ผมรู้สึกว่าคุณอาจารย์เค้าจะมีอคติกับผม"

ผู้นำกลุ่ม "เมื่อก็ดูเหมือนว่า เม่ากำลังจะบอกอะไรกับ เอกคะ"

เม่า "คือว่าอาจารย์กับผม เข้าใจกันแล้ว"

ผู้นำกลุ่ม "ตอนนั้น เม่าแสดงพฤติกรรมอะไรกับอาจารย์กลิ่น"

เม่า "ผมพุดแทรกอาจารย์ตลอด แล้วก็ชอบเดินเล่นเวลาอาจารย์สอน ผมก็ชอบพุดเสียงดัง แล้วหยอกเพื่อนด้วย"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วอาจารย์กลิ่นมีปฏิกริยาอะไรตอบไหมคะ"

เม่า "อาจารย์เค้าค่าเลย ค่าออกมาเสียงดัง ๆ เลยอะ ผมทั้งอายทั้งน้อยใจเลยอะ ทั้งเกลียด ทั้งโกรธด้วยอะ ผมคิดจะไม่สนใจยี้กับอาจารย์ ตอนนั้นผมค่าอาจารย์ด้วยอะ ที่หลังผมมาคิดว่าผมไม่น่าค่าเลยอะ ผมอยากจะให้เค้าทำตัวแบบผมตอนนั้น ผมจะทำตัวดี ๆ กับอาจารย์ พุดกับอาจารย์ ตอนแรกอาจารย์เค้าไม่พุดด้วย ผมเกือบจะเลิกล้มความตั้งใจแล้วอะ เพราะอาจารย์ก็ไม่ยอมพุดด้วยสักที แต่พอผมทำนาน ๆ ไป อาจารย์เค้ากลับมาพุดด้วยกับผมเหมือนเดิมครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ตอนนี้อาจารย์กลิ่นก็กลับมาดีกับ เม่าเหมือนเดิมแล้วนะคะ"

เม่า "มาดีกับผมเหมือนเดิม ไม้ใช่มาดีเฉพาะผมนะครับ แต่ดีกับทุกคนครับ"

ผู้นำกลุ่ม "สัมพันธ์ภาพระหว่าง เม่ากับอาจารย์กลิ่นก็เลยดีขึ้นเรื่อย ๆ แล้วทำให้ เม่ารู้สึกสบายใจขึ้นไหม"

เม่า "ใช่ครับ"

และจากการเลื่อนไหลของกลุ่ม เม่าก็ยังได้บอกให้กลุ่มได้รับทราบถึงพฤติกรรมของตนเองที่ทำให้เพื่อน ๆ ได้รับบาดเจ็บอีกว่า "ผมก็เคยคิดนะครับว่าตอน ป.6 ผมทำให้เพื่อนร้องไห้เกือบทุกวันเลย เพราะว่าหยอกเค้าแรงมาก ตอนนั้นเพื่อนผมเค้าเอาเกมส์มาเล่น แล้วปิดบังผมไว้ไม่ให้ผมเล่น ที่นี้พอผมรู้ผมก็โกรธมาก น้อยใจด้วย วันนั้นผมเลยเอาเค้าเกือบตาย อาจารย์ต้องส่งโรงพยาบาล" และจากการกระทำของตนเองที่ทำให้เพื่อนต้องได้รับบาดเจ็บครั้ง

นี่ เมื่อก่อนบอกกับกลุ่มว่าตนเองก็มีความรู้สึกเสียใจ และยังบอกกับกลุ่มต่อไปว่า "แล้วเพื่อนเค้าก็กลัวผม แต่ผมไม่ชอบนะชะที่เพื่อนเค้ากลัวผม ผมอยากให้เพื่อนเป็นกันเอง ผมไม่อยากให้ใครมากกลัวผม บางครั้งผมทำให้เพื่อนร้องไห้ ผมก็เสียใจ บางครั้งผมไม่อยากทำเค้า ก็เคยคิดนะชะว่าทำเค้าแล้วเค้าเจ็บ ถ้าเป็นเราเราก็จ็บ ผมเคยคิดอยากจะเลิกแต่ผมก็จะพยายามครับ เคียวนี้ผมกำลังพยายามครับ" แล้วผู้นำกลุ่มก็พูดสนับสนุนให้กำลังใจแก่เม่า เพื่อให้เลิกกระทำพฤติกรรมการทำร้ายเพื่อนลงเสีย และได้บอกให้เม่าได้ทราบถึงความรู้สึกของตนเองว่าตนเองรู้สึกเสียใจที่ได้ยินเม่าพูดว่าเม่าจะพยายามเลิกพฤติกรรมการทำร้ายเพื่อนลงเสีย จากนั้นผู้นำกลุ่มยังให้โอกาสแก่เม่าได้รับทราบข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกบางคนในกลุ่มซึ่งเคยได้รับผลจากการกระทำพฤติกรรมที่รุนแรงของเม่า จากตัวอย่างเช่น

ผู้นำกลุ่ม "เม่าต้องนึกอย่างหนึ่งนะว่าเม่าตัวโตกว่าเพื่อนคนอื่น เค้ามาก"

เม่า "ใช่ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วแรงของเม่าก็จะมีมากกว่าคนอื่น"

เม่า "ใช่ครับ เรื่องนี้เคยมีคนบอกผมครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เวลาเพื่อนเค้าเล่นกับเรา เพื่อนเค้าชกต่อจนหมดแรงแล้วนะ แต่เม่ายังไม่ยี่หระเลย เม่าก็มีความรู้สึกว่าคุณอื่นคงไม่เจ็บ"

เม่า "ใช่ชะ เรื่องนี้แหละ"

ผู้นำกลุ่ม "แต่เวลาเราทำ เราว่าเรายังแล้วนะ แต่เพื่อนปากแตกวะ"

เม่า "ใช่ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คือจริง ๆ เราอาจจะไม่ได้ตั้งใจ เวลาทำทุกครั้งไม่ได้ตั้งใจที่จะให้เพื่อนเค้าปากแตกอะไร แต่ว่าแรงของเราเนี่ยมันมาก ครูถึงอยากเตือนนิดนึงว่า ถ้าเม่าจะเล่นกับเพื่อนนะ ต้องยั้ง ๆ แรงของเราเอาไว้มั้ง"

เม่า "ใช่ครับ ผมบอกจริง ๆ นะครับว่าที่อาจารย์มาด่าผม เพราะเพื่อนผมมีแผลเกิดขึ้น ผมคิดว่าผมทำค้อยที่สุดแล้ว แต่อาจารย์ทำไมถึงมาด่าผม ผมไม่ได้ทำแรงเลย แต่ว่าคงเป็นแบบอาจารย์บอกนะชะ แต่ผมทำไปนิดหนึ่ง ผมทำไปค้อย ๆ ทำไมเค้าต้องร้องไห้ด้วย ผมว่าเค้าช้ำลาอะไรอย่างนี้ ผมก็เคยคิดนะชะว่าผมตัวใหญ่กว่าเค้า แรงมากกว่าเค้า"

ผู้นำกลุ่ม "ต้องยั้ง ๆ แรงเอาไว้มั้ง อย่าทำไปเต็มแรง"

เม่า "ใช่ครับ เพื่อนเค้าไม่อยากเล่นกับผมตอนอยู่ ป.6 เพื่อนไม่อยากเล่นด้วยเลย แบบว่าเล่นสู้กันอย่างนี้ไม่อยากเล่นด้วย เค้าบอกว่าเค้ากลัว"

ผู้นำกลุ่ม "ตาม เอกอุชิ ตอนแรกวันแรกนั่งติดกับนายเม่า พอโดนของแข็ง วันหลังย้ายที่เลยนะ ตอนนั้นกลัวไหม"

เอก "กลัวครับ"

ผู้นำกลุ่ม "กลัวนะคะ และอย่างกรณีที่เล่นกับนายหมงเมื่อวานนี้ ผมก็คิดว่าผมไม่ได้ทำแรงหรอก" เม่า "ใช้ครับอาจารย์ ผมไม่ได้ทำแรง"

ผู้นำกลุ่ม "คะ เม่าบอกไม่ได้ทำแรง แต่เพื่อนเค้าเจ็บนะคะ โหนหมงลองบอกให้เม่าทราบหน่อยนะคะ ตอนที่เพื่อนเค้าจับของเราซึ่งเพิ่มไปขลิบมาใหม่ ๆ ตอนนั้นรู้สึกยังไงคะ"

หมง "มันเจ็บนะครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เจ็บนะคะ แล้วรู้สึกยังไงอีกคะ"

หมง "รู้สึกมันปวด มันเจ็บตรงแผลครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คะ แล้วมีความรู้สึกอื่น ๆ ไหมคะ โกรธไหมคะ"

หมง "โกรธครับ แต่ตีเค้าไม่ได้อยู่แล้วครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คะ นะคะ เม่าบางครั้งอาจจะทำให้เสียเพื่อนได้ เพราะพอทำเค้าเสร็จ ไม่มีโอกาสที่จะประนีประนอมกัน"

เม่า "ใช้ครับ ผมก็เคยคิดนะครับว่าถ้าผมไม่มีเพื่อนเลย มันจะเป็นยังไง มันคงจะไม่มีใครพูดด้วย"

จิ๋ว "เคยมีนะครับครั้งหนึ่ง นายกฤษณะครับตอนอยู่ ม.1 หมอบเลยครับ นายเม่าเค้าใส่เต็มทีเดียวครับ"

เม่า "ตอนนั้นพวกเราเล่นบอลกันสนุกมาก แล้วนายกฤษณะเค้าเก็บบอลเอาไว้เฉย ๆ ผมว่าเพื่อนทุกคนก็คงโกรธ แต่เพื่อนเค้าไม่กล้าทำอะไร ผมก็เลยเอาเค้าจนเจ็บ"

ผู้นำกลุ่ม "กลายเป็นว่าเราทำเกินไปไหมคะ บางครั้งการทำโทษไม่จำเป็นต้องออกแรง วิธีที่จะทำให้คนสำนึกผิดนี่นะมีหลายวิธีใช้ไหมคะ บางครั้งไม่จำเป็นต้องออกแรงใช้ไหมคะ"

เม่า "ใช้ครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : จากการทำวันนี้ผู้นำกลุ่ม เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนงานชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมก่อนงานชั้นเรียนลดน้อยลงมาก เมื่ออยู่ในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจึงได้กล่าวชมเชยสมาชิกกลุ่มถึงการลดลงของพฤติกรรมก่อนงานชั้นเรียน แต่ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่ายังมีเพื่อนรักเรียนร่วมห้องเรียนกับสมาชิกกลุ่มบางคนยังคงกระทำพฤติกรรมก่อนงานชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน จนเม่าเองก็ยังคงเกิดความรู้สึกว่าเพื่อน ๆ เหล่านั้นทำ

รำคาญให้กับคน ดังที่เม่าได้บอกกับกลุ่มว่า "บางครั้งอาจารย์ด่าบ่อย ๆ นี่ผมรำคาญมากเลยนะ ครับ เวลาอาจารย์ด่านายธนินทรกับนายกฤษณะนี่มันรำคาญ ผมรำคาญด้วยนะ เวลาผมกำลังนั่ง ฟังอยู่ที่ ๆ นะคะ ก็มีเรื่องอะไรขึ้นมา" จากจุดนี้ผู้นำกลุ่มจึงชี้ให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นถึงผลของ การกระทำพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนนั้น จะทำความรำคาญให้กับคนอื่นว่า "เราก็ได้เห็นแล้วว่า การที่เรามีพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียน มันก่อความรำคาญให้คนอื่น มันเราก็อย่าไปทำนะคะ" ซึ่ง สมาชิกกลุ่มก็มองเห็นได้ในจุดนี้ และยังมองเห็นว่า เราจะไปห้ามคนอื่นไม่ให้เค้ากระทำ พฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนนั้นทำได้ยาก แต่คนที่เราจะห้ามได้คือตัวของเราเอง

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 : วันนี้เม่าได้รายงานให้กลุ่มฟังถึงพฤติกรรมของคนในขณะที่มีการเรียน การสอนว่า "วันนี้ผมก็พยายามนั่งคนเดียว ก็ไม่คนเดียวหรอกครับ ก็คอนอะไรร่วมกับเพื่อนมั้ง แต่ก็ พยายามไม่ไปหยอกใครครับ" และในระหว่างการดำเนินกลุ่ม เมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนได้ เล่าให้กลุ่มฟังถึงประสบการณ์ของคนว่าตนเองเคยถูก เพื่อนร่วมโรงเรียนเดียวกันรุมทำร้ายถึง 4 คน เม่าก็ได้แสดงความรู้สึกของตนเองกับกลุ่มว่า "มันไม่ดีเลยนะ... สักรวมหนึ่ง แล้วตัวเล็ก กว่าด้วย" แล้วเม่าก็ได้พูดให้ข้อคิดกับกลุ่มว่า "ความดีบางอย่างที่เราทำภายนอก แล้วไปทำอะไร ที่มันไม่ดีขึ้นมา ซึ่งมันไม่ดีใช้ไหมครับ มีความดีบางอย่างแบบที่เราได้ทำความดีแล้วคนเค้าก็ สรรเสริญเรา แต่ถ้าเราไปทำความชั่ว ความไว้วางใจเราก็ต้องลดลงไปเป็นธรรมดา และถ้า ไปทำไม่ดีอีก ความไว้วางใจมันก็ลดลงไปเรื่อย ๆ" และเม่าก็ได้เปิดเผยประสบการณ์ของตนเอง ให้กลุ่มได้รับทราบถึงการกระทำพฤติกรรมของตนเองว่า "มีอยู่ครั้งหนึ่งตอนนั้น ป.1 ผมได้ไป ขโมยของเค้าเป็นขนมมันละบาท ไปหยิบเค้ามาเฉย ๆ ตั้งแต่นั้นมาผมก็พยายามไม่ไปหยิบของ เค้ามาอีก ก็คิดว่าถ้าเจ้าของเค้ามาเจอ เราจะทำหน้าอย่างไร เราจะเป็นอย่างไร คนอื่น เค้าจะไม่นิทาเราหรือ และอีกอย่างผู้ใหญ่นบ้านเค้าไม่ค่อยชอบผมเลย และชอบดูถูกผม เพราะคอนเต็กผมจน แม้ผมไม่ซื้อรองเท้าให้ใส่ พออีกปีหนึ่งผมก็พยายามขอให้แม่ซื้อรองเท้าให้ใส่ ถ้าไม่ใส่รองเท้าผมคิดว่ามันไม่ดี เรื่องแต่งตัวก็เหมือนกัน ผมพยายามแต่งตัวให้มัน เรียบร้อย เต็มยศคนข้างบ้านเค้าเกรงใจผมมากนะคะ แต่ก่อนนี่ไม่"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : วันนี้จากการที่ผู้นำกลุ่ม เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียน ผู้นำกลุ่ม สังเกตเห็นว่าเม่ามีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมาก และแทบจะไม่มีการกระทำพฤติกรรมก่อนกวน ชั้นเรียนเลย และเมื่ออยู่ในกลุ่มเม่าก็ให้ความร่วมมือกับกลุ่มมาก ใส่ใจในการฟังเพื่อนสมา

ชื่อกลุ่มเพิ่มมากขึ้น บางครั้งก็ให้โอกาสแก่เพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มได้บอกเล่าความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่ม ในบรรยากาศกลุ่มครั้งนี้ เม่าได้เล่าให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มได้ทราบถึงการที่ตนเองเคยพูดให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมห้องซึ่งเกิดความผิดหวังกับตนเองว่า "ผมมีเพื่อนอยู่คนหนึ่ง เค้ายืนยันไม่ค่อยเก่ง เพื่อน ๆ ก็แซวเค้า เพื่อนคนอื่นคิดว่าเค้าโง่ มีครั้งหนึ่งเค้าสอบตก ผมก็เลยบอกเค้าว่าคราวหน้าเอาใหม่ก็ได้ เค้าก็พูดกับตัวเองว่าตัวเองนี่โง่ ผมก็บอกว่าคุณเราไม่โง่เสมอไปหรอก คนเราต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ไม่ได้อยู่อย่างนี้ตลอดไป"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้ มีสมาชิกบางคนมาเข้ากลุ่มช้ากว่าปกติ ทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ต้องคอย และเมื่อสมาชิกมาพร้อมกันทุกคนแล้วก็เริ่มเปิดการประชุมกลุ่ม และเมื่อเปิดประชุมกลุ่ม ก็มีสมาชิกบางคนต่อว่าสมาชิกคนที่มาเป็นคนสุดท้าย และทำให้เพื่อน ๆ สมาชิกคนอื่นต้องคอย ทำให้สมาชิกคนที่มาเข้ากลุ่มช้ารู้สึกเสียใจ นั่งก้มหน้านั่ง ร้องไห้ จากเหตุการณ์ครั้งนี้ เม่าก็ได้ให้ข้อคิดแก่กลุ่มว่า "ในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ มันก็ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ในกลุ่ม และเราก็ต้องทำตามระเบียบนั้น ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีคนไม่ทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เราก็ควรรำโทษเค้า" และยังได้กล่าวแสดงความเห็นใจสมาชิกคนที่มาเข้ากลุ่มช้าอีกว่า "คนเรานี้ถูกกระทบบ่อย ๆ เข้า เค้าก็ต้องเสียใจ" และเม่าก็ยังได้บอกให้กลุ่มได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของตนเองว่า จากวันแรกที่มาเข้ากลุ่มจนถึงวันนี้ เม่ารู้สึกว่าตนเองมีพฤติกรรมแตกต่างกันมาก

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : จากการสังเกตของผู้นำกลุ่มมองเห็นว่า เม่าให้การใส่ใจกับเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มมากขึ้น มีความตั้งใจและให้ความร่วมมือกับกลุ่มมาก และมีพฤติกรรมการเล่นลนน้อยลงมาก ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าเม่ามีการกระทำพฤติกรรมกับเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มที่ดูอ่อนโยนขึ้น ซึ่งรวมไปถึงมีการใช้คำพูดที่มีความละเอียดอ่อน และมีความระมัดระวังในคำพูดมากขึ้น

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : จากการที่ผู้นำกลุ่มได้เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าเม่ามีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนเป็นอย่างมาก และไม่พบว่ามีพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนเลย และผู้นำกลุ่มสังเกตว่าเม่ามีการมองโลกที่ดีขึ้น ซึ่งทราบได้จากเหตุการณ์ที่เมื่ออาจารย์ประจำวิชาเปิดโอกาสให้นักเรียนบางคนได้ออกมาพูดหน้าห้องเรียน แล้วให้นักเรียนในห้องได้วิจารณ์นักเรียนคนที่ออกมาพูดหน้าห้อง เม่าเป็นผู้หนึ่งที่ยกมือขึ้นเพื่อ

ขอวิจารณ์ ซึ่งเม้าได้มองเห็นจุดดีของการรายงาน โดยพูดกับอาจารย์ผู้สอนว่าเพื่อนคนที่ออกไปรายงานนั้นรายงานได้ดีมาก และสามารถรายงานให้เม้าเข้าใจได้รู้เรื่องหมดทุกเรื่อง และหลังจากหมดชั่วโมงสอนแล้ว อาจารย์ประจำวิชาก็ได้เข้ามาจับมือกับผู้นำกลุ่ม และได้พูดคุยกับผู้นำกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้นำกลุ่มว่า ตนเองรู้สึกว่ามีพฤติกรรมก่อความรุนแรงน้อยลงไปมาก และมีการมองโลกที่ดีขึ้นมาก ซึ่งอาจารย์ประจำวิชาบอกว่าท่านมองจากการแสดงความคิดเห็นของ เม้าที่มีต่อการรายงานของเพื่อนให้ห้องเรียน

สมาชิกคนที่ 3 : ประกริช

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : ประกริช เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว บิดาเคยรับราชการทหาร แต่ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้วด้วยโรคมะเร็ง ประกริชจึงอาศัยอยู่กับมารดาเพียง 2 คน โดยมีมารดาเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวด้วยการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ในค่ายทหาร ประกริชและมารดาจึงได้พักอาศัยอยู่ในค่ายทหารนั้นด้วย ครอบครัวของประกริชมีเพื่อนบ้านซึ่งมีความสนิทสนมกันฉันญาติสนิท ชื่อว่าบ๊าค้อย ซึ่งถือเป็นญาติผู้ใหญ่อีกคนหนึ่งที่จะคอยดูแลและเอาใจใส่ประกริช เมื่อเวลามารดาไม่อยู่บ้าน ประกริชเป็นเด็กที่มีลักษณะรูปร่างค่อนข้างตัวโตกว่าเด็กคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน แต่ก็ยังตัวเล็กกว่าแม่ และประกริชยังมีลักษณะนิสัยเป็นเด็กร่าเริง ชอบสนุกสนาน มีกิริยาพฤติกรรมที่ค่อนข้างซุกซน จากการที่ผู้นำกลุ่ม เข้าสังเกตพฤติกรรมการก่อกวนชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าประกริชมักมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยอยู่นิ่ง บางครั้งก็ไปแหย่เพื่อน หยอกล้อเพื่อน ทำให้เพื่อน ๆ เสียสมาธิในการเรียน หรือไม่ก็จะนั่งเล่นอยู่คนเดียว แล้วมักจะทำเสียงดังรบกวนเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ใกล้เคียง จนบางครั้งเพื่อนต้องหันมาเตือนเพื่อให้ประกริชหยุดส่งเสียงดัง

ภายในกลุ่มประกริชเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความกระตือรือร้น และให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มตลอดเวลา บ่อยครั้งที่ใช้คำพูดแซวหรือหยอกล้อเพื่อนสมาชิกขึ้นมาในกลุ่ม เช่น "จุกเค้าแมลงบินเข้าไปกลืนออกมาไม่ถูก" (สมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ หัวเราะกันถ้วน) และ "ดูที่ฟันอย่างนี้เค้าเรียกว่าคาร์ก็คริบ" และประกริชก็เป็นสมาชิกอีกคนหนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับเครื่องเล่นเทพที่ใช้ในการบันทึกเสียงในขณะที่กำลังดำเนินกลุ่ม เช่น "ทำไมเวลาอาจารย์พูดไฟกระพริบละครับ" บางครั้งประกริชจะทำหน้าที่คอยช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกบางคนในกลุ่มซึ่งถูกสมาชิกคนอื่นในกลุ่มรังแก โดยการโต้ตอบทางวาจา เช่น

แม่ "ธรรมดาครับ พวกนี้มันน่า ผมดูนะ"

ประกริช "ธรรมดาเธอ ตัวเธอใหญ่กว่าก็ว่าธรรมดา"

แม่ "ผมก็...คือ...ผมสงสาร แต่ชอบทำ"

ประกริช "เอายังไงล่ะ สงสารแต่ชอบทำนะ"

เอก "เค้าตีผมบ่อยทุกวันครับ"

แม่ "เราก็เปลี่ยนตากันสิ"

ประกริช "ไม่มีใครตีตัวได้หรอก เข้าใกล้ตัวนิดหน่อยตัวก็ตีแล้ว"

และบางครั้ง เมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มพูดคุยกันเอง โดยไม่สนใจฟังกลุ่ม ประกริชก็จะคอยเตือนสติเพื่อน ๆ สมาชิกให้สนใจฟังกลุ่ม เช่น "ฟังครูสักหน่อยซิ" บางครั้งก็แสดงความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่ม เช่น "ผมว่าไม่จริงหรอกครับ นิสัยมนุษย์คนไทยครับ ต้องช่วยเหลือกัน" และเมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนกำลังแนะนำตัวเองแก่กลุ่ม แล้วมีสมาชิกบางคนทำให้ความสนใจของกลุ่มถูกเบี่ยงเบนไป ประกริชก็ช่วยให้กลุ่มดำเนินต่อไปโดยการบอกให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มที่กำลังพูดได้พูดต่อไป เช่น "เออพูดต่อ" และเมื่อมีเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนได้พูดถึงยาของตนเองซึ่งเป็นคนที่ชอบบ่นว่าจนตนเองรู้สึกรำคาญ ประกริชก็พูดปลอบใจเพื่อนสมาชิกกลุ่มว่า "คนแก่ก็ขี้บ่นอย่างนี้แหละ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : ในการประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 ประกริชก็ยังคงมีการใช้คำพูดแซวและหยอกล้อเพื่อน ๆ สมาชิกภายในกลุ่ม และเมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนได้บอกกับกลุ่มว่าตนเองได้ทดลองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการพูดคุยกันในขณะที่มีการเรียนการสอน ซึ่งจากเดิมตนเองเคยเป็นคนพูดมากและชอบพูดแซงอาจารย์ ก็จะลองเปลี่ยนแปลงโดยการพูดให้น้อยลง และลดการพูดแซงอาจารย์ลง ประกริชซึ่งในขณะนั้นกำลังใส่ใจกับกลุ่มอยู่ กล่าวสนับสนุนถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นของเพื่อนสมาชิกว่า "ใช่ครับ พฤติกรรมของเค้าดีขึ้น" ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มก็พูดสนับสนุนให้ประกริชได้ทดลองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองว่า "ประกริชลองเปลี่ยนแปลงบ้างซิ" และจากแบบฝึกหัด Trust walk ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่า คู่ของประกริชมีความตั้งใจในการทำแบบฝึกหัดมาก ต่างคนต่างใส่ใจซึ่งกันและกันพยายามปฏิบัติกับคู่ของตนอย่างดีที่สุด ซึ่งครั้งแรกเม่า เป็นผู้พาประกริชไปสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวก่อน ซึ่งประกริชได้บอกถึงความรู้สึกของตนว่า "ครั้งก็คิดว่านายเม่าจะต้องแกล้ง แต่ปรากฏว่าเค้าทำให้เราดี ซึ่งรู้สึกผิดคาด" และประกริชยังได้บอกถึงความรู้สึกของตนเองกับกลุ่มว่า "ผมรู้สึกเม่าแบบ... เข้าใจความรู้สึกของผม... ...รู้ว่าผมหิวน้ำ ผมกำลังหิวน้ำพอดีครับ... ..เค้าพาผมไปกินน้ำ"

ผู้นำกลุ่ม "ได้คัมมน้ำ เย็นแล้วรู้สึกสดชื่นไหม"

ประกริช "สดชื่นครับ"

ผู้นำกลุ่ม "พอประกริชได้คัมมน้ำแล้วรู้สึกยังไงคะ"

ประกริช "รู้สึกดีใจที่ได้คัมมน้ำ"

จากประสบการณ์ครั้งนี้ทำให้ประกริชได้ทราบว่าเม่ามีความตั้งใจทำสิ่งที่ดี ๆ ให้กับคน
ต้องการให้คนได้สัมผัสกับสิ่งที่ดี ๆ ซึ่งทราบจากคำบอกเล่าของเม่ว่า "ต้องการให้เค้าไปสัมผัส
สิ่งที่ดี ๆ ไม่ต้องการให้เค้าเจ็บตัว... ..ต้องการให้เค้าคิดดี ๆ กับเรา ไม่ให้คิดไปทางลบ
ให้คิดไปทางบวกกับเรา" ประกริชได้ฟังแล้วก็บอกกับกลุ่มด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลขึ้นว่าตนเองมี
ความรู้สึกซึ่งใจ

และประสบการณ์จากแบบฝึกหัดเดียวกัน ทำให้ประกริชได้ทราบจากเม่ถึงการกระทำ
ของตนเองที่ตนเองได้ทำกับเม่ว่าช่วงแรก ๆ คนได้พาเม่ไปสัมผัสกับสิ่งที่ดี ๆ เม่ก็มีความรู้สึก
ที่ดีและเกิดความรู้สึกไว้วางใจในตนเอง และคิดว่าตนคงจะไม่ทำอะไรที่ไม่ดีกับเม่ และคงไม่
ทำให้เม่รู้สึกเสียใจ แต่พอมาถึงตอนที่ประกริชได้แก้มเม่โดยเอาดอกไม้พลาสติกมาหย่าใส่ใน
รูจมูก เม่ก็เลยลืมตา และรู้สึกเกิดความไม่ไว้วางใจประกริชอีกต่อไปแล้ว และเม่ก็เลยไม่กล้า
หลับตาอีกต่อไป แบบฝึกหัดนี้ก็เลยหยุดชะงักแค่นี้ จากจุดนี้ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้ประกริชได้เห็นว่ามีผล
ของการที่ประกริชทำกับเม่ ทำให้สิ่งที่ดี ๆ ที่ประกริชทำให้กับเม่ต้องสิ้นสุดลง จากตัวอย่างเช่น
ผู้นำกลุ่ม "สังเกตไหมคะว่าเม่ไว้วางใจประกริชมาตลอดเลย เม่ปิดตามาตลอดที่ประกริชพาไป
แล้วมาเปิดตาตอนไหนคะ"

ประกริช "ตอนที่ผม เอาดอกไม้ไปอุดจมูก เค้าอย่างแรงครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คะ แล้วเป็นไง ได้รับการด่ามาเล็กน้อย มันก็เลยแตกวง แบบฝึกหัดต้องหยุดไปเลย
เพราะอะไร"

ประกริช "เพราะเราทำสิ่งที่ไม่ดีให้เค้าไป... ..เค้าก็เลยเกิดความไม่พอใจ"

เม่ "ตอนแรกก็ไว้วางใจเค้า คิดว่าเค้าคงจะไม่ทำอะไรที่มันไม่ดี"

ผู้นำกลุ่มก็สรุปให้ประกริชได้ข้อคิดคือเมื่อเม่เค้าไว้วางใจเรา เค้าก็ยอมให้เราทำ
ให้เค้าทุกอย่าง แต่พอเราเริ่มแก้มเพื่อน เพื่อนก็เริ่มไม่ไว้วางใจเรา แบบฝึกหัดก็เลยต้องล้ม
เลิกไป

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : ในแบบฝึกหัด Trust circle ประกริชได้บอกถึงความรู้สึกของ
ตนเองที่มีต่อเพื่อนสมาชิกกลุ่ม เมื่อเพื่อน ๆ ประคองตนเองไว้ไม่ได้ ทำให้ตนเองต้องล้มลงไป
จนตนเองรู้สึกเจ็บตัว เล็กน้อยว่าทำให้รู้สึกว่าไม่ค่อยไว้วางใจกลุ่มอีกต่อไป แต่เมื่อลุกขึ้นแล้ว
ให้ประกริชได้มีโอกาสทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อน ๆ สมาชิกก็พยายามประคองอย่างดี
ที่สุดและทำให้แบบฝึกหัดนี้ผ่านไปได้ด้วยดี ประกริชซึ่งได้รับประสบการณ์จากแบบฝึกหัดเดิม เป็น

ครั้งที่ 2 ก็บอกถึงความรู้สึกของตนเองต่อเพื่อน ๆ สมาชิกครั้งนี้ว่า "ทำให้ตนเองรู้สึกไว้ว่างใจเพื่อน ๆ ขึ้นมาอีก และทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ"

จากแบบฝึกหัดครั้งนี้ในช่วงแรก ๆ สมาชิกกลุ่มบางคนมีการแก้งเพื่อนสมาชิกที่ยืนตรงกลางวงโดยการแบบจับอวัยวะพิเศษของเพื่อน ทำให้เพื่อนสมาชิกที่ถูกจับต้องคอยระวังตัวเอง และทำให้ใส่ใจกับความรู้สึกของตนเองได้ไม่เต็มที่ และหลังจากแบบฝึกหัดนี้ผ่านพ้นไปแล้วสมาชิกกลุ่มก็ขอร้องให้มีการทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง และในการทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่ เป็นครั้งที่ 2 ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีความตั้งใจในการทำแบบฝึกหัดครั้งนี้เป็นอย่างดี หลังจากทำแบบฝึกหัดนี้ สมาชิกกลุ่มก็ได้เล่าถึงความรู้สึกของตนเอง ซึ่งจากการเล่าถึงความรู้สึกส่วนตัว ประกริชก็เริ่มมีการยอมรับตนเอง ยอมรับพฤติกรรมของตนเอง เช่น "ผมยอมรับว่าผมจับครบ แต่ผมจะไม่ทำอีกครับ" ผู้นำกลุ่มก็แสดงการสนับสนุนคำพูดของประกริชที่ว่าประกริชจะไม่ทำพฤติกรรมการแก้งเพื่อน ๆ อีก โดยพูดว่า "ดีมากประกริช ครูตั้งใจที่ได้ยินประโยคนั้นนะคะ ครูมองว่าประกริชมีนิสัยเป็นคนขี้เล่น บางครั้งอาจจะลืมตัว แต่ก็มองดูว่าประกริชเป็นคนที่พยายามที่จะเรียนรู้ อะไรที่ดี ๆ นะคะ" และก่อนจบกลุ่มในวันนี้ประกริชก็บอกกับกลุ่มว่าตนเองได้ข้อคิดจากกลุ่มครั้งนี้ว่า ในการทำอะไรถ้าเล่นมากเกินไปจะทำให้เสียเวลา และในการทำอะไรก็ตาม เราจะต้องมีความรับผิดชอบในการกระทำนั้นด้วย

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : ในกลุ่มครั้งนี้ประกริชได้บอกกับกลุ่มว่า การที่ประกริชมีโอกาสได้เข้ากลุ่มมาแล้วถึง 3 ครั้ง และครั้งนี้เป็นครั้งที่ 4 ทำให้ประกริชได้ทราบถึงจิตใจคนอื่นมากขึ้น และประกริชยังมองเห็นว่าพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนไม่ทำให้เกิดผลดีกับตนเอง ซึ่งประกริชได้บอกว่า "ทำให้ตนเองเศื่อคร้อน" และอาจารย์ก็ไม่ชอบใจแล้วจะดูค้ำว่ากล่าว และประกริชยังเห็นว่า "ทำให้เพื่อนขาดสมาธิในการเรียน" และทำให้ตนเองเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้ประกริชก็ยอมรับว่าวันนี้ตนเองก็ได้ทำพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน โดยบอกให้กลุ่มฟังว่า "วันนี้ผมก็อ่านหนังสือการ์ตูน แล้วก็ไปดูนายหมงเขียนการ์ตูน... .. แล้วก็หย่านายเอกนิดหน่อย... (หัวเราะ)... .. แล้วก็หย่านายเม่าอีกนิด... แล้วไปหย่านายอภิสิทธิ์ข้างหลัง... (หัวเราะ)... .. แล้วข้างขวาก็ไปหย่านายหมงครับ (หัวเราะ)" ซึ่งประกริชก็ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนต่าง ๆ เหล่านั้น และประกริชก็ได้ตระหนักว่าผลของการที่ตนเองได้กระทำพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียนต่าง ๆ เช่นนั้น ทำให้ตนเองเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง หึ่งที่ประกริชได้บอกกับกลุ่มว่า "ทำให้ฟังอาจารย์สอนไม่รู้เรื่อง" และ "ทำให้ความรู้

"ไม่ไหลครับ" และประกริชยังได้บอกถึงผลของการกระทำพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนของตนเอง ต่อไปว่า "ทำให้อาจารย์อารมณ์เสียแล้วกับัน แทนที่อาจารย์จะพูดเนื้อหา อาจารย์ก็ตำพวกรเรา แล้วอาจารย์ก็ลืมเนื้อหา อาจารย์จะพูดสาระสำคัญให้เราฟัง อาจารย์เห็นเราเล่นกัน คอยกันหยอกกัน อาจารย์ก็ตำ พอกลับมาสู่เนื้อหาอาจารย์ก็ลืม เรื่องที่จะพูดไป" จากจุดนี้ผู้นำกลุ่มก็ เปิดเผยตนเองให้สมาชิกกลุ่มทราบว่า "จุดนี้เป็นนะ ครูเองก็เป็น เวลาครูสอนหนังสือ ครูนึกภาพว่าครูจะสอนอะไร ไม่ต้องยกตัวอย่างไกลตัวหรอก เอาอย่างเวลาครูจะพูดในกลุ่มของเรา นี้แหละ บางครั้งครูคิดว่าจะพูดอะไร แต่พอประกริชพูดแทรกออกมา แล้วเขาก็พูดแทรก จิวก็พูดแทรก ครูจะรู้สึกหงุดหงิดนะ แล้วทำให้ลืมในสิ่งที่ครูอยากจะบอกกับกลุ่มไปหมดเลย" มีสมาชิกกลุ่มบางคนได้ฟังผู้นำกลุ่ม เปิดเผยความรู้สึกของตนเองในจุดนี้ ก็ได้บอกกับกลุ่มว่าตนเองก็ เคยเกิดความรู้สึกเช่นนี้ เช่น

เม่า "ผมก็เคยเป็นครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : จากการที่ผู้นำกลุ่ม เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ในขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้นำกลุ่มสังเกต เห็นว่าประกริชมีความวิตกกังวลก่อนขั้นเรียนลดน้อยลงอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจน เมื่ออยู่ในกลุ่มผู้นำกลุ่มจึงได้บอกให้กลุ่มทราบถึงสิ่งที่ผู้นำกลุ่มได้สังเกตเห็น พร้อมทั้งกล่าวคำชมเชยประกริชภายในกลุ่ม ที่ประกริชสามารถควบคุมจิตใจของตนเองไม่ให้แสดงพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน เมื่อประกริชได้ฟังแล้วก็บอกกับกลุ่มว่า "ผมรู้สึกปลื้มใจที่วันนี้ผมนั่งเรียบร้อยครับ" และประกริชยังได้บอกกับกลุ่มอีกว่า การนั่งเรียนหนังสือในขณะที่มีการเรียนการสอน โดยที่ตัวเราไม่ไปทำความกังวลให้คนอื่นนั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ไม่ยากนัก ดังที่ได้บอกกับกลุ่มว่า "กระทำได้ไม่ยากครับถ้าใจเราเอา... ไม่ยากครับถ้าเราหักห้ามใจของเราได้" ผู้นำกลุ่มจึงพูดสนับสนุนให้กำลังใจแก่นายประกริช และยังให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มว่า การจะไม่ให้ตัวเราทำพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนนั้น เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ หลังจากนี้นายประกริชก็ได้บอกกับกลุ่มว่า ตนเองรู้สึกดีใจที่ได้มีโอกาสมาเข้ากลุ่มครั้งนี้ ซึ่งตนเองได้ขอยึดไปจากกลุ่มในแง่ที่ว่า การที่เราทราบว่าพฤติกรรมก่อนขั้นเรียน เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น แต่เพียงอย่างเดียวมันไม่เป็นการเพียงพอ แต่จะให้ดีที่สุด เราจะต้องนำข้อคิดเหล่านี้ไปปฏิบัติกับตนเองให้ได้ด้วย โดยการลดการกระทำพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนของตนเองลงเสีย เพราะถ้าเราไม่นำไปปฏิบัติมันก็จะไม่เกิดผลดีกับตนเอง และประกริชยังได้บอกให้กลุ่มได้ทราบถึงเหตุที่ทำให้ตนเองได้แสดงพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนว่า "ผมแบบว่า..."

ผมไม่ได้เอาสมุดมา ผมก็เลยไม่มีอะไรทำ ก็ชอบไปแห่เพื่อน แล้วถ้าเบื่อ ๆ แบบว่าพออาจารย์พูดไปมันจะหลับอย่างนี้ ผมก็หาแห่เพื่อน" ผู้นำกลุ่มรับฟังและฝากข้อคิดกับประกริชว่าในการเรียนการสอนในช่วงที่อาจารย์กำลังสอน เราในฐานะผู้ฟังควรจะฟังอาจารย์พูดให้จบเสียก่อน พออาจารย์พูดจบแล้ว ตอนนี้ถ้าเรามีปัญหาอะไรก็ตามได้ ประกริชฟังแล้วก็พูดทวนซ้ำสิ่งที่ผู้นำกลุ่มเพิ่งพูดจบไปว่า "ให้อาจารย์พูดให้จบก่อน แล้วมีอะไรก็ค่อยถาม" จากจุดนี้ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้นายประกริชเห็นว่า ในขณะที่อาจารย์กำลังสอนถ้าเราคุยกันหรือ เล่นกันจะทำให้เราตาม เรื่องที่อาจารย์สอนไม่ทัน และทำให้เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 : ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าประกริชมีความไว้วางใจในกลุ่มมาก จนถึงกับกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องของตนเองให้กลุ่มได้รับรู้ ซึ่งประกริชบอกว่าไม่เคยพูดที่ไหนมาก่อนเลย ซึ่งประกริชเปิดเผยให้กลุ่มฟังว่า "แบบว่าผมเจอเงิน 10 บาท ผมก็ไม่เอาไปแจ้ง ไม่รู้จะทำยังไง ตอนนั้นผมก็คิดอยู่ ผมก็หนักใจ" ซึ่งประกริชบอกว่าใจหนึ่งก็อยากเก็บเอาไว้ใช้เอง แต่อีกใจหนึ่งก็อยากเอาไปแจ้ง "แต่เงินที่สุดผมก็เอาไว้เลยครับ" (หัวเราะแหะ ๆ) "พอใช้เงินไปแล้วค่อยมาคิดว่าเราไม่น่าเอาไปเลย ถ้าเจ้าของเค้าไม่มีเงินเค้าเหลือเงินอยู่แค่ 10 บาท แล้วเค้าจะทำยังไง" ประกริชยังเล่าให้กลุ่มฟังต่อว่า การที่ประกริชไม่เอาเงินไปแจ้ง แต่กลับเอาเงินจำนวนนี้ไปใช้ ทำให้ประกริชรู้สึกละอายใจ และยังบอกกับกลุ่มว่าคราวต่อไปถ้าประกริชเจอเงินอย่างนี้อีก ประกริชจะเอาเงินนี้ไปคืนเจ้าของ หรือไม่ก็เอาไปแจ้งที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้ประกริชเห็นว่า การเอาเงินของคนอื่นไปใช้ เราอาจจะดีใจที่ได้ซื้อของ แต่ในส่วนลึกของจิตใจเรายังคงรู้สึกละอายใจอยู่ แสดงว่าเราใช้เงินนั้นได้ไม่เต็มที่ เพราะเรายังมีความรู้สึกผิดอยู่ในใจ ซึ่งความรู้สึกผิดนั้นมันยังคงตามประกริชมาจนถึงเดี๋ยวนี้ เงินก็ใช้หมดไปแล้ว แต่ความรู้สึกละอายใจยังคงอยู่ ยังคงตามเรามาอยู่จนเดี๋ยวนี้ ซึ่งประกริชฟังแล้วก็ยอมรับในจุดนี้ว่า ความละอายใจยังคงตามประกริชมาจนถึงเดี๋ยวนี้ และประกริชก็ได้บอกกับกลุ่มว่าคราวต่อไปถ้าเจอเงินอย่างนี้อีกจะรีบนำเงินไปแจ้งที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ทันทีเลย

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : ในกลุ่มครั้งนี้ประกริชได้เล่าให้กลุ่มฟังถึงการกระทำของตนเองบางอย่างที่มีต่อเพื่อนบ้าน แล้วเพื่อนบ้านกลับตีความเป็นว่าประกริชมีความเสแสร้งในการกระทำนั้น ทำให้ประกริชต้องเลิกเล่นการกระทำดังกล่าวไป จากตัวอย่างเช่น

ประกฤษ "เพื่อนบ้านเค้าทำอะไร เค้าก็เอาของมาให้ผม พอผมเอาของไปให้เค้า เค้าหาว่าผมเสแสร้ง"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วรู้สึกยังไงคะ พอเค้าว่าเราเสแสร้ง"

ประกฤษ "ผมก็เลยเลิกทำเลย"

ผู้นำกลุ่ม "เลิกเอาของไปให้เลย ทั้งที่เราจริงจัง ตั้งใจ"

ประกฤษ "ครับ"

จากจุดนี้ผู้นำกลุ่มได้พูดให้ข้อคิดแก่กลุ่มว่า เวลาพูดอะไร ถึงใคร เราต้องระวังคำพูดของเราบ้าง จากตัวอย่างของประกฤษซึ่งเค้ามีความตั้งใจจริงที่จะทำ แต่จากคำพูดของเพื่อนบ้านของประกฤษทำให้ประกฤษฟังแล้วเกิดความรู้สึกไม่อยากเอาของไปให้เค้าอีกเลย ต่อจากนั้นประกฤษก็ได้บอกกับกลุ่มอีกว่า "เวลาเพื่อนทำดีเราควรส่งเสริม และเวลาเพื่อนเกิดความย่อท้อเราควรให้กำลังใจแก่เค้า เราควรเลิกการเสแสร้ง และมีความจริงจังให้แกกัน...

...และการเป็นเพื่อนนั้นต้องมีความจริงจังให้กัน และก่อนที่เราจะไปว่าเพื่อนเราต้องดูตัวเราเองก่อน" และประกฤษก็ได้บอกกับผู้นำกลุ่มว่า การที่เค้ามีโอกาสดำเนินเข้ามาในกลุ่มครั้งนี้ผู้นำกลุ่มได้ทำอะไรแก่เค้าทุกวันเลย และยังได้บอกต่อผู้นำกลุ่มว่าการที่ผู้นำกลุ่มได้เรียนจิตวิทยานี้ถูกต้องแล้ว

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : เมื่อถึงเวลาที่ควรจะเข้าประชุมกลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะเข้ากลุ่ม แต่มีสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งยังไม่พร้อมจึงยังคงขี้จักรยานเล่นอยู่ ประกฤษจึงได้ออกไปตาม แต่สมาชิกกลุ่มคนนั้นก็ทำท่าไม่สนใจ ซึ่งประกฤษก็ได้เล่าให้กลุ่มฟังว่า "ผมก็ไปตาม แล้วเค้าวิ่งหนี... ..ผมหวังดีชะ เค้าขี้จักรยานไปไหนก็ไม่รู้ พอผมเห็นเค้าจอดจักรยานแล้วผมก็เดินเอาขนมไปให้เค้า เค้าก็เดินหนี ไม่สนใจใยดีผมเลยครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วประกฤษรู้สึกยังไงคะ การที่ประกฤษตั้งใจจะเอาขนมไปให้แล้วเค้าเดินหนีไป"

ประกฤษ "ผมก็เสียใจครับ ผมหวังดีกับเค้า เค้าก็เดินหนีไป ผมก็รู้สึกเสียใจมากครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คือไม่ทราบว่าผมฟังประกฤษพูดอย่างนี้แล้ว ผมรู้สึกยังไงบ้างคะ"

หมง (ตอบเสียงเบามากแทบไม่ได้ยิน ก้มหน้านิ่ง) "ผมว่านายประกฤษก็ดี แต่ผมยังปรับตัวไม่ได้ครับ" หลังจากนั้นประกฤษก็มีโอกาสดำเนินให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หมงว่า เวลาหมงทำอะไรก็ตามหมงมักจะคิดว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกต้องเสมอ ซึ่งประกฤษได้บอกหมงต่อว่า ในจุดนี้หมงจะต้องแก้ไขตนเอง และประกฤษยังได้บอกกับกลุ่มต่อว่า ในการมาเข้ากลุ่มครั้งนี้ทำให้ตนเองมีโอกาสเข้าใจหมงมากขึ้น และได้พูดกับกลุ่มว่า "เราต้องมีความอดทนต่อนิสัยของเค้า จิตใจของเค้า และ

ต้องยอมรับในสภาพของเค้า" และยังบอกกับกลุ่มต่อว่า "คนเราไม่ได้มีดีเสมอไป แต่มีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี" และเมื่อผู้นำกลุ่มชี้ให้กลุ่มเห็นว่าการที่มีเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนบอกให้เราทราบถึงจุดบางอย่างที่เราควรแก้ไขนั้นให้ถือว่าเป็นกำไรของเรา เพราะจะหาโอกาสที่จะให้คนอื่นมาบอกให้เราทราบอย่างนี้มีน้อยมาก เพราะเป็นการเสี่ยงเกินไปของผู้บอก ประกริชซึ่งฟังอยู่ที่สลับสนุนคำพูดของผู้นำกลุ่ม และพูดกับกลุ่มว่า "ใช่ครับ มันยากมากเลย มันต้องคิดกันนาน ๆ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : จากการที่ผู้นำกลุ่มเข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนของกลุ่มทดลองในขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าประกริชมีพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนลดน้อยลงมาก และมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้นำกลุ่มจึงได้บอกให้กลุ่มได้ทราบถึงสิ่งที่ผู้นำกลุ่มได้สังเกตเห็น และได้กล่าวชมเชยประกริชในกลุ่ม และจากแบบฝึกหัด "การนวด" ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าประกริชได้นวดให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มอย่างตั้งใจและมีการใส่ใจในการนวด ซึ่งประกริชได้บอกกับกลุ่มว่า "ผมอยากให้เป็นนอนอย่างมีความสุข แล้วก็ให้สบาย ไม่กลัว ไม่หวาด"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายของการเข้ากลุ่ม ประกริชจึงได้พูดกับกลุ่มว่า "ตั้งแต่วันแรกที่เข้ากลุ่มมาถึงวันนี้ "วันแรกนะครับมันก็เป็นวันแรกนะครับ ก็แย่งกันพูด ยังไม่รู้กฎเกณฑ์ระเบียบในกลุ่ม วันต่อมาก็ดีขึ้นครับ ก็ทำให้เข้าใจพฤติกรรมของเราให้ห้องเรียน แล้วก็เข้าใจคนอื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา และวันนี้ผมก็ตั้งใจมากครับที่เราเข้ากลุ่มกันได้ดี" และประกริชยังได้ให้ข้อคิดกับกลุ่มในเรื่องของคนเราว่ามีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี ถ้าเรามองเค้าในจุดดี ๆ จะทำให้เรามีเพื่อนเยอะ

สมาชิกคนที่ 4 : หมง

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : หมงมีพี่น้อง 3 คน ตนเองเป็นลูกคนโต มีน้องชาย 1 คน น้องสาว 1 คน หมงเป็นเด็กที่มีลักษณะรูปร่างเล็ก มีลักษณะนิสัยเป็นเด็กจนเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนบอกว่า "ทำเหมือนเด็กอนุบาล"

จากการเข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนวอร์นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าในขณะที่มีการเรียนการสอน หมงมักจะแอบอ่านการ์ตูน หรือไม่ก็มักจะแอบวาดการ์ตูนเล่น ซึ่งบางครั้งก็จะมีเสียงพากษ์การ์ตูนไปด้วย

และเมื่ออยู่ในกลุ่มผู้นำกลุ่มสังเกตว่าหมงเป็นสมาชิกกลุ่มที่ไม่ค่อยจะใส่ใจในเพื่อนสมาชิกกลุ่มมากนัก เมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มกำลังบอกเล่าเรื่องของตนเองให้กลุ่มได้รับรู้ หมงก็ไม่ค่อยใส่ใจที่จะฟัง แต่กลับพูดแทรกขึ้นมาเพื่อแนะนำตัวเอง ตัวอย่างเช่น

เอก "ผมมีชื่อว่านาย เอกครับ"

หมง "ผมก่อน ผมมีชื่อว่านายหมงครับ เป็นชื่อภาษาจีน แต่ต่อไปจะเปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษ ให้ชื่อว่าไอครับ"

และเมื่อหมงแนะนำตนเองจนเสร็จแล้ว เอกก็เริ่มแนะนำตัวเองใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งพอเริ่มแนะนำตัวเองไปได้สักระยะหนึ่ง หมงก็พูดขัดขึ้นมาทันที เช่น

เอก "ผมก็ชื่อว่านายเอก ชื่อเล่นชื่อไอ แม่ผมตั้งตั้งตั้งแต่เกิด ที่ผมชื่อว่าเอ"

หมง "อาจารย์ครับผมของชดก่อนครับ น้องผมก็... ครอบครัวผมมี 5 คนครับ มีผม มีพ่อ มีแม่ มีน้องผู้ชาย 1 คน น้องผู้หญิง 1 คน"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : หมงก็ยังคงเป็นสมาชิกกลุ่มที่ไม่ค่อยจะใส่ใจในเพื่อนสมาชิกกลุ่มมากนัก ภายในกลุ่ม เมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มกำลังบอกเล่าเรื่องของตนเองกับกลุ่ม หมงก็ไม่ค่อยสนใจฟัง เมื่อนึกอยากจะพูดอะไรที่ไม่เกี่ยวกับกลุ่มก็จะพูดขึ้นมาโดยไม่สนใจความรู้สึกของคนอื่นภายในกลุ่ม เช่น ในขณะที่ผู้นำกลุ่มกำลังชวนให้สมาชิกกลุ่มสังเกตถึงการกระทำของตนเอง หมงก็พูดสอดแทรกขึ้นมาในกลุ่มว่า "น่าสมเพชจืด" และบางครั้งเมื่อสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ กำลังให้ความสนใจกับกลุ่ม หมงก็จะเล่นอยู่คนเดียวโดยไม่สนใจกลุ่ม บางครั้งก็นั่งพิงพาดอยู่คนเดียว บางครั้งก็เล่นกับเครื่องเล่น เทปซึ่งใช้ขัดเสียงการประชุมกลุ่ม หรือไม่ก็เล่นกับเครื่องเล่น เทปโดยการพูดจ้อไม่ใคร่พิน เช่น พูดว่า "คุยเสียจืด คุยเสียจืด" และบางครั้งเมื่อสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ

กำลังใส่ใจกับกลุ่ม หมงก็ทำให้ความสนใจของกลุ่มต้องเบี่ยงเบนไป โดยการพูดเพื่อดึงความสนใจ จากกลุ่มว่า "เต่าบินได้ครับ เต่าบินได้" และเมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มเฉลยตัว ก็ใช้มือเคาะหัวเพื่อน สมาชิกกลุ่มบางคน

และจากแบบฝึกหัด trust walk เมื่อสมาชิกบอกเล่าความรู้สึกแก่กัน ผู้นำกลุ่มสังเกต ว่า หมงต้องการจะบอกกับกลุ่มถึงความตั้งใจที่จะให้คู่ของตนได้รับรู้อะไรบางอย่าง แต่นายหมงยังไม่ละเอียดอ่อนต่อการใช้คำพูดที่สื่อถึงความรู้สึกซึ่งตรงกับใจตนเอง จากตัวอย่างของคำบอกเล่า ของหมง เช่น

หมง "ผมตั้งใจจะให้เค้าไปมีความรู้สึกนะครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ค่ะ ให้มีความรู้สึกยังไงคะ"

หมง "คือมันอะไรละครับ"

ผู้นำกลุ่มจึงพยายามช่วยให้หมงได้หาคำพูดที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของหมง โดยการถามว่า

ผู้นำกลุ่ม "ที่หมงพาเพื่อนไปในที่ต่าง ๆ นะคะ หมงต้องการให้อะไรกับเค้าคะ"

หมง "ต้องการให้เค้าไปสดชื่นกับอากาศข้างนอกครับ"

และหมงยังได้เล่าถึงความรู้สึกของคนในกลุ่มได้รับรู้ถึงการกระทำของเพื่อนสมาชิกที่ กระทำต่อหมง ทำให้หมงเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจ จากตัวอย่างเช่น

หมง "ผมกลัวเค้าจะพาไปชนอะไร แล้วมันก็เป็นความจริง จริง ๆ ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "พอชนแล้วรู้สึกยังไงคะ"

หมง "เจ็บครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วอยากให้เพื่อนเค้าพาต่อไหม"

หมง "ไม่แล้วครับ"

ผู้นำกลุ่ม "มีความรู้สึกไม่ไว้วางใจ"

หมง "ครับ ไม่ไว้วางใจ"

หลังจากแบบฝึกหัดครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง แล้วสมาชิกมีการบอกเล่าถึงความรู้สึกซึ่งกันและกัน แล้ว สมาชิกบางคนก็ขอร้องให้มีการทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง และขอให้มีการ เปลี่ยนคู่อื่นใหม่ ด้วย และจากการทำแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าหมงได้รับประสบการณ์ที่ดีจาก เม่า ซึ่ง เม่าก็บอกให้ทราบว่า "ก็พยายามไม่ให้เค้าชนกัน เพราะว่าตัวใหญ่กว่า ก็พาเค้าไปเดิน ก็จับ แขนเค้าไว้กลัวว่าแขนจะไปชนอะไรจะทำให้เค้าเจ็บ แล้วก็พาไปเดินเล่น แต่ให้ยืนดี ๆ แล้วพา เดินรอบห้อง" จากประสบการณ์ที่หมงได้รับจาก เม่าครั้งนี้หมงได้บอกถึงความรู้สึกของตนเอง

ให้กลุ่มได้รับรู้ด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลขึ้นว่า ทำให้ตนเองรู้สึกไว้วางใจเพื่อนมากขึ้น

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : จากแบบฝึกหัด trust circle หมงได้เล่าถึงความรู้สึกของตนให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มได้ทราบว่า ตอนที่ตนเองยืนกลางวงซึ่งควรจะเป็นผู้ที่ได้รับการใส่ใจจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม แต่กลับมีเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนได้แก้งัดตนเองโดยจับอวัยวะเพศของตน ทำให้หมงเกิดความรู้สึกระแวงกลุ่ม และไม่ได้ใส่ใจกับความรู้สึกของตนเองอีกต่อไปแล้ว แต่กลับต้องมาคอยระวังตนเองกลัวว่าตนเองจะถูกจับอวัยวะเพศอีก ซึ่งหมงบอกให้กลุ่มทราบถึงความรู้สึกที่ตนเองโดนเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนจับอวัยวะเพศของตนว่า "ผมก็โดนจับ ทำให้รู้สึกกลัว ๆ ยังไงไม่รู้" และยังบอกให้กลุ่มทราบถึงความรู้สึกของตน เมื่อได้เห็นเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนที่ยืนตรงกลางวงและถูกจับอวัยวะเพศว่า "ผมดูนายเอกดูนายจิวจับ กับนายประกฤษจับ ผมก็เลยไม่สนใจเรื่องเตรียมตัวแล้ว แต่สนใจเรื่องที่ใครจะมาจับครับ ระแวงครับ"

และจากประสบการณ์ในกลุ่มครั้งนี้ทำให้หมงได้ตระหนักถึงการที่ตนเองทำแบบฝึกหัดอย่างเล่น ๆ กับกลุ่ม ผลก็คือ เพื่อนสมาชิกกลุ่มก็จะทำเล่นกับตนเองด้วย ซึ่งทราบผลของการกระทำครั้งนี้ของหมงได้จากคำบอกเล่าของหมงเองว่า "ตอนยืนนี้ครับ เค้าน่าใส่เข้าผมครับ รู้สึกว่าไม่ค่อยดีครับ" และสมาชิกกลุ่มบางคนก็บอกให้หมงทราบถึงผลของการที่หมงไม่ได้รับการใส่ใจจากกลุ่มเท่าที่ควรนั้น มันเป็นผลมาจากการยืนตรงกลางแบบเล่น ๆ ของหมงเอง (หมงยืนแบบด้วยอวัยวะอ่อน) เช่น

เอก "ก็เค้าไม่ค่อยดีครับ"

ประกฤษ "ก็คุณเล่นแบบปลาไหลนี่ครับ ยืนแบบ..."

จิว "ยืนเอนไปเอนมา รัยยากครับ"

ภาส "นายหมงเค้ายืนหัวงอ ๆ ไม่ตรงครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : จากการที่หมงได้สำรวจพฤติกรรมของตนเอง หมงก็ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน ซึ่งหมงได้บอกถึงพฤติกรรมของตนเองในขณะที่มีการเรียนการสอนว่า "วันนี้ผมไม่ตั้งใจเรียน เพราะผมห่วงเขียนการ์ตูนครับ" และหมงก็ยังมองเห็นว่าพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนนั้นก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น คือพฤติกรรมก่อนขั้นเรียนนั้นอาจเป็นผลทำให้อาจารย์ทำโทษตัวเองดังที่หมงพูดกับกลุ่มว่า "ทำให้อาจารย์ตี...อาจารย์ด่าทั้งห้อง" และประกฤษก็ยังบอกว่า "จะทำให้เพื่อน ๆ ใน

ห้องขาดสมาธิในการเรียนด้วย" และประกริชยังเห็นว่าพฤติกรรมก่อนทวนชั้นเรียน เหล่านี้จะเป็นผลต่อตนเองด้วย โดยบอกกับกลุ่มว่า "ทำให้เราเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง" นายหมงก็สับสนุนคำพูดของประกริชและบอกกับกลุ่มว่า "ทำให้การเรียนของเราขาด ๆ ไม่เป็นตอนด้วยครับ" และหมงยังได้เล่าให้กลุ่มฟังถึงเหตุการณ์ที่ตนเองเคยคิดอยากจะทำเรื่องอะไรต่าง ๆ ให้คนอื่นฟัง แล้วพอมีคนอื่นพูดแทรกขึ้นมาทำให้ตนเองต้องลืมเรื่องที่จะเล่าไปว่า "เวลาผมคิดว่าจะพูดแล้วมีคนอื่นพูดสวนขึ้นมา ผมก็เลยลืม พอจะนึกเรื่องที่จะพูดต่อ ผมก็นึกไม่ออกครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : หมงเริ่มยอมรับว่า การกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนของคุณ ซึ่งมีพฤติกรรมการพูดคุยกัน การเขียนการ์ตูน การเอาไม้ตบมารีดโต๊ะ การโยกเก้าอี้ เลื่อนเก้าอี้ เลื่อนโต๊ะ การโยนมีดลงไปบนโต๊ะของเพื่อนนั้นทำความก่อกวนให้กับห้องเรียน ซึ่งหมงได้บอกกับกลุ่มว่า "ใช่ครับ มันก่อกวนมากครับ" และหมงยังได้บอกกับกลุ่มถึงพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนต่าง ๆ เหล่านี้ว่าสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ไม่ยากนัก

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 : ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่มาทันพร้อมที่จะเข้ากลุ่ม แต่หมงเป็นสมาชิกกลุ่มเพียงคนเดียวที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้ากลุ่ม เมื่อถึงเวลาประชุมกลุ่มหมงก็ยังไม่ถึงที่นัดหมาย ทำให้สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่รู้สึกไม่พอใจที่ทำให้ต้องคอย และเมื่อเวลาผ่านไปสักครู่หนึ่งหมงก็มาเข้ากลุ่ม และเมื่อเริ่มเปิดการประชุมกลุ่ม หลังจากผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับเข้าสู่กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ซึ่งรู้สึกไม่พอใจหมงอยู่ก่อนแล้วก็ต่อว่าหมงขึ้นมาในกลุ่มจากตัวอย่างเช่น

หมง "เฮ้อค่าอีกซิ ค่าอีกซิ ค่าเลย ค่าเลย"

ผู้นำกลุ่ม "เดี๋ยวนะคะ ครูอยากทราบว่าคนที่ตั้งใจคอยเพื่อน รอเข้ากลุ่มนะ และการที่ต้องมาขังรอเพื่อนนี่ะ รู้สึกยังไงคะ"

เอก "เบื่อ เบื่อ ไม่ชอบหน้าคนที่ทำให้เราคอยครับ"

เม่า "ผมรำคาญครับ น่ารำคาญครับ"

ประกริช "ผมรำคาญครับ แบบว่าทำให้เราคอย ยิ่งร้อนอยู่ด้วยครับอาจารย์ ทำให้อารมณ์เสียครับ"

เม่า "มันไม่พร้อมสักทีหนึ่งครับ"

หมงทำเสียงแบบเด็ก ๆ ทำหน้าทำตาทะเล้น

เอก "เค้าทำแล้วเค้าไม่ยอมรับความจริงเลยครับ เค้ามีแต่ทำหลอกหลอ"

ประกฤษ "ขังกักวาน ขันคูชิ ขัน ขัน ขัน"

เม่า "ทำเหมือนเด็ก ผมไม่ชอบเลย"

เอก "ถ้าเผื่อเค้ายอมรับความจริงว่าเค้าทำผิดไปแล้ว ผมจะไม่ว่านะครับ แต่พี่แหม..."

ประกฤษ "ม.2 แล้วครับอาจารย์ ปีหน้าก็ ม.3 แล้ว"

หมง "แล้วใครเลี้ยงแกะละ"

เอก "เค้าเอาเกมส์มาเล่นด้วยครับ"

ประกฤษ "เล่นเหมือนเด็กด้วยครับ จุง จุง จุง จุง"

หมง "เดี๋ยวนี้ผมเป็นเด็กดีแล้วครับ"

ผู้นำกลุ่ม "แบบหนึ่งนะคะหมง ครูอยากให้เห็นหมงได้ฟังเพื่อนคิดหนึ่งนะ เพื่อน ๆ เค้าบอกให้ฟังว่าคือเราจะเริ่มกลุ่มกันตั้งหลายทีแล้ว เพื่อนเค้าก็มานั่งคอยนะ ตอนแรกหมงก็บอกว่าปวดท้องนี่จะไปนี่ ครูก็เลยเอาไว้ให้เวลาทุกคนไปนี่ จะได้ไม่ต้องขอกันอีกใช้ไหมคะ และให้ไปดื่มน้ำให้เสร็จเรียบร้อย ทั่วไปรอดเดี๋ยว จะได้ไม่ต้องขอกันอีก เสร็จแล้วเพื่อน ๆ เค้าก็รีบวิ่งขึ้นมาขังคอยพร้อมที่จะเข้ากลุ่ม ครูอยากให้เห็นในจุดนี้ละว่า หมงทำให้คนหมู่มากเค้าต้องคอยหมงนะคะ"

หมง "ครับ"

เอก "นายหมงเค้าไม่รู้จักความหวังดีครับ วันนั้นเค้าอ่านการ์ตูน ผมบอกเค้าว่าเดี๋ยวอาจารย์เจออาจารย์จะหักคะแนน ผมบอกเค้าด้วยความหวังดีครับ เค้าบอกว่าเราไม่เคยยุ่งกับนาย ทำไมนายต้องมายุ่งกับเรื่องของเราด้วยนะ เขาค่าผมทำให้ผมเจ็บใจครับ"

เม่า "พวกเราเตือนอะไร เค้าก็ทำเป็นเล่นครับ"

เอก "เค้าหาว่าผมยุ่งกับชีวิตเค้า ผมบอกเค้าว่าเดี๋ยวอาจารย์รีบเด้อ แล้วถูกหักคะแนนด้วย ผมบอกเค้าธรรมดา และพูดเบา ๆ ด้วยครับอาจารย์ เค้าก็หาว่าผมแกล้งเค้าครับ เค้าพูดเสียงดังว่า แล้วทำไมไม่ต้องไปยุ่งกับเค้าด้วย เค้าไม่ได้มายุ่งกับผมสักหน่อย เค้าว่าผมไปยุ่งกับชีวิตของเค้า เค้าว่าอย่างนี้ครับ"

หมง "ขนาดผมไม่ยุ่งแล้วครับ ขนาดผมเลิกอ่านแล้ว อาจารย์มาเค้าก็พูดเสียงดังครับว่าหมงอ่านการ์ตูน เค้าก็พูดอย่างนี้หลาย ๆ ครั้งครับ"

เอก "ก็เค้าอ่านจริง ๆ"

ประกฤษ "นายหมงนี่เค้าเสียงดังครับ เอาขนมปังมาขายครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เมื่อไหร่ครูฟังเหมือนกับหมงจะบอกเพื่อน ๆ ว่า เค้าชอบว่าแต่ผมชอบอ่านการ์ตูน ทั้ง ๆ"

ที่ผมก็ไม่ได้อ่านแล้ว เค้าก็ชอบว่าอยู่นั้นแหละ"

หมง "ใช่ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "ครูอยากจะบอกพวกเรานิดหนึ่งนะคะว่า หมงเค้าเคยอ่านการ์ตูน แต่เค้าก็ได้เลิกอ่านไปแล้ว การที่หมงเลิกพฤติกรรมอย่างนั้นไปแล้ว เรายังคงพูดได้แล้วเหมือนกันนะคะ"

ประกฤษ "ใช่ครับ"

ผู้นำกลุ่ม "การที่เราไปว่าหมงอ่านการ์ตูนอีก ทำให้หมงรู้สึกว้า ก็ผมไม่ได้อ่านมันแล้ว ทำไมยังมาว่าผมอ่านอยู่อีก ซึ่งหมงได้เลิกพฤติกรรมการ์ตูนไปแล้วนะคะ แต่ถ้าหมงกำลังทำอยู่ เราอาจจะเตือนเค้าได้นะคะ แต่ในส่วนหนึ่งที่ครูอยากฝากพวกเราทุกคนนะคะว่า เราควรที่จะเตือนตัวเองด้วย เหมือนอย่างนี้นักเรียนเคยพูดถึงนายกฤษณะกับนายธนินทรว่าชอบก่อกวนเพื่อน ๆ และครูก็เคยให้ข้อคิดกับนักเรียนว่า เราไปบอกคนอื่นไม่ให้ก่อกวนห้องนั้นทำไมได้ยาก แต่คนที่เราบอกได้ทำได้คือใครคะ"

เอก "บอกตัวเองครับ"

ประกฤษ "ตัวเรา"

จากนั้นผู้นำกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบบอกว่าคนเราแต่ละคนมีความแตกต่างกัน โดยให้สมาชิกกลุ่มไปหาสิ่งของอะไรก็ได้ที่ตนเองรู้สึกว่าเหมือนตัวเรา หมงได้ไปเก็บใบไม้แห้งมา 1 ใบ แล้วบอกให้กลุ่มได้ทราบถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อใบไม้แห้งนี้ว่า "เพราะว่ามันเหมือนกับชีวิตของคนเราครับ เวลาแก่ก็ต้องมีเจ็บ มีป่วย มีตายครับ อาจารย์ลองดมดูซิครับ มันหอมขนาดไหน คนเราเมื่อตายไปแล้วก็เหลือไว้แต่คุณงามความดีเอาไว้ ก็เหมือนกับใบไม้ใบนี้ครับ... ..และมันเหมือนผมที่ว่าตอนโตผมต้องตายไป ผมก็จะทำความดีไว้ไม่ให้คนอื่นเค้าลืมผมครับ" และเมื่อสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ได้บอกถึงสิ่งที่ตนเองไปหามาจนครบหมดทุกคนแล้วผู้นำกลุ่มก็ให้สมาชิกเอาสิ่งของที่แต่ละคนหามาขึ้นมารวมกันตรงกลางวงแล้วจัดให้สวยงาม แล้วให้สมาชิกกลุ่มพิจารณาดูของแต่ละสิ่งอีกครั้งหนึ่งว่ามันต่างกันอย่างไร เสร็จแล้วผู้นำกลุ่มก็ให้ข้อคิดแก่กลุ่มว่าของแต่ละสิ่งที่พวกเรามาขึ้นมาก็เป็นตัวแทนของแต่ละคน ซึ่งคนเราก็มีความแตกต่างกันเหมือนสิ่งของเหล่านั้น หมงชอบทำอะไรแบบเด็ก ๆ ชอบเล่นตุ๊กตา ชอบวาดการ์ตูน แต่หมงก็มีความเป็นหมง เราในฐานะเพื่อนต้องยอมรับในความเป็นหมง เราต้องเข้าใจหมงว่าเค้ามีลักษณะนิสัยอย่างนั้น และยังชี้ให้สมาชิกกลุ่มเห็นว่าเราเกิดมาจากครอบครัวที่ต่างกัน ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน ฉะนั้นลักษณะนิสัยของแต่ละคนก็จะต่างกัน อย่างหมงมีลักษณะนิสัยแบบเด็ก ๆ เรายังต้องยอมรับเค้าว่าเค้ามีนิสัยแบบเด็ก ๆ อย่างเมื่อก่อนก็มีความแข็งแรงงั้นตัว แต่ก็มีอ่อน

โยนเป็นคนอ่อนไหวง่าย เป็นคนชอบสงสารคนอื่น เราก็ต้องยอมรับ เม้าอย่างที่ว่าเม้าเป็น

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : หลังจากอ่านบทความแห่งความเป็นเพื่อน หมงก็บอกกับกลุ่มว่าตนเองชอบใจบทความนี้ตอนที่บอกว่า "การเป็นเพื่อนนั้นเราควรเชื่อในความดีและพลังงานอันยิ่งใหญ่ ซึ่งแฝงเร้นอยู่ในมนุษย์ทุกคน เราควรปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความใจกว้างและมองเค้าด้วยทัศนคติ" ซึ่งหมงได้บอกถึงความคิดของตนเองให้กลุ่มได้รับรู้ว่า "เราไม่ควรจะมองความผิดพลาดของคนอื่น และควรจะทำใจเขามาใส่ใจเราบ้าง และเราควรเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้เวลาเพื่อนเดือดร้อนเราก็ช่วย เมื่อเพื่อนไม่เอาปากกามา ถ้าเรามีเราก็นำจะให้เพื่อนยืมเวลาเพื่อนด่าว่าเราเราก็ต้องอดทน ไม่ขำขึงไปชกต้อยเค้า" และยังบอกต่อว่า "เราควรให้ตัวเราเอง เมื่อเราให้เวลาแก่ผู้อื่นในสิ่งที่เขาจะทำความเข้มข้น เบิกบานไปสู่ชีวิตของเขา... เราควรให้โอกาสแก่เค้า เช่น เพื่อนขโมยเงินของเรา ถ้าเราไปจับเค้าแล้วเอาเค้าไปแจ้งห้องปกครอง ชีวิตเค้าก็จะมีคมนไปทุกด้าน ทุกคนก็จะรังเกียจเค้า เราซึ่งเป็นคนพ้องก็เหมือนมีตราบาปติดตัวไปตลอดชีวิต"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : วันที่พอเริ่มเปิดการประชุมกลุ่ม สมาชิกกลุ่มบางคนก็ต่อว่าหมงที่มาเข้ากลุ่มช้าและไม่รู้จักรักษาเวลาของกลุ่ม ทำให้เพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มต้องคอย เช่น เม้า "ผมคิดว่าในกลุ่มของเรานี้มีบางอย่างที่ไม่ค่อยดีซะ ไม่มีระเบียบซะ มาเข้ากลุ่มช้า ทำให้เสียเวลารับ"

เอก "ผมว่าทุกคนรู้ว่าอันไหนไม่ดี เช่น เรื่องไม่มีระเบียบมีละชะ ทั้ง ๆ ที่รู้ แต่ก็เลิกทำไม่ได้ซะ" แล้วประกฤษก็บอกให้หมงได้ทราบถึงความรู้สึกของคน เมื่อตนเองได้ไปตามหมงเพื่อจะให้มาเข้ากลุ่มว่า "ผมก็ไปตาม แล้วเค้าก็วิ่งหนี... ..ผมหวังดีซะ เค้ายังกรยานไปไหนก็ไม่รู้ พอผมเห็นเค้าจอดกรยาน แล้วผมก็เดินเอาขนมไปให้เค้า เค้าก็เดินหนี ไม่สนใจเลยศึผมเลยครับ" ผู้นำกลุ่ม "แล้วประกฤษรู้สึกยังไงคะ การที่ประกฤษตั้งใจจะเอาขนมไปให้แล้วเค้าเดินหนีไปประกฤษ "ผมก็เสียใจครับ ผมหวังดีกับเค้า เค้าก็เดินหนีไป ผมก็รู้สึกเสียใจมากครับ" ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าหมงนั่งก้มหน้าก้มหน้า จึงพูดขึ้นว่า "คือไม่ทราบว่ามีหมงฟังประกฤษพูดอย่างนี้แล้วหมงรู้สึกยังไงบ้างคะ"

หมง (ก้มหน้าก้มหน้า ร้องไห้ ตอบเสียงเบามากแทบไม่ได้ยิน) "ผมว่านายประกฤษก็ดี แต่ผมยัง

ปรับตัวไม่ได้ครับ"

งานเหตุการณ์ครั้งนี้ให้โอกาสแก่หมงได้ทราบถึงความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนว่าคิดอย่างไรกับตนเอง เช่น

เอก "หมงน่าจะเข้าใจเพื่อน ๆ บ้าง บางที่เพื่อนพูดหยอกมึง คำก็จะโกรธมาก แล้วอีกอย่างหมงชอบเอาแต่ใจตนเอง มักจะคิดว่าตนเองถูกตลอดเวลาครับ"

จิ๋ว "หมงชอบทำตัวเป็นจุดเด่น บางครั้งก็เด่นดี บางครั้งก็ไม่ดี ก็อยากให้เค้าทำตัวดี ๆ"

ประกฤษ "หมงชอบคิดว่าตัวเองเป็นฝ่ายถูกตลอดเวลา"

เม่า "หมงชอบทำตัวให้เป็นจุดเด่น จุดเด่นในทางที่ดีเราก็มองว่าอะไร แต่จุดเด่นในทางที่เสียมันก็ไม่ดี เช่น ทำให้เพื่อน ๆ รออะไรอย่างนี้"

เม่าและเอกยังได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หมงถึงพฤติกรรมบางอย่างของหมงที่ทำให้เพื่อน ๆ เกิดความรู้สึกน้อยคุณค่าลงไป เช่น

เม่า "ความจริงผม... แบบว่า... ไม่ได้หวงนะฮะ แต่ผมไม่อยาก... อยากให้หมงคิดดูว่า ถ้าหมงไม่ได้กินของกับเพื่อนในกลุ่ม แต่ถ้าหมงไปกินกับคนมีหน้ามีตา และถ้าหมงทำแบบ... แบบหามาให้ตัวเองก่อน แบบโลภนะฮะ มันก็ไม่ดีซิโฮมฮะ เพราะว่าคนที่เค้ามีระเบียบมีมารยาท เค้าคงไม่ชอบ"

เอก "คือบางที่เรามากันเยอะ ๆ ครับ เพื่อน ๆ นั่งกันอยู่ที่โต๊ะ พอมีคนถือของมา ที่นี้เป็นของที่หมงชอบ หมงก็จับใส่จานหมงก่อนเพื่อน อันที่หมงไม่ชอบหมงก็วางให้เพื่อน ๆ กิน เพื่อน ๆ ก็ไม่พอใจที่ว่าหมงเป็นคนโลภ มีอะไรที่หมงชอบพอวางลงหมงจะต้องคว้าก่อน เพื่อน ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี"

ผู้นำกลุ่ม "ที่เอกบอกว่าเมื่อหมงเลือกของที่หมงชอบไปหมด แล้วเหลือของที่หมงไม่ชอบให้เพื่อนกินนะ ซึ่งของที่เหลือเราไม่รู้ว่าเพื่อนเค้าชอบหรือไม่ชอบนะคะ ไม่ทราบว่าเอารู้สึกยังไงที่เพื่อนเค้าเหลือของที่เค้าไม่ชอบให้เรากิน"

เอก "คล้าย ๆ ว่าเค้าเป็นคนที่ต้องการหมดทุกอย่าง เป็นผู้นำเรา ชอบอะไรก็เอาไว้ ที่ไม่ชอบก็เหลือไว้ให้เรา ทำให้เรารู้สึกเหมือนทาสนะครับ"

เม่า "ทำให้เรารู้สึกเหมือนขี้ข้า"

ผู้นำกลุ่ม "แล้วภาสล่ะคะรู้สึกยังไง"

ภาส "เหมือน ๆ กันครับ"

ผู้นำกลุ่ม "คะ ที่ว่าเหมือนกันนะ เหมือนกันยังไงคะ"

ภาส "การที่หมงหยิบของที่หมงชอบไปก่อน เหลือสิ่งที่หมงไม่ชอบ แต่หมงไม่ทราบว่าที่เหลือนอยู่ เพื่อนจะชอบหรือไม่ชอบนะครับ ไม่คิดถึงใจคนอื่น เอาแบบตัวเองเป็นใหญ่ซะ"

เม่า "แต่เราเป็นเพื่อนกันอย่างเดินนะซะ ที่ผมอยากจะบอกคือวันนี้ผมนั่งทานอยู่นะซะ แล้วมัน เหลืออยู่ 4-5 ชิ้น ผมจะหยิบกินสักชิ้นหนึ่ง แล้วเค้าก็กำไปหมดเลย เหลืออยู่ครึ่งชิ้น"

หมง "ผมกำไปแค่ 2 ชิ้น เท่านั้นครับ จริง ๆ"

เม่า "ก็มันละซะ"

หมง "เอาไป 2 ชิ้น มี 4-5 ชิ้น ก็ต้องเหลือ 2 ชิ้น"

ผู้นำกลุ่ม "การที่เพื่อน ๆ บอกว่าพอวางขนมลง แล้วหมงหยิบเอาแต่ของที่ตัวเองชอบ เหลือแต่ ของที่ตัวเองไม่ชอบไว้บนจาน ซึ่งเขาก็บอกว่าการกินของเหลือทำให้เอกรู้สึกเหมือนว่าตัวเอง เหมือนทาส เหมือนขี้ข้า ที่เราเลือกกินของที่เรารับไปหมด ทั้ง ๆ ที่เราเป็นเพื่อนกัน เรา ควรจะค่อย ๆ กิน เราชิ้นหนึ่ง เพื่อนชิ้นหนึ่ง แล้วที่เราเลือกกินของที่เรารับไปหมด เพื่อนเค้า จะรู้สึกยังไง"

หมง "เพื่อนเค้าคงรู้สึกที่ผม... ผมคิดว่า... เพื่อนเค้าคงแบบว่า... ไม่ค่อยอยากกิน ของเหลือนะครับ"

ผู้นำกลุ่ม "มันเหมือนกับว่าเพื่อนเค้ากินของเหลือใช้ไหมคะ เหมือนกับว่าเราทานเหลือแล้วก็ให้ เพื่อน"

หมง "ครับ"

และก่อนจะปิดกลุ่ม สมาชิกกลุ่มต่างก็เข้าใจใจตัวหมงมากขึ้น และหมงเองก็บอกกับเพื่อนสมาชิกกลุ่มว่าตนเองก็รู้สึกเสียใจมากที่เพื่อน ๆ เข้าใจตนแล้ว จากตัวอย่างเช่น

เอก "ผมไม่ได้ว่าอะไร ผมก็รู้สึกเสียใจ... เข้าใจว่าหมงก็ไม่ถึงกับจะมีส่วนร้าย ส่วนดีในตัวก็มี"

เม่า "ผมก็เข้าใจใจใจหมงว่าหมงรู้สึกยังไง คนเราถูกกระทบกระทั่งบ่อย ๆ เข้า เค้าก็ต้อง เสียใจ"

ภาส "แบบนี้เรารู้แล้วนะซะว่าที่หมงเค้าทำไปอย่างนี้นะ เค้ามีเหตุผลอะไร"

ประกริช "เราก็คงมีความอดทนต่อนิสัยของเค้าต่อจิตใจของเค้า และต้องยอมรับในสภาพของ เค้า"

และหมงก็พูดกับกลุ่มว่า "ผมก็รู้สึกที่เพื่อน ๆ ทุกคนเข้าใจผมแล้ว ผมรู้สึกดีใจมากครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : จากแบบฝึกหัดของการวาด ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าหมงให้ความใส่ใจในการวาดกับเพื่อน ๆ สมาชิกทุกคน ซึ่งหมงได้บอกถึงความตั้งใจของตนเองกับกลุ่มว่า "ผมก็วาดเพื่อน ๆ อย่างดีนะครับ ก็หวังให้เค้าทำกับผมดี ๆ ครับ" และหมงยังได้บอกให้กลุ่มทราบถึงความรู้สึกของคนที่เป็นเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มได้ทำให้ตนเองว่า "ดีมากเลยครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : วันนี้จากการที่ผู้นำกลุ่มเข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนงานชั้นเรียนของกลุ่มทดลองในวิชาสังคมศึกษา เมื่ออาจารย์ประจำวิชาให้นักเรียนบางคนได้ออกมาพูดหน้าห้อง แล้วให้นักเรียนในห้องได้วิจารณ์คนที่ออกมาพูดหน้าห้อง หมงได้ยกมือขอแสดงความคิดเห็นต่อการพูดของเพื่อนนักเรียน ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าหมงแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำพูดที่ผู้ฟังแล้วรู้สึกดีใจว่า "ผมว่าเพื่อนเค้าเตรียมตัวมาพร้อม และอ่านได้ดีครับ"

และเมื่ออยู่ในกลุ่ม เมื่อผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้พูดอะไรกับกลุ่ม เป็นครั้งสุดท้าย หมงก็บอกกับเพื่อน ๆ ถึงการที่ตนเองมีโอกาสดำมาเข้ากลุ่มในครั้งนี้ว่า "ทำให้ผมได้รู้ถึงจิตใจเพื่อน ๆ ว่าเพื่อนมีความรู้สึกอย่างไร และยังได้ใกล้ชิดเพื่อนและรู้สึกสนิทกันมากขึ้น" และหมงยังได้บอกกับกลุ่มว่า "วันแรกกับวันนี้มันไม่เหมือนกันเลย มันต่างกันลิบเลยครับ... ..คือวันแรกที่มาเข้ากลุ่มนะครับ ยังไม่รู้กฎเกณฑ์ แล้วก็เล่นกันแบบประสาเด็ก ๆ ครับ แต่พอถึงเมื่อเข้าก็เข้าใจซึ่งกันและกันแล้วครับ"

สมาชิกคนที่ 5 : จิว

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : จิว เป็นลูกชายคนโตของพ่อแม่ มีน้องชาย 1 คน น้องสาว 1 คน บิดามารดามีอาชีพค้าขาย เครื่องไฟฟ้า ครอบครัวยของจิวเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่อาศัยกันหลายครอบครัวในบ้านหลังเดียวกัน จากการที่ผู้นำกลุ่ม เข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนกวนชั้นเรียนของกลุ่มทดลองในขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้นำกลุ่มสังเกตว่า จิวเป็นเด็กที่มีลักษณะค่อนข้างซุกซน ชอบแหย่หรือแกล้งเพื่อนเป็นประจำ มักจะนั่งอยู่นิ่งไม่ค่อยได้นาน บางครั้งก็หนีไปแตะหัวเพื่อนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ หรือไม่ก็เอาไม้ยื่นทิ่มไปแหย่แกล้งเพื่อน ทำให้เพื่อน ๆ เสียสมาธิในการเรียน

เมื่ออยู่ในกลุ่มในช่วงแรก ๆ ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าจิวเป็นสมาชิกกลุ่มที่จะรับฟังเสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีการตอบสนองกับกลุ่มมากนัก จนกลุ่มเริ่มดำเนินไปได้สักระยะหนึ่ง จิวก็เริ่มคุ้นเคยกับกลุ่มมากขึ้น เริ่มมีการตอบสนองกลุ่มขึ้นบ้าง โดยการแสดงความคิดเห็นของตนกับกลุ่ม เช่น "ผมว่าเหมือน ๆ กันครับ" และ "นายกฤษณะเป็นคนหาดีครับ" และจิวจึงเริ่มพูดคุยกับกลุ่มมากขึ้น และบางครั้งยังทำหน้าที่จัดลำดับให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้พูดแนะนำตัวเอง เช่น "นายหมงพูดก่อนเลย" และเมื่อหมงแนะนำตัวเองให้กลุ่มได้รู้จักเสร็จแล้ว จิวก็บอกให้เอกเป็นผู้แนะนำตัวคนต่อไปว่า "นายเอกต่อเลย" และบางครั้งจิวก็บอกถึงความรู้สึกของตนเองให้กลุ่มได้รับรู้ว่า "เวลาเรียกมันตกใจ" และบางครั้งก็ทำหน้าที่พูดแทนเพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่มบางคน เช่น

ผู้นำกลุ่ม "นายภาสยังไม่ได้พูดเลย"

จิว "พูดแล้วครับ...เค้าบอกว่าเค้ามีน้อง มีพี่สาว 1 คน"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : จากแบบฝึกหัด trust walk ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าคู่ของจิวกับหมงเป็นคู่ที่ไม่ค่อยใส่ใจซึ่งกันและกัน และกลับเล่นและใช้แบบฝึกหัดในการแกล้งคู่ของตน หมงได้รายงานให้กลุ่มทราบถึงการกระทำของจิวซึ่งแกล้งตนว่า "เค้าพาผมไปแหย่รูขวิดนะครับ... แล้วก็พาผมไปชนกับนายเอกนะครับ" สมาชิกกลุ่มบางคนในกลุ่มได้ฟังถึงพฤติกรรมของจิวแล้วก็ได้แนะนำให้มีการเปลี่ยนคู่กันใหม่ว่า "เปลี่ยนคู่ดีกว่าครับ 2 คนนี้ขี้ต้อครับ" และให้มีการทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ผู้นำกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้จับคู่กันเองใหม่ และได้ทำแบบฝึกหัดนี้อีกเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งครั้งที่ 2 นี้ภาสขอเข้าคู่เดิมกับเอก ส่วนหมงรีบวิ่งไปเข้าคู่กับเม่า จิวจึงต้องเข้าคู่กับประกริช และหลังจากทำแบบฝึกหัดนี้ครั้งที่ 2 นี้เสร็จแล้ว ประกริชได้รายงาน

ให้กลุ่มฟังว่า "คู่ของผมเหลือที่สุด" และยังไม่บอกถึงประสบการณ์ของคนครั้งนี้ว่า "ตอนแรกนะครับ จิวก็พาไปคืออยู่หอครับ แต่ว่ามาเสียคอนกินน้ำ เค้าแบบว่าไม่รู้ใจนะครับ ให้ผมกินแล้วแก้วหนึ่ง ผมก็จะเดินต่อไปนะครับ เค้าก็จับผมไว้ รินน้ำให้อีกแก้ว กินแก้วยาวขึ้น กินจนจุก แล้วรินแก้วที่ 3 ให้อีก ผมก็เลยสะกิดเค้า เค้าก็ผลึกผมซุกเข้าไปในนั้น ผมก็เลยไม่รู้จะว่ายังไง"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : จากแบบฝึกหัด trust circle ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกกลุ่ม มีการแกว่งกัน ไม่ค่อยใส่ใจในการทำแบบฝึกหัดครั้งนี้มากนัก และมีสมาชิกกลุ่มบางคนคอยจ้องจับอวัยวะเพศของเพื่อนสมาชิกที่หลับตาอยู่นั่งตรงกลาง ซึ่งควรจะได้รับการใส่ใจการดูแลจากเพื่อน ๆ สมาชิกนอกวง จิวก็เป็นสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งที่เคยจับอวัยวะเพศของเพื่อนสมาชิกเมื่อยามที่เพื่อน ๆ ในกลุ่มเผลอ เม่าซึ่งเห็นเหตุการณ์ ก็บอกกับกลุ่มว่า "นายจิวนี่แหละมือดี" และ เม่าก็ยังเล่าให้กลุ่มฟังถึงพฤติกรรมของจิวในห้องเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนว่า "วันนี้จะบอกให้ฟังเลย นายจิวนี่เอาไม้บันทัดมาแหย่กับคนโน้นคนนี้ แล้วก็เอามาแหย่ผม" เอกได้ฟังเม่าเล่าให้ฟังแล้วก็พูดสนับสนุนเม่าถึงพฤติกรรมของจิวในช่วงโมงส่งคัมภีร์ "จิวเค้าบอกให้ผมเลยครับ เค้าบอกว่าเอกเอาไม้บันทัดมาแหย่กับ" ส่วนภาสซึ่งเห็นเหตุการณ์ในกลุ่มเช่นกัน ก็บอกให้กลุ่มทราบว่าเห็นจิวเป็นคนจับอวัยวะเพศของเพื่อนในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจึงถามขึ้นมาในกลุ่มว่า "เอ้า ใครกล้ายอมรับบ้างว่าตนเองเป็นคนจับคะ" จิวได้ฟังแล้วก็ยกมือขึ้นพร้อม ๆ กับหัวเราะ หลังจากนั้นสมาชิกกลุ่มบางคนรวมทั้งจิวด้วยก็ขอร้องให้ทำแบบฝึกหัดนี้ใหม่อีกครั้ง ซึ่งเอกให้เหตุผลว่า "เอาใหม่ครับอาจารย์ ครั้งนี้มีการจับกัน ทำให้ความรู้สึกของเราไปคิดแต่เรื่องเดียวครับ" ส่วนประกฤษก็สนับสนุนและบอกถึงเหตุผลว่า "ครั้งแรกยังไม่ลึกซึ้ง ตอนที่ 2 จะลึกซึ้งครับ" ผู้นำกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ทำแบบฝึกหัดนี้อีก เป็นครั้งที่ 2 จากประสบการณ์จากแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 นี้ สมาชิกมีความตั้งใจทำแบบฝึกหัดกันมากขึ้น จิวซึ่งได้รับประสบการณ์ที่ดีจากกลุ่มครั้งนี้ ได้กล่าวกับกลุ่มว่า "ที่แรกผมคิดว่ามันจะล้มครับ ที่นี้พอทำไปได้แบบหนึ่ง ก็คิดแล้วว่ามันจะไม่ล้มครับ ก็เลยทำหัวตามสบายจนเสร็จครับ ดีขึ้นกว่าครั้งแรก"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : จิวได้สำรวจพฤติกรรมการนั่งเรียนหนังสือของตนเองในขณะที่มีการเรียนการสอน และบอกให้กลุ่มทราบถึงพฤติกรรมของตนว่า "ตอนแรกผมก็นั่งอ่านการ์ตูน พออ่านเสร็จผมก็ไปกวนคนอื่นเค้า... ..แล้วเอาไม้บันทัดไปแหย่เพื่อนครับ" ในที่สุดจิวก็ตระหนักว่า การที่จิวอ่านหนังสือการ์ตูนในขณะที่มีการเรียนการสอนนั้นทำให้เกิดผลเสียกับตนเอง ซึ่ง

จิ๋วบอกว่า "ทำห้ผม เรียนหนังสือไม่ค่อยรู้เรื่องครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : วันนี้สมาชิกกลุ่มบางคนรายงานถึงความประพฤติดของจิ๋วในขณะที่มีการเรียนการสอนว่า จิ๋วชอบไปสะกิดเพื่อน ๆ ผู้นำกลุ่มจึงชี้ให้เห็นว่า การสะกิดเพื่อนในขณะที่เพื่อนกำลังตั้งใจฟังอาจารย์สอน จะทำให้เพื่อนรู้สึกรำคาญ และเป็นการไปก่อกวนเพื่อนครับ และเมื่อสมาชิกกลุ่มบางคนได้พูดถึงเพื่อนบางคนในห้อง เรียนว่ากระทำพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียน ในขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้นำกลุ่มก็ชี้ให้สมาชิกกลุ่มได้เห็น เช่น "เราก็เห็นแล้วว่าพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนมันก่อความรำคาญให้คนอื่น ฉะนั้นตัวเราก็อย่าพยายามทำพฤติกรรมเหล่านั้นนะคะ และอีกส่วนหนึ่งครูอยากให้ข้อคิดนะว่า เรารำคาญคนอื่นนะ แต่เราไปห้ามไม่ให้เค้าทำพฤติกรรมเหล่านั้นได้ไหม" จิ๋วซึ่งใส่ใจฟังอยู่ตลอดได้ตอบว่า "ไม่ได้ครับ" และจิ๋วยังมองเห็นอีกว่าคนที่เราจะห้ามไม่ให้กระทำพฤติกรรมก่อกวนเหล่านั้นได้ก็คือตัวของเราเอง

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : จากบทความแห่งความเป็นเพื่อน จิ๋วบอกว่าจิ๋วชอบบทความตอนที่บอกว่า "การเป็นเพื่อนเราควรมีความอดทน เราควรมีหัวใจที่จะเข้าใจ และมีธรรมชาติแห่งการให้อภัยและตระหนักว่าคนเราอาจผิดพลาดได้ ผู้ที่ไม่เคยทำอะไรผิดพลาดเลย ย่อมไม่พบกับความสำเร็จใด ๆ เลย" จากประสบการณ์ในกลุ่มครั้งนี้จิ๋วได้ให้ข้อคิดกับกลุ่มในเรื่องของการมองคนที่จิ๋วได้บอกถึงความรู้สึกของตนเองว่า ถ้ามีคนอื่นมามองแต่ข้อผิดพลาดของตนเอง จิ๋วจะรู้สึกเสียใจ และจิ๋วก็ได้เปิดเผยตนเองกับกลุ่มว่า ตนเองก็เคยมองข้อผิดพลาดของเพื่อนสมาชิกบางคนในกลุ่ม แต่เดี๋ยวนี้จิ๋วได้ข้อคิดใหม่จากกลุ่มว่า ควรจะหันมามองที่ตนเองโดยบอกกับกลุ่มว่า "เราควรมองว่าเราบกพร่องอย่างไร และต้องแก้ไขอย่างไร"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : ในกลุ่มครั้งนี้จิ๋วจะรับฟังเสียเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งก็แสดงความคิดเห็นกับกลุ่ม และให้การใส่ใจกลุ่มโดยการสนใจฟังกลุ่มมากขึ้น ในครั้งนี้จิ๋วมีโอกาสได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หมงทำห้หมงได้ตระหนักถึงพฤติกรรมของตน และได้ทราบว่าเป็นเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มอย่างน้อย 1 คน ว่าคิดอย่างไรกับตนเอง โดยจิ๋วได้บอกกับหมงว่า "หมงชอบทำตัวเป็นจุดเด่น บางครั้งก็เด่นดี บางครั้งก็เด่นไม่ดี ก็อยากให้หมงทำตัวดี ๆ" และยังให้ข้อมูลย้อนกลับถึงพฤติกรรมบางอย่างของหมงคือว่า "การกระทำบางอย่างก็น่าเกลียด ไม่น่าดู... ..ทำเหมือนเด็กอนุบาล"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : และจากการสังเกตของผู้นำกลุ่มก็เห็นว่า จิวเริ่มให้การใส่ใจกับกลุ่มมากขึ้น ให้ความร่วมมือกับกลุ่มมากขึ้น และมีการเล่นหรือแกล้งเพื่อนน้อยลงมาก ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้ จิวจะรับฟังกลุ่ม เป็นส่วนใหญ่และจะตอบสนองกลุ่มเป็นช่วง ๆ และบางครั้งก็แสดงความคิดเห็นกับกลุ่มบ้าง เช่น "ไม่ปะ ผมนั่งใกล้เค้า ก็ไม่เห็นเค้ามีอะไรเลยนี่ครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : เป็นวันสุดท้ายของการเข้ากลุ่ม จิวได้บอกกับกลุ่มก่อนจากกันว่า "ตั้งแต่ที่เข้ากลุ่มมาจนถึงวันนี้ ผมได้ข้อคิดมาเยอะแยะนะครับ แล้วผมก็รู้สึกตั้งใจเรียนมากขึ้น" และยังได้ข้อคิดอีกว่า "เรื่องของขีวญที่ทำให้จะมีราคาหรือไม่ ไม่สำคัญแต่ขึ้นอยู่กับใจ"

สมาชิกคนที่ 6 : ภาส

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 1 : ภาส เป็นลูกคนที่ 2 จากพี่น้องทั้งหมด 3 คน มีพี่สาว 1 คน น้องสาว 1 คน บิดามีอาชีพเป็นทนายความ มารดารับราชการเป็นพยาบาล จากการที่ผู้นำกลุ่มเข้าสังเกตพฤติกรรมก่อนวอร์ชันเรียนของกลุ่มทดลอง ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าภาสชอบเอามือเคาะโต๊ะ หรือไม่ก็เคาะปากกาที่โต๊ะ หรือไม่ก็ชอบนั่งเก้าอี้ 2 ขา แล้วทิ้งตัวลงมาทำให้เกิดเสียงดัง

ภายในกลุ่ม เมื่อมีสมาชิกบางคนกำลังพูดถึงเรื่องของตนให้กลุ่มฟัง ผู้นำกลุ่มเห็นว่าภาสนั่งหันหลังให้กลุ่มแล้วหันหน้าออกนอกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจึงชี้ให้ภาสเห็นในจุดนี้ว่าการที่ภาสนั่งหันหลังให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มในขณะที่เพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนกำลังบอกเล่าเรื่องของตนให้กลุ่มฟังนั้น สมาชิกกลุ่มคนที่กำลังพูดจะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีกับผู้ที่หันหลังให้ จากจุดนี้ทำให้ภาสคิดได้และพูดขึ้นมาในกลุ่มว่า "ถ้าฉันผมก็ควรนั่งหันหน้าให้ครับ"

ในการสังเกตของผู้นำกลุ่มมองว่า ภาส เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากกลุ่ม จะให้ความสนใจและใส่ใจกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม บางครั้งเมื่อผู้นำกลุ่มกำลังดำเนินกลุ่มแล้วมีสมาชิกบางคนในกลุ่มทำให้ความสนใจของกลุ่ม เบี่ยงเบนไปโดยการพูดออกนอกเรื่อง ภาสก็จะทำหน้าที่ให้กลุ่มดำเนินต่อไปได้โดยพูดว่า "พูดต่อเลยครับอาจารย์"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 2 : พอเริ่มเปิดกลุ่มภาสก็บอกถึงสิ่งที่ตนเองสังเกตเห็นในเพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนว่า "วันนี้เม่าไม่ค่อยพูด" ซึ่งผู้นำกลุ่มก็สังเกตเห็นในสิ่งที่ภาสเห็นเช่นกัน จึงพูดสนับสนุนภาสว่า "คะ ครูก็ว่ายังงั้น มีอะไรหรือนายเม่า"

เม่า "ไม่มีอะไร"

เอก "พูดง่าย ๆ ไม่มีอะไร"

เม่า "ไม่มีอะไร ก็... ก็ลองเปลี่ยนดูครับว่ามันจะเป็นยังไงครับ"

ผู้นำกลุ่ม "เป็นยังไงล่ะ"

เม่า "แต่ก่อนผมพูดมาก แล้วจะลองเปลี่ยนดู"

ภายในกลุ่มภาสก็เป็นสมาชิกกลุ่มที่ให้การมีส่วนร่วมร่วมกับกลุ่มโดยการฟัง พูดคุยกับกลุ่มหรือบางครั้งก็รายงานถึงพฤติกรรมการกระทำของเพื่อนสมาชิกบางคนในกลุ่มซึ่ง เล่นหยอกล้อกัน เช่น "ไม้ขันหัดครับ เห็นอยู่ครับไม้ขันหัด" และเมื่อผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มตั้งข้อสังเกตถึงพฤติกรรมการเล่นของสมาชิกกลุ่มเองว่ามักจะมีการเล่นกันอย่างรุนแรง ซึ่งภาสฟังแล้วก็มองเห็น

ในจุดนี้ และยอมรับว่า "จริงครับจริง"

และจากแบบฝึกหัด "Trust walk" ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าภาสเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความตั้งใจมากในการทำแบบฝึกหัด และให้การใส่ใจกับคู่ของตนจนแบบฝึกหัดสิ้นสุดลง ซึ่งทราบได้จากคำบอกเล่าภายในกลุ่มว่า "ตอนแรกผมพาเค้าไป ประคองไปให้ดีที่สุด ตอนแรกก็ยกเค้าขึ้นอย่างนุ่มนวลที่สุดครับ แล้วผมก็พาออกไปดูต้นไม้ข้างนอก กะว่าจะให้ดมดอกไม้ข้างนอก ก็เห็นมันสดชื่น แต่ต้นนั้นยังเออ มันไม่มีดอก... .. แล้วก็กลับเข้ามาแล้วพาเค้าไปสูดอากาศตรงหน้าต่าง แล้วก็พาไปตีมน้ำแก้วหนึ่ง ก็ให้กินนิดเดียว แล้วก็ให้กินอีกแก้วหนึ่ง ก็คิดว่าคงจะพอกับความ ต้องการ แล้วพาเค้าไปดมดอกไม้ข้างในครับ ข้างนอกไม่มีครับ แล้วก็พาเดินไปเรื่อย ๆ เดินตามห้อง ให้จับโต๊ะ จับอะไร ให้จับหนังสือครับ" เมื่อภาสบอกกับกลุ่มเสร็จแล้ว เอกซึ่งได้ฟังภาสพูดถึงสิ่งที่ภาสอยากจะทำ เอกได้รับรู้ถึงสิ่งที่ดี ๆ ก็ได้พูดขึ้นมาในกลุ่มว่า "นายภาสก็ทำให้ผมดี ผมก็คิดว่าผมต้องตอบแทนบุญคุณเค้า ผมจะต้องทำให้เค้าดีเช่นกันครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 3 : ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าครั้งที่ภาสจะรับฟังเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มเสียเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งก็ออกความคิดเห็นกับกลุ่มบ้าง เช่น "เป็นเพราะนายประกริชเค้ายังไม่ค่อยดี" หรือ "นายหมงเค้ายืนตัวงอไม่ตรงครับ" บางครั้งก็จะเป็นผู้รายงานพฤติกรรมการกระทำของเพื่อนในกลุ่ม เช่น "นายจิ๋วครับ ผมเห็นเค้ากระโดดจับครับ"

และจากแบบฝึกหัด trust circle ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าภาสให้การใส่ใจเพื่อนสมาชิกกลุ่มอย่างดี ซึ่งตรงกับคำบอกเล่าของภาสที่ว่า "ผมพยายามพยุงตัวเค้าให้ดีที่สุด" และยังบอกกับกลุ่มต่อว่า "ก็ไม้อยากให้เค้าล้มครับ ก็พยายามเข้าไปข้างใน แล้ววิ่งไปรอบข้างหน้าครับ เพื่อจะดันเค้าขึ้นมา"

และจากคำบอกเล่าของภาสว่า "ตอนแรกก็สบายใจครับ ตัวเบาครับ ไม่คิดว่าจะล้ม แต่พอผมเอนตัวไป เพื่อนก็หัวเราะ ผมคิดว่าตัวผมจะตกก็เลยพยุงตัวขึ้นมา แล้วก็มีมือดีที่ไหนไม่รู้มาจับ ผมก็ต้องระวังเรื่องเพื่อนจะจับครับ ตอนนี่ผมก็ไม่ได้ระวังเรื่องจะล้มแล้ว ผมก็ระวังตัวมาเรื่อย ๆ จนเสร็จ" จากคำบอกเล่าของภาสทำให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มบางคนได้ข้อคิดจากกลุ่มว่าในการทำอะไรก็ตาม ถ้าทำแบบเล่น ๆ ก็จะทำทั้งงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น จากคำบอกเล่าของเม่าว่า "ในการทำอะไรถ้าเล่นมากเกินไป มันก็จะทำงานนั้นไม่สำเร็จ ไม่สำเร็จแล้วก็ต้องเริ่มใหม่ เริ่มใหม่แล้วก็ต้องออกแรงใหม่ แล้วทำให้ใช้เวลานานขึ้นด้วย"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 4 : ภาส เริ่มมีการยอมรับตนเองเพิ่มมากขึ้น ยอมรับว่าตนเองได้กระทำพฤติกรรมก่อนวัยเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน ซึ่งภาสได้พูดกับกลุ่มว่า "ผมก็ไม่ค่อยตั้งใจเรียนครับ อ่านการ์ตูนครับ ก็หมอบไปใต้โต๊ะแล้วอ่านการ์ตูนครับ ก็เรียนไม่รู้เรื่องเลยครับ ไม่รู้เรื่องที่อาจารย์สอน" และภาสยังมองเห็นอีกว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำในขณะที่มีการเรียนการสอนเหล่านี้ทำให้เกิดผลเสียกับตนเอง โดยบอกว่า "ทำให้จับใจความที่อาจารย์พูดไม่ได้ครับ เกยหน้าขึ้นมาทีหนึ่ง อาจารย์ก็ไปเรื่องใหม่แล้ว ไม่ทันอาจารย์ครับ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 5 : ในการประชุมกลุ่มครั้งนี้ภาสจะทำหน้าที่รับฟังกลุ่ม เสียเป็นส่วนใหญ่ จะมีการตอบสนองของกลุ่มบ้างเป็นบางครั้ง บางครั้งเมื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มพูดขึ้นมาในกลุ่ม เมื่อภาสมีความเห็นสอดคล้องกันกับเพื่อนสมาชิกก็จะตอบสนองด้วยการพูดว่า "ใช่ ใช่"

ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าครั้งนี้ภาสจะให้การใส่ใจเพื่อสมาชิกกลุ่มโดยการรับฟังเสียเป็นส่วนใหญ่ จนประกริชต้องพูดขึ้นมาในกลุ่มให้โอกาสภาสได้พูดขึ้นมาบ้างว่า "พูดทีละคน ให้นายภาสพูดบ้างซิ" ภาสจึงได้เล่าเรื่องที่ตนเองเคยประสบมาที่กลุ่มได้รับรู้บ้างว่า "ผมก็... แบบว่า เต็มมาก ป.1-ป.2 ไปเที่ยวกับพ่อแม่..."

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 6 : ในวันนี้ภาสก็ได้มีการยอมรับตนเองมากขึ้น ยอมรับว่าวันนี้ตนเองก็ได้ทำพฤติกรรมก่อนวัยเรียน โดยบอกกับกลุ่มว่า "ผมก็ขโมยเพลงบ้างครับ และตีคปากกาใส่โต๊ะครับ" ผู้นำกลุ่มสังเกตว่าภาสเริ่มมีความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่มมากขึ้น ในครั้งนี้ภาสได้เล่าถึงประสบการณ์ส่วนตัวให้เพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มได้รู้จักกับตนเองอีกบางส่วนว่า "ก็ผลนี้ละครับ ตอนอยู่โรงเรียนประถม มีเพื่อนคนหนึ่งเค้าตัวใหญ่มาก เค้าผัดใจกับผม แล้วตอนเย็นเค้าก็ไปพาเพื่อนเค้ามา ถือไม้ ถือหิน มาตีผมก่อนทางเข้าบ้าน... ...มาเกิน 4 คน ที่มีผมเห็น ผมก็วิ่งหนีก่อน วิ่งไปบ้านเพื่อนผมคนหนึ่ง เพื่อนผมคนนี้ตัวใหญ่เหมือนกัน มันตีผมเลงหน่อย ๆ อาวุธมันพร้อม มันก็ออกมาช่วยผม แขนมันก็เจ็บ แขนหัก... ...ผมก็หัวแตก มันเอาไม้ฟาดหัวผม แล้วผลักผม หัวผมลงไปชกกับพื้น... แล้วพ่อของเพื่อนก็มาเจอ แล้วมันก็หนีไป... ...ผมก็ไม่ได้ไปโรงเรียน 2 วัน"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 7 : หลังจากภาสได้อ่านบทความแห่งการให้แล้ว ภาสก็บอกว่าชอบบทความตอนที่ "เราควรให้การ เป็นคนดีแก่ชุมชนที่เราอยู่... .. เราควรจะมีสติแก่สังคม ไม่เอาโรคเอาเปรียบหรือ เอาแต่ประโยชน์ส่วนตัวเกินไป เสียสละให้สังคมบ้าง" ซึ่งภาสได้เล่าถึงประสบการณ์ของคนที่คุณเอง เคยเสียสละให้กับเพื่อนในท้องว่า "ตอนนั้นผมกำลังงานข้าวอยู่แล้วมีเพื่อนคนหนึ่งเค้ามาขอทานข้าวด้วย แต่เค้าห่อข้าวมา แล้วมีเพื่อนอีกคนหนึ่งมาชนห่อข้าวเค้าตกพอไม่มีกิน เค้าก็นั่งดูผมกิน ผมก็เลยควักเงินซื้อให้เค้ากิน" ผู้นำกลุ่มก็พูดสนับสนุนในสิ่งที่ภาสได้แสดงความมั่นใจกับเพื่อนของเค้าว่า "ดีค่ะ เท่ากับเราเสียสละส่วนของเราให้เพื่อนนะคะ" ซึ่งภาสก็ได้บอกกับกลุ่มว่า "ผมก็ภูมิใจมากครับที่ได้ให้"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 8 : ในครั้งนี้ภาสมีโอกาสให้ข้อมูลย้อนกลับแก่หมงถึงการกระทำพฤติกรรมบางอย่างของหมงที่ทำให้เพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มรู้สึกไม่พอใจว่า "หมงมักจะหยิบของของตัวเองชอบไปก่อน แล้วจะเหลือสิ่งที่หมงไม่ชอบ แต่หมงไม่คิดว่าส่วนที่เหลือ เพื่อนจะชอบหรือไม่ชอบนะครับ ไม่คิดถึงใจคนอื่น แบบเอาตัวเองเป็นใหญ่" และเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปทำให้หน้ายภาส เริ่มเข้าใจพฤติกรรมของหมงมากขึ้น ซึ่งภาสได้บอกกับกลุ่มว่า "แบบนี้เราก็รู้แล้วนะชะว่าหมงเค้าทำไม่ทำอย่างนี้ ว่าเค้ามีเหตุผลอะไร"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 9 : จากแบบฝึกหัดการวาด ภาสได้บอกให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มได้ทราบถึงประสบการณ์ของคนเองว่า "ผมรู้สึกเหมือนเพื่อนเค้าเอาใจใส่เราดีชะ พอช่วงหลัง ๆ มาก็ค่อยดีขึ้น ๆ เรื่อย ๆ การแก่งนี้ลดน้อยลงชะ ทุกคนก็วาดอย่างปกติ แล้วพอช่วงสุดท้ายทุกคนค่อย ๆ เอามือออก ผมก็นึกว่ายังทำอยู่ ผมนึกว่ายังวาดกันอยู่ชะอีกครับ ผมเลยลืมตาขึ้นมาดู... อยู่ ๆ ก็รู้สึกเจียนไปเฉย ๆ"

และยังบอกให้กลุ่มทราบว่า เมื่อตนเองเป็นฝ่ายวาดให้ผู้อื่น ตนเองก็อยากให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มรู้สึกสบาย ๆ จากคำบอกเล่าที่ว่า "ผมก็อยากให้เค้าสบายนะชะ ให้สบาย ทำด้วยความสบาย ไม่อยากให้เค้าเกร็งอะไร ำห็นอนให้เต็มที่ สบาย ๆ"

การประชุมกลุ่มครั้งที่ 10 : การประชุมกลุ่มครั้งนี้เป็นการประชุมกลุ่มครั้งสุดท้าย ซึ่งภาสได้บอกถึงประสบการณ์ของคนเองที่ได้มาเข้ากลุ่มครั้งนี้ว่าทำไมตนเองรู้จักเพื่อนสมาชิกกลุ่มมากขึ้น และยังบอกต่อว่า "ทำให้รู้ว่าใจเพื่อนเป็นยังไง ใจเราเป็นยังไง" และภาสยังได้ให้ข้อคิดกับ

เพื่อนสมาชิกกลุ่มถึงความรู้สึกของตนเอง เมื่อตนเองพูดให้กลุ่มฟัง แต่สมาชิกกลุ่มไม่สนใจฟังว่า "ถ้าพูดแล้วมีคนฟังผมก็พอใจที่มีคนฟังครับ" และยังคงบอกว่าถ้าตนเองพูดแล้วไม่มีคนฟัง "ผมก็รู้สึกเสียใจนิด ๆ ครับ"

ภาคผนวก ช

ตารางเวลาประชุมกลุ่ม

session ที่ 1	21 สค. 2531	1. ผู้นำกลุ่มแนะนำตนเอง 2. กล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่มทุกคนและกล่าวยินดีที่ได้มาอยู่ ร่วมกัน 3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และบอกให้สมาชิกทราบ ถึงข้อพึงปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม 4. สมาชิกแนะนำตนเอง
session ที่ 2	22 สค. 2531	1. กิจกรรม "trust walk" 2. Sharing
session ที่ 3	23 สค. 2531	1. กิจกรรม "trust circle" 2. Sharing
session ที่ 4	24 สค. 2531	1. Sharing
session ที่ 5	25 สค. 2531	1. Sharing ถึงพฤติกรรมก่อนงานชิ้นเรียนของคุณ 2. "การฟัง"
session ที่ 6	28 สค. 2531	1. กิจกรรม "Symbolic of You" 2. Sharing
session ที่ 7	29 สค. 2531	1. อ่านบทความ "แห่งความเป็นเพื่อน" 2. Sharing 3. อ่านบทความ "แห่งการให้" 4. Sharing
session ที่ 8	30 สค. 2531	1. Sharing
session ที่ 9	31 สค. 2531	1. Massage 2. Sharing
session ที่ 10	1 กย. 2531	1. Giving-Receiving

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวรัชฎี ดันดีเสวี เกิดวันที่ 23 ตุลาคม 2501 ที่จังหวัดสตูล สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากคณะศิลปศาสตร์ (วิชาเอกจิตวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2525 เข้ารับราชการในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 ของโรงเรียนอุตรดิตถ์ อ. เมือง จ.อุตรดิตถ์ ในปี พ.ศ. 2525 และลาศึกษาต่อระดับบัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาจิตวิทยา สาขาจิตวิทยาการปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2528 ปัจจุบันย้ายมาช่วยราชการอยู่งานแนะแนวของโรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร

ประสบการณ์ในการนำกลุ่มของผู้วิจัย

ในการนำกลุ่มของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทางการปฏิบัติจากที่ได้เรียนรู้มา รวมทั้งจากประสบการณ์ของการได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มและการเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ประสบการณ์การเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - 1.1 Encounter group 1 ครั้ง
 - 1.2 Gestalt workshop 1 ครั้ง
 - 1.3 Psychosynthesis group 1 ครั้ง
2. ประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่ม
 - 2.1 training group 7 ครั้ง
 - 2.2 Human Relations gorup 4 ครั้ง
 - 2.3 Self Development group 3 ครั้ง
 - 2.4 Sensitivity group 1 ครั้ง
 - 2.5 Maralthon group 1 ครั้ง